

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Diplomová práce

**Progresivita zatížení domácností
daní z příjmů fyzických osob**

Vypracovala: Bc. Lenka Pavlovičová

Vedoucí práce: Ing. Jarmila Rybová, Ph.D.

České Budějovice 2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Lenka PAVLOVIČOVÁ**
Osobní číslo: **E17503**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Progresivita zatížení domácností daní z příjmů fyzických osob**
Zadávací katedra: **Katedra účetnictví a financí**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl:

Pomocí modelových domácností zjistit progresivitu dopadu daně z příjmů fyzických osob.

Rámcová osnova:

Úvod.

1. Daň z příjmů fyzických osob ve vztahu k domácnosti.
2. Pojem domácnost a jejich rozdělení podle příjmových kvantilů.
3. Studie zabývající se dopadem daní z příjmů na jednotlivce či domácnost.
4. Metodika modelování zdanění příjmů domácností (včetně solidárního zvýšení daně z příjmů).
5. Charakteristika modelové domácnosti.
6. Výsledky dopadu daně z příjmů fyzických osob, zobrazení progresivity.

Závěr.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **50-60 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Apps P., Rees, R. (2009). *Public Economics and Household*. Cambridge: University Press.

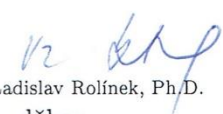
European Commission: *Taxation and Customs Union*. (on line). Dostupné: https://ec.europa.eu/taxation_customs/home_en. **Marková, H. (2018).** *Daňové zákony*. Praha: Grada. **Vančurová, A., Láchová, L. (2016).** *Daňový systém 2016*. Praha: Vox.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Jarmila Rybová, Ph.D.**

Katedra účetnictví a financí

Datum zadání diplomové práce: **1. února 2018**

Termín odevzdání diplomové práce: **13. dubna 2019**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 (1)
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 1. února 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 26. srpna 2019

.....

Bc. Lenka Pavlovičová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce, paní Ing. Jarmile Rybové, Ph.D., a to především za laskavý přístup, ochotu, trpělivost a cenné rady, které mi pomohly při zpracování této práce. Dále velice děkuji své rodině za podporu a trpělivost při studiu.

Obsah

1 Úvod	3
2 Základní pojmy	4
2.1 Pojem daň.....	4
2.2 Druhy sazeb daně.....	4
2.3 Daňové přiznání.....	6
3 Daň z příjmů fyzických osob	7
3.1 Spravedlivé zdanění.....	7
3.2 Poplatník	7
3.2.1 Daňový rezident	8
3.2.2 Daňový nerezident	8
3.3 Předmět daně	8
3.4 Osvobození od daně.....	9
3.5 Základ daně	9
3.5.1 Příjmy ze závislé činnosti.....	10
3.5.2 Příjmy ze samostatné činnosti	10
3.5.3 Příjmy z kapitálového majetku	11
3.5.4 Příjmy z nájmu.....	11
3.5.5 Ostatní příjmy	11
3.6 Úprava základu daně.....	12
3.7 Zdaňovací období a sazba daně.....	12
3.7.1 Solidární zvýšení daně	13
3.7.2 Průměrná a efektivní sazba daně	13
3.8 Slevy na dani	14
3.8.1 Slevy na poplatníka.....	15
3.8.2 Slevy na vyživované osoby	15
3.9 Výpočet daně.....	17
4 Domácnost	18
4.1 Pojem domácnost.....	18

4.2 Druhy domácností.....	18
4.2.1 Bytová domácnost.....	19
4.2.2 Hospodařící domácnost.....	19
4.2.3 Cenzová domácnost.....	19
4.3 Výběrové šetření „Životní podmínky“	20
4.3.1 Vybrané informace z výběrového šetření.....	20
4.3.2 Rozdělení domácností podle příjmových kvantilů	22
5 Studie zabývající se dopadem daní z příjmů na jednotlivce či domácnost.....	25
5.1 Vybrané zpracované studie	25
5.2 Lorenzova křivka a Giniho koeficient	27
6 Metodika modelování zdanění příjmů domácností a charakteristika modelových domácností.....	30
7 Výsledky dopadu daně z příjmů fyzických osob a zobrazení progresivity	37
7.1 Znázornění (všech dvanácti) modelových situací	38
7.2 Porovnání průměrných sazeb z pohledu tří let	50
7.3 Porovnání průměrných sazeb z pohledu čtyř poplatníků.....	54
7.4 Porovnání průměrných sazeb z pohledu pěti domácností.....	59
8 Závěr.....	66
Summary.....	68
Seznam literatury	69
Seznam obrázků	70
Seznam schémat.....	70
Seznam tabulek	71
Seznam grafů	72
Seznam příloh	73

1 Úvod

Tématem diplomové práce je „Progresivita zatížení domácností daní z příjmů fyzických osob“. Tato daň je v posledních letech velmi diskutovaným tématem, týká se ekonomicky aktivních obyvatel. Ti totiž prostřednictvím této daně odvádí část svých příjmů do veřejných rozpočtů. Často se také řeší spravedlnost zdanění. Daně jsou velmi významným příjmem státního rozpočtu.

Cílem této diplomové práce je zjištění progresivity dopadu daně z příjmů fyzických osob, a to pomocí modelových domácností. Dílčím cílem je také zkoumání, na jaké poplatníky dopadá daň z příjmů fyzických osob více, a na jaké naopak méně, a v jakých domácnostech by daný poplatník musel figurovat, aby tomu tak bylo. Překlady názvů tabulek a grafů celé práce včetně příloh jsou uvedeny vždy pod danou tabulkou či grafem. Ovšem pojmy či hesla z nich jsou přeloženy v příloze 26 „English Translations“, a to tak, jak se v práci nachází postupně za sebou a jsou vždy doplněny pouze nové, dříve nepřeložené pojmy. Ve většině tabulek a grafů se totiž pojmy stále opakují, a jejich překlady by se změnila délka i vzhled celé práce.

Diplomová práce se dělí na dvě hlavní části – teoretickou a praktickou. V teoretické části jsou nejprve vysvětleny základní pojmy, poté je přiblížena daň z příjmů fyzických osob. Další kapitola se týká domácností a v poslední teoretické části jsou pak vybrány a popsány některé studie, které se zabývají dopadem daní z příjmů fyzických osob. Jsou zde také vysvětleny pojmy „Lorenzova křivka“ a „Giniho koeficient“, protože s tímto tématem velice úzce souvisí a ve zkoumaných studiích se s nimi často pracuje.

Mezi teoretickou a praktickou část této práce je vložena metodika, která vysvětluje modelování zdanění příjmů domácností, a rovněž charakterizuje domácnosti i poplatníky. V praktické části je nejprve znázorněno 12 modelových situací, jedná se o porovnání ve třech letech (2016, 2017 a 2018), čtyř poplatníků (s různými výšemi hrubých mezd) figurujících v pěti typově různých domácnostech. Některé situace jsou však v realitě velice málo pravděpodobné. Progresivita je zkoumána pomocí průměrné daňové sazby, a to v tabulkovém i grafickém vyjádření.

2 Základní pojmy

2.1 Pojem daň

Daní se rozumí platba, která je zákonem určená (povinná) a plyne do veřejného rozpočtu. Veřejným rozpočtem může být například rozpočet státu, kraje, obce, státní fond, či nadnárodní rozpočet. Mezi její hlavní vlastnosti patří povinnost, nenávratnost, neekvivalentnost, neúčelovost a pravidelnost. Nenávratností je myšleno to, že se platba nevrací zpět subjektu a nevzniká mu žádný nárok. Neekvivalentnost v této souvislosti pak představuje stejný nárok subjektů na čerpání veřejných prostředků, bez ohledu na to, kdo zaplatí vyšší daň. Neúčelová je daň proto, že není známo, na co budou konkrétně tyto peněžní prostředky použity. Pravidelnost je vysvětlována tak, že daň se buď pravidelně opakuje v časových intervalech (například každoroční placení daně z příjmů) nebo se platí k určitému okamžiku (při dané události), například při nabytí nemovitých věcí. (Vančurová, Láchová, 2018)

2.2 Druhy sazeb daně

Peková, Pilný a Jetmar (2008) ve své publikaci uvádějí několik druhů sazeb daně. Ty mohou být buď jednotné (př. sazba daně z nabytí nemovitých věcí činí 4 %), či diferencované (př. sazba daně z přidané hodnoty může být buď 10 %, 15 %, či 21 %). Dále sazba může být:

- 1) pevná, uváděná v absolutní částce na jednotku základu daně (ten je specifický ve fyzických jednotkách), př. sazba daně na jeden kus cigarety,
- 2) procentní (relativní, ad valorem), počítaná procentem ze základu daně (ten je hodnotový v Kč), která může být:
 - a) degresivní – sazba daně klesá s růstem základu daně; v praxi se nepoužívá,
 - b) proporcionální (lineární) – sazba daně se nemění při pohybu základu daně, př. sazba daně z přidané hodnoty 21 %,
 - c) progresivní – sazba daně roste s růstem základu daně, př. daň z příjmů fyzických osob, která se používala v České republice (dále jen ČR) do roku 2007.

S procentními druhy sazeb úzce souvisí rozlišování daní podle stupně progresse, což shrnuje Kubátová s Vítkem (1997), přehled je znázorněn v tabulce 1. Stejný princip (vztah mezi daňovým břemenem a důchodem poplatníka) popisuje ve své publikaci také Klazar (2011).

Tabulka 1: Rozlišení daní podle stupně progresse *

	regresivní daně	proporcionální daně	progresivní daně
míra zdanění s růstem důchodu	klesá	nemění se	roste
daň / důchod je funkcí důchodu	klesající	konstanta	rostoucí
průměrné daňové zatížení s růstem důchodu	klesá	nemění se	roste

* Table 1: Tax differentiation according to the degree of progression

Zdroj: vlastní zpracování

V daňové teorii se lze setkat se stupňovitou progresí (v praxi se nepoužívá), či klouzavou progresí. V případě stupňovité progresse existují intervaly základů daně (tzv. daňová pásma), které podléhají vždy jedné sazbě daně, viz tabulka 2.

Tabulka 2: Příklad stupňovité progresse *

základ daně	sazba daně
do 10 000 Kč	10 %
do 30 000 Kč	20 %
nad 30 000 Kč	30 %

* Table 2: Example of gradual progression

Zdroj: Vančurová, Láchová, 2016, str. 27

V případě klouzavé progresse se vyšší sazbou zdaňuje jen ta část základu daně, která překročí limit daňového pásma, viz tabulka 3. Podobné tabulky na stejném principu uvádí ve své publikaci také Kubátová s Vítkem (1997).

Tabulka 3: Příklad klouzavé progresse *

základ daně	sazba daně
do 10 000 Kč	10 %
od 10 000 Kč do 30 000 Kč	1 000 Kč + 20 % ze ZD přesahujícího 10 000 Kč
nad 30 000 Kč	5 000 Kč + 30 % ze ZD přesahujícího 30 000 Kč

* Table 3: Example of moving progression

Zdroj: Vančurová, Láchová, 2016, str. 29

2.3 Daňové přiznání

Daňové řízení je většinou zahájeno podáním daňového přiznání. Podání lze učinit například písemně (s podpisem), ústně (u správce daně do protokolu, rovněž je nutný podpis), datovou zprávou (buď se zaručeným elektronickým podpisem nebo prostřednictvím datové schránky) apod. Daňová přiznání se podávají na tiskopisech, které jsou vydané Ministerstvem financí, platných pro daný rok. Podávají se u věcně i místně příslušného správce daně. Rozlišují se tři druhy daňových přiznání, a to řádné, opravné a dodatečné. Řádné daňové přiznání se podává ve lhůtě pro podání daňových přiznání. Opravné daňové přiznání se podává, pokud daňový subjekt zjistí, že řádné přiznání není správné, avšak ještě neuplynula lhůta k podání přiznání; správce daně pak pohlíží pouze k tomuto opravnému daňovému přiznání. Dodatečné daňové přiznání je povinen podat daňový subjekt, pokud zjistí, že jeho daň má být vyšší než jeho poslední známá daň. (Vančurová, Boněk, 2011)

3 Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob (dále jen DPFO) je jednou z nejznámějších, nejméně oblíbených a nejvíce vnímaných daní vůbec. Je upravena v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen ZDP).

3.1 Spravedlivé zdanění

Pro DPFO je důležitá spravedlnost zdanění. Rozlišují se dva principy spravedlivého zdanění, a to princip prospěchu (užitku) a princip platební schopnosti. Podle první zásady je spravedlivé, aby každý poplatník byl zdaněn podle prospěchu, který má z veřejných statků a služeb. Častější je druhá zásada, kdy každý poplatník by měl být zdaněn podle jeho schopnosti daně platit. Aby bylo dosaženo spravedlnosti, musí výše těchto daní odpovídat horizontální a vertikální spravedlnosti. Horizontální spravedlnost znamená, že dva poplatníci, kteří mají stejnou platební schopnost, budou platit stejně vysokou daň. Vertikální spravedlnost znamená, že dva poplatníci, kteří mají rozdílně vysoké důchody, budou platit různě vysokou daň (poplatník s vyšším důchodem vyšší daň). (Široký, 2016)

3.2 Poplatník

Pojmu poplatník je „nadřazen“ pojem daňový subjekt. Daňový subjekt je ta osoba, která je povinna strpět, odvádět, či platit daň. Poplatník je tedy daňový subjekt, který nese daňové břemeno, kterému se snižuje důchod, a který pak může méně spotřebovat. Jeho předmět (nejčastěji příjem či majetek) je dani podroben a poplatník je povinen sám odvádět daň. Kromě poplatníka je daňovým subjektem také plátce daně.¹ Konkrétně pro DPFO je poplatníkem fyzická osoba. Poplatníci mohou být buď daňoví rezidenti ČR, či daňoví nerezidenti, jak uvádí například Vančurová s Láchovou (2016) a Kubátová (2009).

¹ Plátce daně podrobněji viz Vančurová, Láchová, 2016, str. 15

3.2.1 Daňový rezident

Poplatník je daňovým rezidentem ČR, pokud má bydliště na území ČR nebo se zde obvykle zdržuje (pobývá zde souvisle aspoň 183 dnů v daném kalendářním roce). Daňový rezident má neomezenou daňovou povinnost, tedy na území ČR podléhá dani svými celosvětovými příjmy.²

3.2.2 Daňový nerezident

Poplatník je daňovým nerezidentem, pokud není uveden v § 2 odstavce 2 ZDP, nebo to o něm stanoví mezinárodní smlouvy. Poplatník je také daňovým nerezidentem, pokud se zdržuje na území ČR za účelem studia nebo léčení (i když se zde obvykle zdržuje, tedy pobývá více než 183 dnů v roce). Daňový nerezident má omezenou daňovou povinnost, tedy na území ČR podléhá dani pouze svými příjmy, které plynou ze zdrojů na území ČR.

3.3 Předmět daně

Předmětem daně je veličina, ze které se daň vybírá a měla by být co nejpřesněji vymezena. Předmětem DPFO je příjem peněžní i nepeněžní, který může být dosažený i směnou (oceňuje se podle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku). Vančurová s Láchovou (2016) ještě doplňují, že příjem je vším, čím dochází ke zvýšení majetku daného poplatníka. Některé příjmy poplatníka mohou být také vyňaté z předmětu daně, příkladem mohou být přijaté úvěrové finanční nástroje, cestovní náhrady do výše zákonných limitů (v případě příjmů ze závislé činnosti). Předmět DPFO je rozdělen do pěti skupin (protože se každá skupina příjmů rozdílně upravuje) v paragrafech 6-10 ZDP. Jsou jimi: příjmy ze závislé činnosti, příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu a ostatní příjmy. (Pelc, Pelech, 2018)

² Daňová povinnost se vztahuje jak na příjmy, které plynou ze zdrojů na území České republiky, tak na příjmy, které plynou ze zdrojů v zahraničí. (Marková, 2018)

3.4 Osvobození od daně

Osvobození od daně představuje ty části předmětu daně, které nejsou zdaňovány, jsou tedy osvobozeny od zdanění, nezahrnují se do základu daně. Osvobození se týká více než 60 druhů příjmů (které mají spousty podmínek a výjimek), jedná se například o:

- důchody a sociální transfery – př. důchody (penze) – starobní, vdovské či invalidní, dávky státní sociální podpory, z nemocenského a veřejného zdravotního pojištění, studijní stipendia, příspěvky od spolků a nadací apod.,
- některé příjmy z prodeje majetku – i v tomto okruhu osvobozených příjmů ZDP vymezuje spoustu výjimek – např. že se nesmí jednat o majetek, který je používán k samostatné činnosti (nebyl vložen do obchodního majetku), důležitý je také tzv. časový test, což je interval mezi získáním a prodejem majetku,
- některé bezúplatné příjmy – po zrušení daně dědické a darovací (k 1. 1. 2014) – př. nabytí majetku dědictvím či odkazem, příležitostné dary,
- některé výhry,
- náhrady škody a pojistná plnění – v tomto okruhu příjmů je osvobozena většina z nich, jelikož je sporné, zda zvyšují majetek poplatníka; často totiž pouze nahrazují ztráty na majetku či příjmu. (Vančurová, Láchová, 2016)

3.5 Základ daně

Základ daně je vyměřen buď ve fyzikálních jednotkách (př. m², kus, tuna apod.) nebo v hodnotovém vyjádření (v Kč), avšak vždy musí být měřitelný. Základ DPFO je v hodnotovém vyjádření. Pět výše zmíněných druhů příjmů, které byly uvedeny jako předměty daně, jsou zároveň dílčími základy daně, jejichž souhrn pak tvoří základ DPFO. Ve schématu 1 je znázorněn postup výpočtu zdaňovaných příjmů. V následujících podkapitolách jsou pak rozebrány jednotlivé dílčí základy DPFO.³ (Vančurová, 2017)

³ Podrobněji viz Marková, 2018 (str. 14-20), či Pelc a Pelech, 2018 (str. 83-162)

Schéma 1: Zdanitelné příjmy z pohledu daně z příjmů fyzických osob

veškeré příjmy poplatníka:	
- příjmy vyňaté ze zdanění (tj. příjmy, které nejsou předmětem daně)	
= příjmy podléhající dani	
- osvobozené příjmy	
= příjmy zahrnované do základu daně	= příjmy tvořící samostatné základy daně

Zdroj: Vančurová, 2017, str. 99

3.5.1 Příjmy ze závislé činnosti

Příjmy ze závislé činnosti nejčastěji plynou z pracovněprávního vztahu, jedná se o pracovní důchody, tedy mzdy a platy. Kromě těchto příjmů se do dílčího základu daně započítávají také funkční požitky.⁴ V tomto dílčím základu daně nelze uplatňovat žádné výdaje. Podle Vančurové (2013) a Křemena (2014) je ČR jediný stát na světě, který do těchto příjmů zahrnuje i to, co není příjmem poplatníka, tedy pojistné hrazené zaměstnavatelem za zaměstnance (v současnosti činí toto pojistné celkem 34 %, přičemž 25 % je sociální pojištění a 9 % je zdravotní pojištění).⁵ Křemen (2014) rovněž uvádí, že průměrná sazba daně u zaměstnance je něco málo přes 20 %.⁶ Pokud se tedy k hrubé mzdě zaměstnance přičte pojistné hrazené zaměstnavatelem za zaměstnance, získá se základ DPFO, jedná se o tzv. zdanění superhrubé mzdy (platné v ČR od roku 2008).

3.5.2 Příjmy ze samostatné činnosti

Příjmy ze samostatné činnosti představují příjmy z činností, které poplatník vykonává vlastním jménem a na vlastní účet. Jedná se například o příjmy ze zemědělské výroby, příjmy ze živnosti, či příjmy z jiného podnikání (podnikání podle zvláštního zákona, např. daňoví poradci, advokáti, či lékaři). V tomto dílčím základu daně může poplatník uplatňovat buď výdaje na dosažení, udržení a zajištění příjmů (musí být prokazatelné),

⁴ Funkčními požitky se rozumí dle § 6 odst. 10 ZDP funkční platy např. představitelů státní moci či soudců, odměny za výkon funkce např. ve státních orgánech, spolcích, odborových organizacích, komorách atd.

⁵ Zaměstnanec je také povinen platit zákonné sociální a zdravotní pojištění, které se odečítá od jeho hrubé mzdy. V současnosti činí sociální pojištění 6,5 % a zdravotní pojištění 4,5 %. (Křemen, 2014)

⁶ Průměrná a efektivní sazba daně podrobněji viz podkapitola 3.7.2

nebo se výdaje mohou uplatňovat paušálem (tzv. „paušální výdaje“ – jedná se o náhradu výdajů čili snížení příjmů o dané procento). Poplatník může uplatnit své výdaje vyšší, než jsou příjmy a může tak dosahovat záporného rozdílu mezi příjmy a výdaji. (Vančurová, 2017)

3.5.3 Příjmy z kapitálového majetku

Mezi příjmy z kapitálového majetku lze zařadit například úroky z poskytnutých úvěrů a zápůjček, úroky z běžných účtů pro podnikatele či výnosy ze směnek. Tento dílčí základ daně nemůže dosahovat záporného rozdílu mezi příjmy a výdaji, poplatník totiž nemůže uplatnit žádné výdaje s těmito příjmy související. Dílčí základ daně se tedy bude rovnat hrubým příjmům v něm. (Vančurová, Láchová, 2016)

3.5.4 Příjmy z nájmu

Příjmy z nájmu představují příjmy z nájmu nemovitých věcí, evidovaných jednotek a movitých věcí. Pokud se jedná o nájem příležitostný, pak se považuje za ostatní příjem (§ 10 ZDP). V případě těchto příjmů, stejně jako u příjmů ze samostatné činnosti, lze také uplatňovat výdaje na dosažení, udržení a zajištění příjmů, je možné zároveň uplatňovat paušální výdaje (ve výši 30 % z příjmů), a rovněž lze vykazovat i záporný rozdíl mezi příjmy a výdaji. (Vančurová, 2013)

3.5.5 Ostatní příjmy

Co se týče ostatních příjmů, které jsou rozebrány v § 10 ZDP, tak do této skupiny příjmů se řadí různé ostatní druhy příjmů poplatníků (které nebyly zachyceny v předešlých dílčích základech daně), například příležitostné příjmy z činnosti, z nájmu movitých věcí nebo ze zemědělské výroby. Pokud součet všech těchto příjmů nepřekročí 30 000 Kč za zdaňovací období, pak jsou osvobozeny od DPFO. U této kategorie lze uplatňovat výdaje na dosažení příjmů (v případě příjmů ze zemědělské výroby lze uplatnit také paušální výdaje ve výši 80 %), avšak zde jsou mnohem přísnější pravidla. Navíc platí, že v tomto dílčím základu daně výdaje nesmí převýšit příjmy poplatníka, uplatňují se tedy výdaje maximálně do výše daného druhu příjmů. (Vančurová, Láchová, 2016)

3.6 Úprava základu daně

Výše vypočítaný základ daně (= souhrn dílčích základů daně) se ještě dále upravuje, snižuje se o řadu odpočtů.⁷ V současné době se od základu DPFO odečítají tzv. nestandardní odpočty, jejichž výši musí poplatník prokázat. Do roku 2005 existovaly ještě standardní odpočty, které byly od roku 2006 nahrazeny slevami na dani (tyto slevy se ovšem odečítají až od vypočtené daně, viz kapitola „3.8 Slevy na dani“). Pro každý nestandardní odpočet platí určitá pravidla, uznávají se pouze, pokud byly uhrazeny poplatníkem a používají se u nich různé limity. Mezi nejdůležitější odpočty lze zařadit například bezúplatná plnění na veřejně prospěšné účely (např. odběr krve se oceňuje na 3 000 Kč), úroky z úvěrů na bytové potřeby (do výše max. 300 000 Kč za zdaňovací období), příspěvky na penzijní pojištění, připojištění či doplňkové penzijní spoření (do výše max. 24 000 Kč), pojistné na soukromé životní pojištění (do výše max. 24 000 Kč), poplatníkem zaplacené členské příspěvky člena odborové organizace (do výše max. 3 000 Kč či do výše 1,5 % zdanitelných příjmů podle § 6), daňovou ztrátu (vzniká v případě samostatné činnosti a nájmu, pokud výdaje přesáhnou příjmy) a mnoho dalších. Upravený základ daně, tedy snížený základ daně o nestandardní odpočty, se před samotným výpočtem daně zaokrouhluje na celé stokoruny dolů. Z takto upraveného základu daně se následně vypočítává velikost daně (prostřednictvím aktuálních sazeb DPFO). (Křemen, 2014; Vančurová, Láchová, 2016; Marková, 2018)

3.7 Zdaňovací období a sazba daně

Zdaňovacím obdobím u DPFO je kalendářní rok. Daňové přiznání se podává do 31. 3. následujícího roku. Do tohoto data je zároveň daň i splatná. Sazba DPFO v současnosti (pro rok 2018 a 2019) činí 15 %, je tedy lineární (od roku 2008). Vypočítává se z již zmíněného upraveného základu daně (= základ daně upravený o nezdánitelné části základu daně a o odčitatelné položky od základu daně) zaokrouhleného na celé stokoruny dolů. Měsíční částky, které se strhávají zaměstnancům, jsou zálohami na roční daň.

⁷ Více viz Marková, 2018 (§ 15 upravuje nezdánitelné části základu daně a § 34 upravuje položky odčitatelné od základu daně)

3.7.1 Solidární zvýšení daně

Solidární zvýšení daně se netýká všech poplatníků DPFO, ale pouze těch, kteří svými příjmy přesáhnou určitou hranici příjmů, která se odvíjí od výše průměrné mzdy. Zvyšuje se jim tak částka daně. Solidární zvýšení daně činí 7 % z kladného rozdílu mezi:

- 1) součtem příjmů podle § 6 (= hrubá mzda) a dílčího základu daně podle § 7 a
- 2) 48násobkem průměrné mzdy.

Pro rok 2018 průměrná mzda činí 29 979 Kč, což znamená, že hranice pro aplikaci solidárního zvýšení daně se týká těch poplatníků, jejichž příjem přesahuje částku 1 438 992 Kč ročně (119 916 Kč měsíčně). Z rozdílu mezi částkou z bodu 1) a touto roční hranicí se pak vypočte 7 %. Tato zjištěná hodnota se následně přičte k vypočítané dani. (Dušek, 2016; Vančurová, Láchová, 2018)

3.7.2 Průměrná a efektivní sazba daně

Vančurová s Láchovou (2016) vysvětlují, že průměrná (efektivní) sazba daně se používá pro skutečné daňové zatížení poplatníka, prostřednictvím této sazby se měří dopad daně. Je to podíl daně na základu daně. Efektivní sazba daně představuje ve jmenovateli místo základu daně disponibilní nebo hrubý příjem či zisk. O progresivní daň by se jednalo v případě, pokud by rostla průměrná sazba daně se vzrůstajícím základem daně (vyšší daňové zatížení by nesli poplatníci s vyššími příjmy). O regresivní daň by se jednalo v případě, pokud by průměrná sazba daně klesala se vzrůstajícím základem daně (v tomto případě daňové břemeno dopadá více na poplatníky s menšími příjmy). A konečně, o proporcionalní daň by se jednalo v případě, pokud by se průměrná sazba daně neměnila s růstem základu daně (toto je spíše výjimečná možnost, kdy míra zdanění je rozdělena mezi poplatníky úměrně jejich důchodu). Vančurová (2013) uvádí, že podíl daně na hrubém důchodu je tzv. míra zdanění. A efektivní sazba daně je pak podíl daně na základu daně (disponibilním příjmu). V některých pojmech se tedy různé publikace liší. Průměrná sazba není dána pouze zákonnou sazbou, ale svou roli zde hrají také odpočty od základu daně a slevy na dani. Znamená to, že progresivní může být i daň, která má lineární nominální sazbu. Toto ve své publikaci potvrzuje i Široký (2016). Pokud poplatník uplatní odpočty a slevy, tak průměrná sazba daně bude vždy nižší než nominální sazba daně. Pro přehlednost je zde uveden příklad v tabulce 4.

Tabulka 4: Průměrná sazba daně při lineární sazbě 20 % a slevě na dani 10 000 Kč *

základ daně (Kč)	lineární sazba (%)	daň (Kč)	sleva na dani (Kč)	daň po slevě (Kč)	průměrná sazba (%)
20 000	20,00	4 000	10 000	0	0,00
40 000	20,00	8 000	10 000	0	0,00
60 000	20,00	12 000	10 000	2 000	3,33
80 000	20,00	16 000	10 000	6 000	7,50
100 000	20,00	20 000	10 000	10 000	10,00
120 000	20,00	24 000	10 000	14 000	11,67

* Table 4: Average tax rate with linear rate 20 % and tax discount 10 000 CZK

Zdroj: Vančurová, Láchová, 2016, str. 36, vlastní zpracování

3.8 Slevy na dani

Jak již bylo zmíněno výše, v současnosti existující standardní absolutní slevy na dani nahradily od roku 2006 standardní odpočty od základu daně. Existuje také nestandardní sleva. Slevy mají sociální funkci, přispívají k optimální redistribuci důchodů. Cílem slev je zohlednit sociální postavení poplatníka a domácnosti. Pro uplatnění standardních slev na dani je nutné splnit určité podmínky a prokázat daným způsobem určité skutečnosti. Pro uplatnění slev musí poplatník podepsat „Prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob k příjmům ze závislé činnosti“. Toto prohlášení lze podepsat pouze u jednoho, hlavního zaměstnavatele. Slevy lze rozdělit do dvou skupin, a to na ty, které poplatník uplatňuje sám na sebe a na ty, které poplatník uplatňuje na vyživované osoby. ZDP upravuje podmínky a výši jednotlivých slev.⁸ Slevy na dani se odečítají od vypočtené daně. (Vančurová, 2013)

⁸ Pokud nejsou splněny podmínky po celé zdaňovací období, započítává se pak jedna dvanáctina slevy za každý kalendářní měsíc, ve kterém byly splněny podmínky k počátku daného měsíce.

3.8.1 Slevy na poplatníka

Základní sleva

Na základní slevu má nárok každý poplatník. Jako jediná sleva se uplatňuje vždy v celé roční výši (to znamená, že zaměstnanec uplatní tuto slevu v plné výši, jako by byl zaměstnán celý rok, i když je zaměstnán pouze část zdaňovacího období). V současnosti činí tato sleva za zdaňovací období 24 840 Kč na poplatníka.⁹

Sleva na invaliditu

Výše slevy na invaliditu se liší podle stupně invalidity (míry zdravotního postižení). Výši slevy odpovídá typ invalidního důchodu. V současnosti se rozlišují tři kategorie. Základní sleva na invaliditu činí 2 520 Kč (je-li poplatníkovi přiznán invalidní důchod prvního či druhého stupně). Rozšířená sleva na invaliditu činí 5 040 Kč (je-li poplatníkovi přiznán invalidní důchod třetího stupně). Třetí slevou, která se dá s předchozími dvěma sčítat, je sleva na držitele průkazu ZTP/P (= zvláště tělesně postižený s průvodcem), její výše činí 16 140 Kč. (Pelc, Pelech, 2018)

Sleva na studenta

Sleva na studenta je určena pro ty poplatníky, kteří se sami soustavně připravují na budoucí povolání. Doba studia se posuzuje podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Sleva se může uplatnit do dovršení věku 26 let, nebo při studiu v doktorském studijním programu do dovršení věku 28 let. V současnosti činí sleva na studenta 4 020 Kč. (Marková, 2018)

3.8.2 Slevy na vyživované osoby

Podle Vančurové (2017) je vyživovanou osobou účastník domácnosti. Podmínkou pro uplatnění slevy totiž je, že vyživovaná osoba musí žít s poplatníkem ve společně hospodařící domácnosti. Vyživovanou osobou je buď dítě (vůči kterému má jeden nebo

⁹ Základní sleva na poplatníka právě v této výši je v České republice používána od roku 2008 (s výjimkou roku 2011, kdy výše této slevy činila 23 640 Kč).

více poplatníků vyživovací povinností) nebo manžel (který nemá žádný nebo má jen nepatrný vlastní příjem).

Sleva na manžela

Slevu na manžela může poplatník využít, pokud druhý z manželů nemá vlastní příjmy přesahující 68 000 Kč za zdaňovací období. ZDP stanoví výčet příjmů, které se nezahrnují do vlastních příjmů. V současnosti činí tato sleva 24 840 Kč, stejně jako základní sleva na poplatníka. Pokud je přiznán druhému z manželů nárok na průkaz ZTP/P, tato částka se zvyšuje na dvojnásobek.

Sleva za umístění dítěte

Sleva za umístění dítěte je poměrně novou (existující od roku 2015) nestandardní slevou. Doplnuje daňové zvýhodnění na děti. Dává poplatníkovi možnost si odečíst od vypočtené daně poplatníkem prokazatelné výdaje, které vynaložil na umístění dítěte do předškolního zařízení (tzv. školkovně). Horní hranicí pro tuto slevu je měsíční výše minimální mzdy (platná na počátku daného kalendářního roku), v roce 2018 tedy 12 200 Kč. (Pelc, Pelech, 2016)

Sleva na dítě

Sleva na dítě se nazývá daňovým zvýhodněním (upravuje § 35c ZDP). Slevu může využít jeden z poplatníků, který žije s dítětem ve společně hospodařící domácnosti a má vůči dítěti vyživovací povinnost. Pokud je nárok poplatníka na daňové zvýhodnění vyšší než jeho daňová povinnost, nazývá se tento rozdíl „daňový bonus“ (částku tedy neplatí poplatník finančnímu úřadu, ale naopak finanční úřad částku poplatníkovi vrací). Roční minimální výše pro uplatnění daňového bonusu činí 100 Kč ročně. Roční maximální výše pro uplatnění daňového bonusu činí 60 300 Kč ročně. Daňový bonus může uplatnit poplatník, jehož výše příjmů překročila šestinásobek minimální mzdy (v současnosti tedy 73 200 Kč). Pokud se jedná o dítě, které má nárok na průkaz ZTP/P, pak se částka daňového zvýhodnění zvyšuje na dvojnásobek. Daňové zvýhodnění může poplatník uplatnit ve výši 1/12 za každý kalendářní měsíc, na jehož počátku byly splněny podmínky

pro uplatnění této slevy.¹⁰ § 35c ZDP odstavec 6 rovněž vysvětluje, kdo se považuje za vyživované dítě poplatníka. V současnosti činí daňové zvýhodnění na první dítě 15 204 Kč ročně, 19 404 Kč ročně na druhé dítě a na třetí a další dítě sleva činí 24 204 Kč ročně. (Marková, 2018)

3.9 Výpočet daně

Ve schématu 2 je znázorněn postup výpočtu daně z příjmů fyzických osob. Částka daně po slevách se pak porovnává se zaplacenými zálohami.

Schéma 2: Výpočet daně z příjmů fyzických osob

základ daně
- nestandardní odpočty
= základ daně po snížení (zaokrouhlený na stovky korun dolů)
× sazba daně
= částka daně před slevami
+ solidární zvýšení daně
- slevy
= daň po slevách (daňový bonus)

Zdroj: Vančurová, Láchová, 2018, str. 212

¹⁰ Sleva (daňové zvýhodnění) lze uplatnit též v měsíci, ve kterém se dítě narodilo, či se začalo soustavně připravovat na budoucí povolání.

4 Domácnost

4.1 Pojem domácnost

Definice domácnosti je obsažena ve starém občanském zákoníku (zákon č. 40/1964 Sb.), v § 115, a zní: „*Domácnost tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby.*“ V novém občanském zákoníku se žádná definice domácnosti nevyskytuje, ačkoliv tento pojem se zde využívá poměrně často. (www.zakonyprolidi.cz)

Český statistický úřad (dále jen ČSÚ) uvádí tyto definice domácnosti:

- 1) „*Skupina osob, které spolu bydlí, více či méně hospodaří a jejich základ tvoří zpravidla rodina.*“
- 2) „*Domácnosti jsou tvořeny osobami se společným místem obvyklého pobytu.*“
- 3) „*Domácnost může být tvořena také samostatně hospodařícím jednotlivcem nebo i nerodinnou skupinou osob.*“ (www.czso.cz)

Vlček a kol. (2003) ve své publikaci definuje domácnost jako „*ekonomické jednotky, které charakterizuje společné vlastnictví majetku, společné používání příjmů a společné přijímání ekonomických rozhodnutí.*“ Bohatší domácnosti mají větší podíl úspor na důchodu než chudší domácnosti. Domácnosti mají za cíl trvale zvyšovat svou životní úroveň. V domácnosti se nerozlišuje, zda člen domácnosti aktivně přispěl k získání prostředků, ale každý dostane to, co potřebuje, z toho, co je k dispozici. Takto se v domácnostech rozděluje ekonomické statky – podle zásad solidarity.

Apps a Rees (2009) definují ve svém díle domácnost jako skupinu dvou nebo více osob, kteří společně žijí a společně rozhodují (jako pár či skupina) o jejich rozdělení času a peněz. Uvádí také, že modely domácností se běžně nazývají jako rodinné modely.

4.2 Druhy domácností

Rozlišují se (podle bydlení, společného hospodaření a příbuzenských vztahů) tři základní typy domácností – bytové, hospodařící a cenzové. Podle posledního sčítání lidu, domů

a bytů, prováděné ČSÚ (které se provádí jednou za deset let) bylo v ČR k 26. březnu 2011 celkem 10 436 560 obyvatel, bytových domácností zde bylo 4 104 635 a hospodařících domácností zde bylo 4 375 122.¹¹ Následující podkapitoly obsahují definice jednotlivých domácností.

4.2.1 Bytová domácnost

Bytovou domácnost tvoří osoby, které trvale bydlí společně v jednom bytě. Je tvořena buď jednou, nebo i více hospodařících domácností (rodin), které užívají společně jeden byt. (Jílek, Moravová, 2007)

4.2.2 Hospodařící domácnost

Hospodařící domácnost představuje soubor osob, které spolu žijí a společně hospodaří (společně hradí výdaje dané domácnosti) v rámci jednoho bytu, včetně dětí.¹² Hospodařící domácnost tvoří zpravidla jen jedna rodina (cenzová domácnost), avšak může ji tvořit i více rodin (cenzových domácností). Samostatnou hospodařící domácností mohou být také jednotlivci. (www.czso.cz)

4.2.3 Cenzová domácnost

Cenzové domácnosti jsou odvozovány na základě příbuzenského vztahu. Je to nejmenší společenství lidí, bydlících v jednom bytě. Jedná se o jednotky, které se již dále nečlení. Rozhodující je zde pojem „rodina“. Cenzové domácnosti se dělí na dvě hlavní skupiny, přičemž každá z nich se poté dělí ještě na dvě podskupiny. Toto dělení je znázorněno ve schématu 3. Stejnou definici cenzových domácností ve své publikaci uvádějí také Jílek s Moravovou (2007).

¹¹ K 30. červnu 2018 měla ČR 10 625 449 obyvatel.

¹² Jílek s Moravovou (2007) také doplňují, že se každý jednotlivý člen domácnosti podílí na společném hospodaření podle svých možností.

Schéma 3: Cenzové domácnosti

1. rodinné domácnosti
a) úplná rodinná domácnost
b) neúplná rodinná domácnost
2. nerodinné domácnosti
c) vícečlenná nerodinná domácnost
d) domácnost jednotlivce

Zdroj: vlastní zpracování

ČSÚ definuje každý druh cenzových domácností. Úplnou rodinnou domácností se rozumí manželský pár nebo dvojice ve vztahu „druh a družka“ (tzv. nesezdané soužití) a nezáleží na tom, zda mají či nemají děti. Neúplná rodinná domácnost znamená, že jeden rodič má aspoň jedno dítě. Vícečlenná nerodinná domácnost představuje takovou domácnost, ve které společně hospodaří dvě nebo více osob, ať už příbuzné či nikoliv, avšak nesmí se jednat o rodinnou domácnost. O domácnost jednotlivce se pak jedná, pokud daná osoba bydlí v bytě sama (případně s jinou cenzovou domácností) a samostatně hospodaří. Do této skupiny patří i podnájemník. (www.czso.cz)

4.3 Výběrové šetření „Životní podmínky“

4.3.1 Vybrané informace z výběrového šetření

ČSÚ od roku 2005 provádí výběrové šetření EU-SILC (European Union – Statistics on Income and Living Conditions). Český název šetření zní „Životní podmínky“. Metodika šetření je jednotná pro všechny zkoumané země, je tedy následně možné porovnávat ekonomické a sociální podmínky domácností v daných zemích. Do šetření jsou zahrnuty všechny kraje ČR. Výběrovou jednotkou je byt. Domácnosti se účastní šetření po dobu čtyř let. Po skončení čtyřletého cyklu sledování u původních domácností jsou tyto domácnosti nahrazeny domácnostmi z nově vybraných bytů, přičemž každý rok se obměňuje zhruba čtvrtina souboru. Tento proces se nazývá čtyřletý rotační panel. Vybrané informace ze šetření „Životní podmínky“ za ČR, zjištěné v roce 2017, jsou uvedeny v následujícím schématu. (www.czso.cz)

Schéma 4: Vybrané informace ze šetření „Životní podmínky“ za ČR, rok 2017

počet osob:	10 358 600
počet domácností:	4 372 257
průměrný počet členů na domácnost:	2,37
složení domácností:	úplné rodiny: 61,5 % neúplné rodiny: 9,4 % nerodinné domácnosti: 0,8 % jednotlivci: 28,3 %
průměrné roční peněžní příjmy na osobu (rok 2016):	hrubé peněžní příjmy: 202 102 Kč (100 %) zdravotní a sociální pojištění: 13 514 Kč (6,7 %) daň z příjmů fyzických osob: 16 816 Kč (8,3 %) bonus u daňového zvýhodnění na děti: 401 Kč (0,2 %) čisté peněžní příjmy: 172 173 Kč (85,2 %)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V tabulce 5 jsou znázorněny podíly domácností i osob v dané skupině (v %) podle čistého měsíčního příjmu na osobu (v Kč) v roce 2017.

Tabulka 5: Skupiny podle čistého měsíčního příjmu na osobu (v Kč), rok 2017 *

	podíl domácností ve skupině (v %)	podíl osob ve skupině (v %)
do 6 000	3,0	4,2
6 001 – 8 000	5,7	7,7
8 001 – 10 000	9,8	12,3
10 001 – 12 000	19,4	19,8
12 001 – 15 000	24,5	23,2
15 001 – 20 000	19,8	18,5
20 001 – 30 000	12,7	10,6
30 001 – 50 000	4,3	3,2
50 001 a více	0,8	0,6

* Table 5: Groups by monthly net income per person (in CZK), year 2017

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

4.3.2 Rozdělení domácností podle příjmových kvantilů

Tereza Košťáková v časopise ČSÚ „Statistika&My“ vysvětluje pojmy jako „kvantil, kvartil, kvintil, decil“ apod. Medián, kvartil, kvintil, decil a percentil jsou čísla, která rozdělují soubor jednotek na menší části (podle hodnoty dané proměnné). Konkrétně medián rozděluje soubor na dvě části, kvartil na čtyři části, kvintil na pět částí, decil na deset částí a konečně percentil na sto částí. Před samotným rozdělením souboru je nutné seřadit všechny jednotky vzestupně podle velikosti. Následně se rozdělí do skupin, přičemž v každé skupině by měl být přibližně stejný počet jednotek. Kvantily pak představují hraniční hodnoty mezi těmito skupinami.

Za účelem příjmové diferenciaci domácností ČSÚ rozděluje příslušné domácnosti v rámci daného šetření mimo jiné podle „decilového rozdělení čistých peněžních příjmů na osobu“. Jsou rozděleny do tzv. decilů, tedy do deseti přibližně stejně velkých skupin (v každé příjmové skupině se nachází 10 % domácností), za které jsou pak provedeny výpočty samostatně. Nejnižší decil představuje 10 % nejchudších domácností, nejvyšší decil představuje 10 % nejbohatších domácností. V tabulce 6 jsou znázorněny počty domácností v daných decilech, počty členů domácností v daných decilech a průměrné počty členů na jednu domácnost v daných decilech.

Tabulka 6: Počet a složení domácností v ČR, rok 2017 *

čisté peněžní příjmy	počet domácností		počet členů domácností		průměrný počet členů na domácnost
	absolutně	v %	absolutně	v %	absolutně
nejnižších 10 %	437 646	10,0	1 423 272	13,7	3,25
druhých 10 %	436 868	10,0	1 253 432	12,1	2,87
třetích 10 %	437 450	10,0	1 089 165	10,5	2,49
čtvrtých 10 %	437 408	10,0	988 400	9,5	2,26
pátých 10 %	436 859	10,0	964 651	9,3	2,21
šestých 10 %	437 540	10,0	968 573	9,4	2,21
sedmých 10 %	436 856	10,0	982 667	9,5	2,25

osmých 10 %	437 414	10,0	984 376	9,5	2,25
devátých 10 %	437 398	10,0	901 699	8,7	2,06
nejvyšších 10 %	436 820	10,0	802 366	7,7	1,84

* Table 6: Number and composition of households in the Czech Republic, year 2017

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V tabulce 7 je pak znázorněn přehled hrubých a čistých peněžních příjmů na osobu v rozdělení podle příjmových decilů.

Tabulka 7: Hrubé a čisté peněžní příjmy na osobu za rok 2016 v ČR *

čisté peněžní příjmy	hrubé peněžní příjmy		čisté peněžní příjmy	
	v Kč	v %	v Kč	v %
nejnižších 10 %	81 916	100,0	76 834	93,8
druhých 10 %	124 117	100,0	112 007	90,2
třetích 10 %	142 948	100,0	128 766	90,1
čtvrtých 10 %	155 666	100,0	140 238	90,1
pátých 10 %	170 561	100,0	152 704	89,5
šestých 10 %	190 644	100,0	167 275	87,7
sedmých 10 %	215 746	100,0	184 482	85,5
osmých 10 %	254 895	100,0	211 412	82,9
devátých 10 %	315 808	100,0	254 827	80,7
nejvyšších 10 %	517 115	100,0	406 761	78,7

* Table 7: Gross and net cash income per person for year 2016 in the Czech Republic

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Rozdíly mezi hrubými a čistými příjmy na osobu tvoří DPFO, srážky na povinné zdravotní a sociální pojištění a bonus daňového zvýhodnění na děti. Tyto údaje jsou znázorněny v tabulce 8, rovněž v rozdělení podle decilových skupin (za rok 2016). Z důvodu přehlednosti a rozsáhlosti tabulek jsou tato data rozdělena do dvou tabulek

(7 a 8). Tyto informace byly zjištěny ČSÚ v roce 2017 pro ČR v rámci výběrového šetření „Životní podmínky“.

Tabulka 8: Zákonné pojištění, DPFO, daňový bonus, za rok 2016 v ČR *

čisté peněžní příjmy	zdravotní a sociální pojištění		daň z příjmů fyzických osob		bonus u daňového zvýhodnění na děti	
	v Kč	v %	v Kč	v %	v Kč	v %
nejnižších 10 %	4 760	5,8	2 107	2,6	1 786	2,2
druhých 10 %	8 194	6,6	4 658	3,8	742	0,6
třetích 10 %	8 376	5,9	6 029	4,2	224	0,2
čtvrtých 10 %	8 456	5,4	7 073	4,5	102	0,1
pátých 10 %	9 259	5,4	8 686	5,1	88	0,1
šestých 10 %	11 430	6,0	11 978	6,3	40	0,0
sedmých 10 %	14 951	6,9	16 429	7,6	117	0,1
osmých 10 %	19 595	7,7	23 948	9,4	59	0,0
devátých 10 %	25 243	8,0	35 769	11,3	32	0,0
nejvyšších 10 %	35 789	6,9	74 577	14,4	12	0,0

* Table 8: Statutory insurance, personal income tax, tax bonus, for year 2016 in the Czech Republic

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5 Studie zabývající se dopadem daní z příjmů na jednotlivce či domácnost

5.1 Vybrané zpracované studie

V této kapitole je zmíněno několik odborných prací, které se zabývají podobným tématem. Studie jsou zpracovány od různých autorů, v rozdílných časových obdobích a pomocí odlišných metod. Všechny vybrané a následně níže zmíněné studie mají jednoznačný výsledek, a to ten, že v současné době je v České republice DPFO mírně progresivní.

Radka Novotná (2018) ve své diplomové práci zkoumá na příjmech čtyř modelových poplatníků vývoj daňového zatížení v letech 2007-2017. Uvádí, že to, co nejvíce ovlivňuje zatížení poplatníků DPFO, je především velikost jejich mezd a sociální situace poplatníků. Například autorka uvádí, že ve všech jejích zkoumaných letech je pro ženatého poplatníka, se třemi dětmi, z daňového pohledu lepší, když má průměrnou mzdu (než nadprůměrnou mzdu). Výsledkem studie také je, že daňové zatížení zaměstnance mírně roste s jeho průměrnou mzdou. Od roku 2013 byla zjištěna pro zaměstnance s nadprůměrným příjmem klesající daňová zátěž. Autorka ve své práci použila různé způsoby výpočtů míry daňové progresivity, přičemž každý způsob výpočtu zobrazil odlišné výsledky. Obecně nelze říci, který z ukazatelů je lepší pro měření progresivity. Co se týká časového hlediska, tak míra progresivity příjmů po zdanění, daňové povinnosti i průměrné sazby daně je nižší v roce 2017, než v roce 2007.

Tereza Bodešínská (2017) ve své diplomové práci vyhodnocuje dopad DPFO na poplatníky. Autorka ve své práci namodelovala 16 situací, které měřila a porovnávala pomocí metody bodové progresie. Zkoumala roky 2007, 2012 a 2016. Výsledkem studie je, že dopad na poplatníky je odlišný, přičemž záleží na výši poplatníkovra příjmu. Díky daňové progresivitě dopadá daň neúměrně více na poplatníky s vyššími příjmy než na poplatníky s nižšími příjmy.

Radka Novotná (2016) se ve své bakalářské práci zabývá vývojem zatížení poplatníků DPFO v letech 2010-2015. Jedním ze závěrů této studie je, že pokud zaměstnanec uplatňuje pouze slevu na poplatníka, tak v případě minimální a průměrné mzdy je skutečná sazba daně nižší než zákonná sazba daně. Opačná situace pak nastává až při nadprůměrné mzdě zaměstnance, která je ovlivněna také solidárním zvýšením daně. Co se daňového bonusu týče, tak podle výsledků autorky nastává zatížení daní až na úrovni nadprůměrné mzdy.

Za práci této podobnou by se dala také považovat starší diplomová práce Terezy Chvojkové (2014), která zkoumá progresivitu důchodových daní v České republice v letech 2004-2011. Vstupní data jsou čerpána z výběrového šetření SILC zveřejňovaného ČSÚ. Z výsledků studie vyplývá, že největší částí příjmů domácností jsou příjmy ze závislé činnosti (podílejí se na celkových příjmech více než 40 %). Druhou nejvyšší položkou jsou sociální příjmy, a naopak nejnižší část mezi příjmy zaujímají ostatní příjmy, které tvoří pouhých 6 %. Autorka dále zjistila, že nejvyššího růstu hrubých peněžních prostředků dosáhl první decil, a naopak poslední, tedy desátý decil vykazoval nejnižší růst hrubých peněžních prostředků. V celém analyzovaném období došlo v případě prvního a druhého decilu domácností k poklesu daňové povinnosti. Čtvrtý a pátý decil pocítil naopak nejvyšší nárůst daňové povinnosti, a to o více než 30 procentních bodů. Nejvyšší progresivita byla naměřena na počátku roku 2004, poté hodnoty postupně klesaly.

V jedné starší diplomové práci její autorka Linda Smetanová (2012) zkoumá progresivitu DPFO, a to za roky 1993-2010. Pro zpracování práce byla použita vstupní data ze Statistiky rodinných účtů vydávaná každoročně ČSÚ. Z výsledků této studie vyplývá, že progresivita DPFO je v České republice nízká (z části také proto, že průměrná daňová sazba je též nízká), přesto však ve sledovaném období vykazuje rostoucí trend.¹³ Autorka této práce také ověřila tvrzení, že sociální pojištění je „proporcionálním zdaněním“. Z výsledků studie vyplývá, že po většinu zkoumaných let změny daňového systému

¹³ Důvodem tohoto růstu mohou být změny v daňovém systému, či zavedení lineární sazby daně.

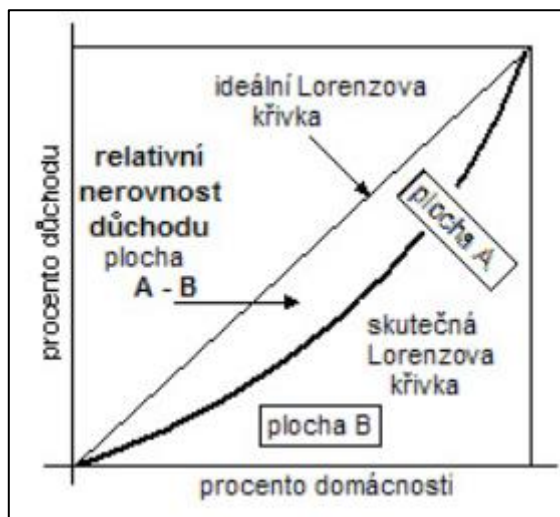
nejvíce znevýhodňovaly skupiny poplatníků s nízkými příjmy (které ovšem nepatřily do prvního decilu).

5.2 Lorenzova křivka a Giniho koeficient

Většina autorů výše zmíněných studií zmiňuje Lorenzovu křivku a Giniho koeficient. Tyto pojmy jsou poměrně důležité pro DPFO, proto jsou zde vysvětleny.¹⁴ Podkapitola je také doplněna o aktuální hodnotu Giniho koeficientu v České republice.

Lorenzova křivka představuje jakési měřítko nerovnosti rozdělení příjmů. Jedná se o grafické znázornění (viz obrázek 1), kdy se na vodorovné ose x znázorňuje kumulativní procentuální podíl obyvatelstva (kvantily obyvatel podle důchodů seřazeny od nejnižšího decilu po nejvyšší decil) a svislá osa y představuje kumulativní hodnoty důchodů pro všechny decily v procentním vyjádření. (Kubátová, 2015)

Obrázek 1: Lorenzova křivka

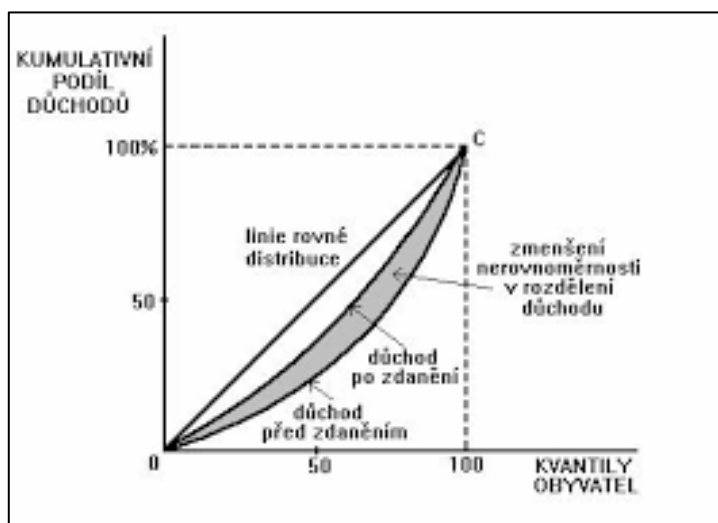
Zdroj: <http://www.finance-management.cz/080vypisPojmu.php?X=Lorenzova+krivka&IdPojPass=102>

¹⁴ S Giniho koeficientem a Lorenzovou křivkou ve svých studiích aktivně pracují především Chvojková (2014) a Smetanová (2012).

Graf Lorenzovy křivky znázorňuje stupeň rovnosti rozdělení důchodů. Úhlopříčka čtverce z grafu, tzv. „ideální Lorenzova křivka“ představuje rovnoměrné rozdělení důchodů.¹⁵ Skutečná Lorenzova křivka pak znázorňuje skutečné rozdělení důchodů. Distribuce důchodů je tím více nerovnoměrnější, čím více je skutečná Lorenzova křivka vzdálenější od ideální Lorenzovy křivky (směrem doprava dolů).

Někteří autoři (například Kubátová, Vítek (1997) nebo Kubátová (2015) či Peková (2008)) ve svých publikacích také zmiňují vliv daní na Lorenzovu křivku (viz obrázek 2). Jde o to, že se mezi sebou porovnávají dvě Lorenzovy křivky – křivka, která znázorňuje hrubé důchody (rozdělení důchodů před zdaněním) a křivka, která znázorňuje čisté důchody (rozdělení důchodů po zdanění).¹⁶ Platí, že systém daní je tím více progresivnější, čím více se Lorenzova křivka po zavedení daní přiblíží k ideální Lorenzově křivce.

Obrázek 2: Vliv daní na Lorenzovu křivku

Zdroj: Kubátová, 2015, str. 114

¹⁵ Tuto křivku (úsečku) nazývají různí autoři odlišnými názvy, například Kubátová s Vítkem (1997) ji označují za „linii rovné distribuce“, stejně tak Peková (2008).

¹⁶ Pojem zdanění v tomto případě obsahuje nejen daně důchodové, ale rovněž daně majetkové či nepřímé.

S Lorenzovou křivkou úzce souvisí tzv. Giniho koeficient, který se používá podle Širokého (2016) například pro výpočet změn v příjmech domácností. Měří míru, s jakou se skutečná Lorenzova křivka odchyluje od ideální Lorenzovy křivky, a to poměrem plochy mezi diagonálou a skutečnou Lorenzovou křivkou a celkové plochy pod diagonálou. V grafu by se tedy dala do poměru „relativní nerovnost důchodu (plocha A-B)“ a „plocha A“. Tento koeficient nabývá hodnot od nuly do jedné, přičemž hodnota nula představuje absolutní rovnost (neexistuje žádná nerovnost) rozdělení příjmů a hodnota jedna naopak značí absolutní nerovnost (celý důchod připadá nejbohatším).

Podle nejnovějších údajů dosahuje Giniho koeficient v České republice hodnoty 0,258. Tento koeficient se považuje za nízký. V České republice je tedy nízká příjmová nerovnost (rozdíly mezi „chudými“ a „bohatými“ obyvateli nejsou tak vysoké, jako v jiných zemích). Česká republika je čtvrtým státem s nejnižším Giniho koeficientem. Nejnižší hodnoty koeficientu dosahuje Island s hodnotou 0,246, naopak nejvyšší hodnotu (0,623) vykazuje Jižní Afrika. (www.oecd.org)

6 Metodika modelování zdanění příjmů domácností a charakteristika modelových domácností

V rámci praktické části této práce jsou porovnávány především průměrné sazby daně z příjmů fyzických osob,¹⁷ a to za roky 2016, 2017 a 2018. Údaje jsou vypočteny u modelových poplatníků, kteří mají rozdílné výše hrubých mezd v úmyslně zkonstruovaných domácnostech a podle jejichž složení poplatníci uplatňují různé druhy slev. Výše slev v jednotlivých letech se liší pouze u daňových zvýhodnění na děti, ostatní slevy zůstávají ve stejné výši. V tabulce 9 jsou znázorněny výše slev v jednotlivých letech, které byly použity pro tuto práci. Předpokladem studie je, že poplatníci mají příjem¹⁸ pouze ze zaměstnání, pobírají tedy mzdu od svých zaměstnavatelů. Rovněž se uvažuje, že poplatníci neřeší žádné nezdanitelné části základu daně, ani odčitatelné položky. V této diplomové práci jsou zpracovány výpočty na modelových, teoretických příkladech a některé situace mohou být v praxi velmi málo pravděpodobné, spíše až nereálné.

Tabulka 9: Výše použitých slev v jednotlivých letech *

	2016	2017	2018
poplatník	24 840	24 840	24 840
manželka	24 840	24 840	24 840
invalidita 1. stupně	2 520	2 520	2 520
1. dítě	13 404	13 404	15 204
2. dítě	15 804	17 004	19 404
3. dítě	17 004	20 604	24 204

* Table 9: The amount of tax discount in each year

Zdroj: vlastní zpracování

Pro výpočet průměrné sazby daně jednotlivých poplatníků v daných domácnostech ve vybraných letech je nutné vypočtení daňové povinnosti (či daňového bonusu) poplatníků.

¹⁷ Viz. kapitola 3.7.2.

¹⁸ Pojmy „příjem“ a „mzda“ jsou v této práci považovány za totožné.

Postup výpočtu probíhá tak, že nejprve je stanovena měsíční hrubá mzda (HM) pro jednotlivé poplatníky, která je následně přepočtena na roční HM vynásobením dvanácti. Z této částky je stanoveno 34 %, což představuje pojistné placené zaměstnavatelem za zaměstnance. Tato částka se přičte k roční hrubé mzdě a zaokrouhlí se na celé stovky korun dolů, čímž vznikne zaokrouhlený základ daně (ZD) – ze kterého se vypočítá daň ve výši 15 % (zaokrouhlená na celé Kč nahoru), případně u nejbohatšího zkonstruovaného poplatníka (pana Nejbohatšího) se přičte ještě solidární daň¹⁹ (zaokrouhlená na dvě desetinná místa). Sečtením pak vznikne celková daň před slevami. Následně jsou odečteny všechny slevy, na které má konkrétní poplatník v dané domácnosti nárok a tím je stanovena daň po slevách. V případě, že si poplatník může uplatnit daňové zvýhodnění na děti, je toto také odečteno od daně po slevách, a je pak následně stanovena buď daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti (v případě, že stanovená daň po slevách je vyšší než daňové zvýhodnění na děti) nebo je stanoven daňový bonus (v případě, že daňové zvýhodnění na děti je vyšší než daň po slevách) – proto poplatník neplatí žádnou daň, naopak finanční úřad poplatníkovi vrací tuto částku. Průměrná sazba daně je v tomto případě stanovena se záporným znaménkem. Pro přehlednost je postup výpočtu částky daně či daňového bonusu znázorněn ve schématu 5. Průměrná sazba daně je vypočítána buď jako splatná daň (tedy daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti) k roční hrubé mzdě nebo jako daňový bonus k roční hrubé mzdě. První výpočet platí pro případ, kdy je stanovena nějaká daňová povinnost poplatníka → průměrná sazba je stanovena s kladným znaménkem. Druhý výpočet platí pro případ, kdy je poplatníkovi vypočten daňový bonus → průměrná sazba je stanovena se záporným znaménkem. Průměrná sazba daně je uváděna v procentech a vyjadřuje tzv. míru zdanění, tedy jak moc je poplatníková roční hrubá mzda zatížena daní z příjmů fyzických osob – kolik procent z roční hrubé mzdy musí poplatník zaplatit finančnímu úřadu.

$$\text{Průměrná sazba daně} = \frac{\text{daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti nebo daňový bonus}}{\text{roční hrubá mzda}} \quad (1)$$

¹⁹ Viz kapitola 3.7.1.

Schéma 5: Postup výpočtu daňové povinnosti či daňového bonusu

	měsíční HM
* 12	= roční HM
roční HM * 0,34	= 34 % pojistné
roční HM + 34 % pojistné, zaokrouhleno na stovky korun dolů	= zaokrouhlený ZD
zaokrouhlený ZD * 0,15 (sazba daně)	= daň před slevami, sazba 15 %
dle kapitoly 3.7.1 výpočet solidární daně ²⁰	= solidární daň
daň před slevami 15 % + solidární daň	= daň před slevami celkem
odečtení slev (poplatník, manželka, první stupeň invalidita)	= daň po slevách
uplatnění daňového zvýhodnění na děti	= daňové zvýhodnění na děti
daň po slevách – daňové zvýhodnění na děti	= daň po uplatnění daňového zvýhodnění
daňové zvýhodnění na děti – daň po slevách	= daňový bonus

Zdroj: vlastní zpracování

V praktické části této diplomové práce jsou také vypočítávány meziroční změny (tempa růstu), a to podle následujícího vzorce.

$$\text{Meziroční růst (v \%)} = \frac{\text{současná hodnota} - \text{předchozí hodnota}}{\text{předchozí hodnota}} * 100 \quad (2)$$

Výpočty se provádí u čtyř poplatníků (pan Nejchudší, pan Středněchudý, pan Středněbohatý a pan Nejbohatší), jejichž hrubé mzdy dosahují různých výší. Pan Nejchudší bude vždy pobírat minimální mzdu. Pan Středněchudý bude mít průměrnou mzdu. Pan Středněbohatý bude dosahovat mzdy ve výši průměru mezi průměrnou mzdou a 4,5násobkem průměrné mzdy (tj. průměr pana Středněchudého a pana Nejbohatšího). Tento poplatník je zde vložen jako mezičlánek proto, aby nebyl takový rozdíl mezi těmito dvěma poplatníky (průměrná mzda a 4,5násobek průměrné mzdy) a výše hrubých mezd byly rozloženy podle určitých výší od poplatníka s nejnižší možnou mzdou po poplatníka

²⁰ Solidární daň se týká pouze pana Nejbohatšího – je vypočtena jako 7 % z rozdílu mezi roční hrubou mzdou pana Nejbohatšího a hranicí pro solidární zvýšení daně platnou pro daný rok.

s relativně vysokou mzdou. U pana Nejbohatšího se pak bude počítat s 4,5násobkem průměrné mzdy. Tento násobek byl zvolen proto, aby v práci bylo zohledněno solidární zvýšení daně (což znamená příjem vyšší než čtyřnásobek průměrné mzdy), viz. kapitola 3.7.1.

Výpočty jsou prováděny podle zákona o daních příjmů. V jednotlivých letech se postup výpočtu, ani lineární sazba daně nemění. Mění se pouze výše daňových zvýhodnění na děti v jednotlivých letech a částky hrubých mezd jednotlivých poplatníků ve vybraných letech. Ty se odvíjí od výši minimálních mezd stanovených nařízením vlády a výši vyhlášených průměrných mezd pro účely důchodového pojištění. Přehled použitých měsíčních i ročních hrubých mezd poplatníků je znázorněn v tabulce 10, kde je v posledním řádku doplněna i hranice pro solidární zvýšení daně (pan Nejbohatší platí solidární zvýšení daně, tudíž jeho hrubá mzda musí být vždy vyšší než tato hranice). Pro rok 2019 je stanovena minimální mzda ve výši 13 350 Kč (160 200 Kč ročně) a průměrná mzda je stanovena ve výši 32 699 Kč (392 388 Kč ročně).²¹ (<https://portal.pohoda.cz/>; <https://www.cssz.cz/cz>)

Tabulka 10: Přehled hrubých mezd poplatníků *

	2016		2017		2018	
	měsíční	roční	měsíční	roční	měsíční	roční
pan Nejchudší	9 900	118 800	11 000	132 000	12 200	146 400
pan Středněchudý	27 006	324 072	28 232	338 784	29 979	359 748
pan Středněbohatý	74 267	891 204	77 638	931 656	82 443	989 316
pan Nejbohatší	121 527	1 458 324	127 044	1 524 528	134 906	1 618 866
hranice pro solidární zvýšení daně	108 024	1 296 288	112 928	1 355 136	119 916	1 438 992

* Table 10: Overview of gross wages of taxpayers

Zdroj: vlastní zpracování

²¹ Hranice pro solidární zvýšení daně je tedy pro rok 2019 ve výši 130 796 Kč měsíčně (1 569 552 Kč ročně).

Jak již bylo zmíněno výše, každý ze čtyř modelových poplatníků (pan Nejchudší, pan Středněchudý, pan Středněbohatý a pan Nejbohatší) bude figurovat ve všech pěti zkonstruovaných domácnostech (1, 2, 3, 4 a 5) – podle jejich složení pak bude daný poplatník uplatňovat různé slevy či daňová zvýhodnění. „Domácnost 1“ představuje takovou domácnost, kde poplatník uplatňuje slevu pouze sám na sebe, tedy slevu na poplatníka. „Domácnost 2“ znázorňuje domácnost, kde poplatník uplatňuje slevu nejen sám na sebe, ale dle ZDP má také nárok uplatňovat si slevu na manželku (splňují všechny zákonem stanovené podmínky).

V dalších třech domácnostech poplatníci využívají kromě základní slevy na poplatníka také slevu na první stupeň invalidity a daňová zvýhodnění na děti.²² Slevu na manželku ovšem nevyžívají pro nesplnění všech zákonných podmínek (např. manželka si vydělává více než 68 000 Kč ročně). V „domácnosti 3“ vyživuje poplatník jedno dítě, v „domácnosti 4“ dvě děti a v „domácnosti 5“ tři děti. Pro přehlednost jsou domácnosti a uplatňované slevy zobrazeny v následující tabulce (tabulce 11).

Tabulka 11: Uplatňované slevy v pěti domácnostech *

	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
poplatník	✓	✓	✓	✓	✓
manželka		✓			
invalidita 1. stupně			✓	✓	✓
1. dítě			✓	✓	✓
2. dítě				✓	✓
3. dítě					✓

* Table 11: Applied tax discounts in five households

Zdroj: vlastní zpracování

²² Sleva na první stupeň invalidity byla zvolena proto, že ve většině bakalářských či diplomových pracích bývá opomíjena a neřeší se (často se počítá pouze se slevou na poplatníka a s daňovým zvýhodněním na děti, případně i slevou na manželku) – výsledky však vychází téměř stejně (v případě slevy pouze na poplatníka) nebo se liší jen o malé procento, protože sleva ve výši 2 520 Kč ročně je zanedbatelná částka a nehraje ve výpočtech příliš velkou roli.

Pět domácností je vybráno z původně zkonstruovaných dvaceti variant různých domácností – každá z nich představuje různé kombinace slev podle jejich složení – nejsou zde znázorněny všechny možné přípustné varianty, protože další možné by byly buď velice málo podobné realitě, nebo by dávaly téměř stejné výsledky jako již tyto zkonstruované. Pět variant, na kterých se provádí výpočty v této diplomové práci, je vybráno jednak tak, aby jejich porovnání dávalo smysl (aby například nebyla uvažována jedna domácnost obsahující jednoho poplatníka a druhá domácnost se třemi dětmi a manželkou), a jednak podle rozdílnosti vývoje a kolísání minimální a průměrné sazby daně.

V příloze 1 je znázorněna tabulka dvaceti variant (domácností) a u každé z nich jsou uvedeny slevy a daňová zvýhodnění na děti, na které má daný poplatník v určité domácnosti nárok. Zvýrazněné domácnosti (1, 5, 15, 16 a 17) představují zkoumané domácnosti 1-5, se kterými se pracuje v této práci. Pro každý analyzovaný rok (2016, 2017 a 2018) jsou zde sečtené roční slevy a daňová zvýhodnění za každou domácnost. Jejich výše se liší pouze u těch variant, kde se uplatňují daňová zvýhodnění na děti (tedy domácnosti 9-20). Tato tabulka je uvedena pouze pro zajímavost, s těmito konkrétními čísly se v práci většinou nepracuje.²³

V přílohách 2-13 jsou zobrazeny obrázky, které představují tabulky i grafy všech původních výpočtů průměrné sazby daně dvaceti možných variant domácností. Tyto jsou provedeny podle výše zmíněného postupu, vzorce (vzorec 1) a schématu (schéma 5). Komentář k těmto přílohám bude podrobněji popsán na začátku kapitoly 7.

Praktická část diplomové práce je rozdělena do dvou hlavních částí. Nejprve je rozebráno a znázorněno 12 tabulek a grafů – vždy se jedná o výsledky výpočtů jednoho poplatníka v jednom roce, který bude figurovat postupně ve všech pěti (1-5) modelových

²³ Důvodem je postup výpočtu částky daně – pouhými slevami se poplatník nedostane do záporných hodnot, tudíž ne vždy je možné odečítat tyto celé částky od vypočtené „daně před slevami“ – slevy je možné odečítat pouze do nulové daňové povinnosti, do záporných hodnot se lze dostat pouze využitím daňového zvýhodnění na děti, kdy následně vzniká nárok na daňový bonus.

domácnostech. Cílem této podkapitoly je zjištění částky daně či daňového bonusu pro každého poplatníka, znázornění podrobných výpočtů (tyto podrobné výpočty zmíněných 12 výsledků jsou zobrazeny v přílohách 14-25 z důvodu lepší přehlednosti praktické části této práce) i grafů a okomentování jednotlivých situací, případně vzájemné porovnání. Ty domácnosti, které mají určitou výši daňové povinnosti (mají kladnou průměrnou sazbu daně), jsou znázorněny modře. Šedivou barvu představují domácnosti s nulovou daňovou povinností (nulovou průměrnou sazbou daně) a domácnosti označené zelenou barvou (které mají zápornou hodnotu průměrné sazby daně) by měly získat daňový bonus. Druhá část této práce již představuje pouze konkrétní hodnoty vypočtených průměrných sazeb daně a jejich různá vzájemná porovnání.

7 Výsledky dopadu daně z příjmů fyzických osob a zobrazení progresivity

Jak již bylo zmíněno v kapitole 6, přílohy 2-13 zobrazují výpočty průměrné sazby daně (včetně náhledů grafů) u všech původních dvaceti variant domácností. Vybrané domácnosti (1-5), které jsou použity pro tuto část diplomové práce, jsou vždy zvýrazněny barevně. Důvody výběru právě těchto domácností byly uvedeny v metodice. Ve všech letech vypadají grafy průměrných sazeb u jednotlivých poplatníků velice podobně a jejich hodnoty se liší pouze minimálně. Důvodem je to, že zůstala stejná lineární sazba daně, za sledované roky se měnila pouze výše minimální a průměrné mzdy a výše daňových zvýhodnění na děti. Všechny tyto částky postupně rostly, rozdíly v průměrných sazbách v jednotlivých letech jsou však minimální. Z grafů je patrné, že čím se jedná o „bohatšího“ poplatníka, tím má menší výkyvy a body v grafech jsou více vyrovnané. Naopak je tomu u „chudších“ poplatníků, kde jsou vidět velké výkyvy. Tak tomu je především u domácností 9-20, tedy u těch, kde se vyskytují daňová zvýhodnění na děti. Díky tomuto má v každém roce pan Nejchudší vždy daňový bonus. Ovšem při zkoumání domácností 1-8, je pouze u tohoto poplatníka ve všech případech nulová daňová povinnost, a to jen v roce 2016. V roce 2017 a 2018 by pan Nejchudší již platil určitou částku daně. Toto je způsobeno každoročním růstem minimální mzdy, a tudíž růstem částky daně před slevami a následně průměrné sazby daně. Opakem je pan Středněbohatý a pan Nejbohatší, tito mají v každém roce, ve všech dvaceti domácnostech vždy nějakou daňovou povinnost.

V první části této kapitoly je nejprve znázorněno 12 modelových situací – průměrné sazby čtyř poplatníků, ve třech letech, v pěti vybraných domácnostech. Jsou zde zobrazeny výsledné průměrné daňové sazby, včetně grafického znázornění. Z výsledků i grafů by mělo být patrné, jaký poplatník, ve které domácnosti, bude muset odvádět částku daně a který naopak bude dosahovat daňového bonusu, přičemž všechny hodnoty budou porovnány v dalších částech této kapitoly, a to pomocí právě průměrné daňové sazby.

7.1 Znázornění (všech dvanácti) modelových situací

V tabulce 12 je znázorněna průměrná sazba daně pana Nejchudšího v roce 2016 v jednotlivých domácnostech. Tento případ je jediný ze všech modelových situací, kdy poplatník neplatí žádnou daň. V prvních dvou domácnostech má nulovou daňovou povinnost a v dalších třech, kde se již objevuje daňové zvýhodnění na děti má nárok na daňový bonus. V domácnosti 5 se jedná o daňový bonus ve výši 38,90 %, což je nejvyšší procentuální bonus ze všech modelových situací. Z toho tedy vyplývá, že z daňového hlediska je na tom pan Nejchudší finančně nejvýhodněji, a to, pokud se nachází v domácnosti 5.

Tabulka 12: Průměrná sazba daně pana **Nejchudšího** v roce **2016** *

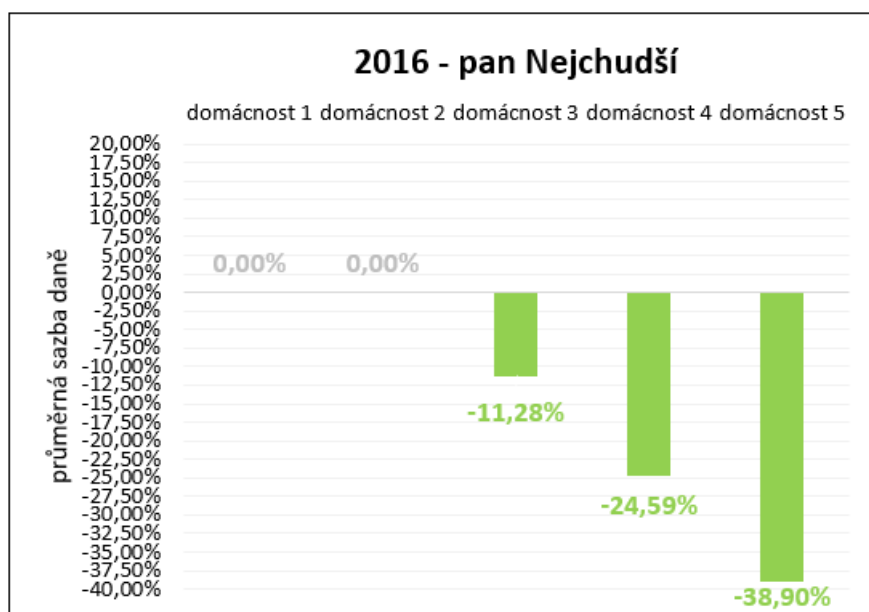
2016 - pan Nejchudší	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	9 900	9 900	9 900	9 900	9 900
roční HM	118 800	118 800	118 800	118 800	118 800
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	0	0	0	0	0
daňový bonus	x	x	13 404	29 208	46 212
průměrná sazba daně	0,00%	0,00%	-11,28%	-24,59%	-38,90%

* Table 12: The average tax rate of Mr. **Nejchudší** in **2016**

Zdroj: vlastní zpracování

V grafu 1 je znázorněna průměrná sazba daně pana Nejchudšího v roce 2016, kde je patrné, že daňový bonus se zvyšuje s počtem daňových zvýhodnění.

Graf 1: Průměrná sazba daně pana **Nejchudšího** v roce **2016** *

* Graph 1: The average tax rate of Mr. **Nejchudší** in **2016**

Zdroj: vlastní zpracování

Průměrná sazba daně pana **Středněchudého** za rok 2016 je znázorněna v tabulce 13. Z ní je patrné, že již u tohoto poplatníka se objevuje daňová povinnost. Pouze v případě domácnosti 5 má poplatník nárok na daňový bonus ve výši 2,60 %. Domácnost 3 představuje oproti domácnosti 2 vyšší částku daně, protože u domácnosti 2 má poplatník nárok na vyšší celkovou slevu (díky slevě na manželku), což se nevyrovná daňovému zvýhodnění na dítě a slevě na invaliditu v domácnosti 3.

Tabulka 13: Průměrná sazba daně pana **Středněchudého** v roce **2016** *

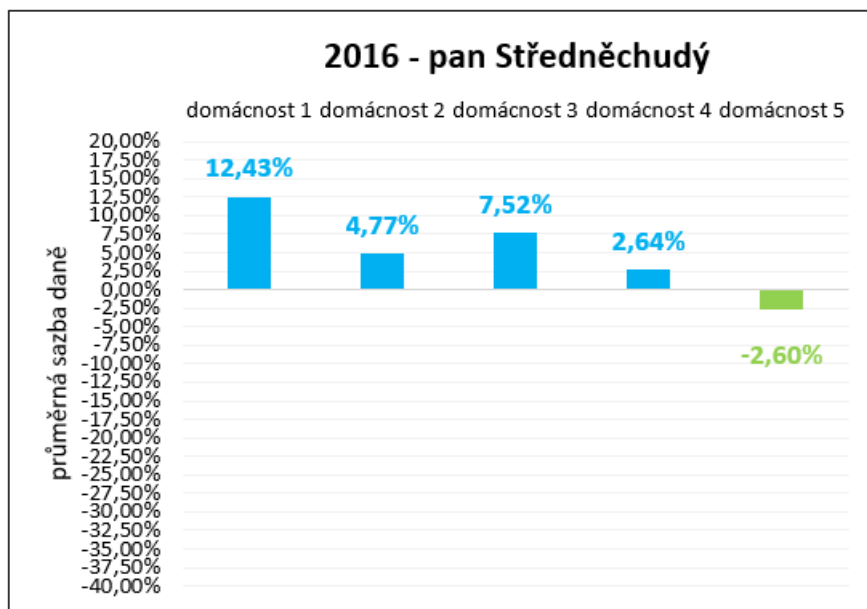
2016 - pan Středněchudý	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	27 006	27 006	27 006	27 006	27 006
roční HM	324 072	324 072	324 072	324 072	324 072
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	40 290	15 450	24 366	8 562	0
daňový bonus	x	x	0	0	8 442
průměrná sazba daně	12,43%	4,77%	7,52%	2,64%	-2,60%

* Table 13: The average tax rate of Mr. **Středněchudý** in **2016**

Zdroj: vlastní zpracování

Grafické znázornění této tabulky je v grafu 2.

Graf 2: Průměrná sazba daně pana **Středněchudý** v roce **2016** *

* Graph 2: The average tax rate of Mr. **Středněchudý** in **2016**

Zdroj: vlastní zpracování

V následující tabulce a grafu je vidět průměrná sazba daně pana Středněbohatého v roce 2016. Tento poplatník již v každé domácnosti musí platit částku daně.

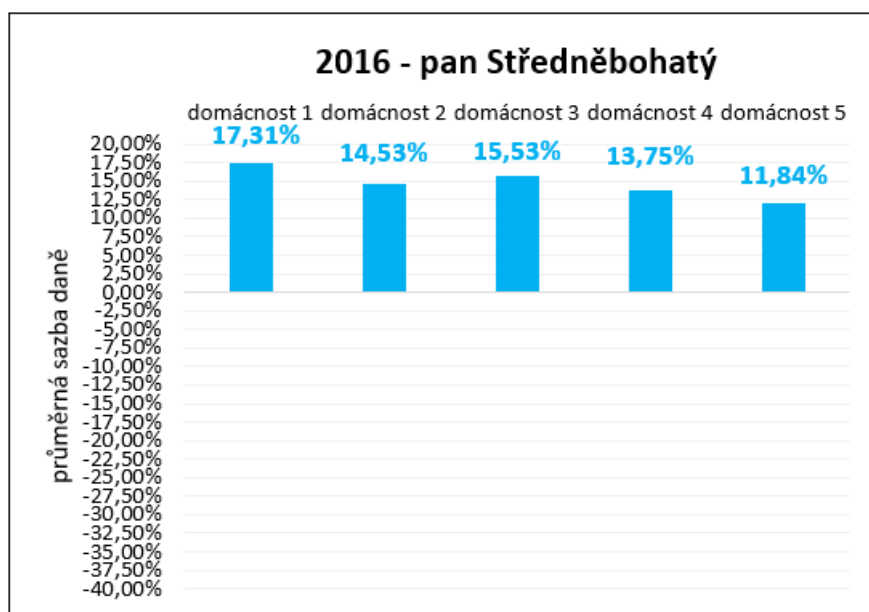
Tabulka 14: Průměrná sazba daně pana **Středněbohatý** v roce **2016** *

2016 - pan Středněbohatý	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	74 267	74 267	74 267	74 267	74 267
roční HM	891 204	891 204	891 204	891 204	891 204
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	154 290	129 450	138 366	122 562	105 558
daňový bonus	0	0	0	0	0
průměrná sazba daně	17,31%	14,53%	15,53%	13,75%	11,84%

* Table 14: The average tax rate of Mr. **Středněbohatý** in **2016**

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 3: Průměrná sazba daně pana **Středněbohatého** v roce **2016** *

* Graph 3: The average tax rate of Mr. **Středněbohatý** in **2016**

Zdroj: vlastní zpracování

Podobně jako pan Středněbohatý je na tom pan Nejbohatší v roce 2016. Jeho průměrná sazba daně je znázorněna v tabulce 15 a grafu 4. Je o 1,8-4 % vyšší než u pana Středněbohatého. Nejvyšší rozdíl je v domácnosti 5.

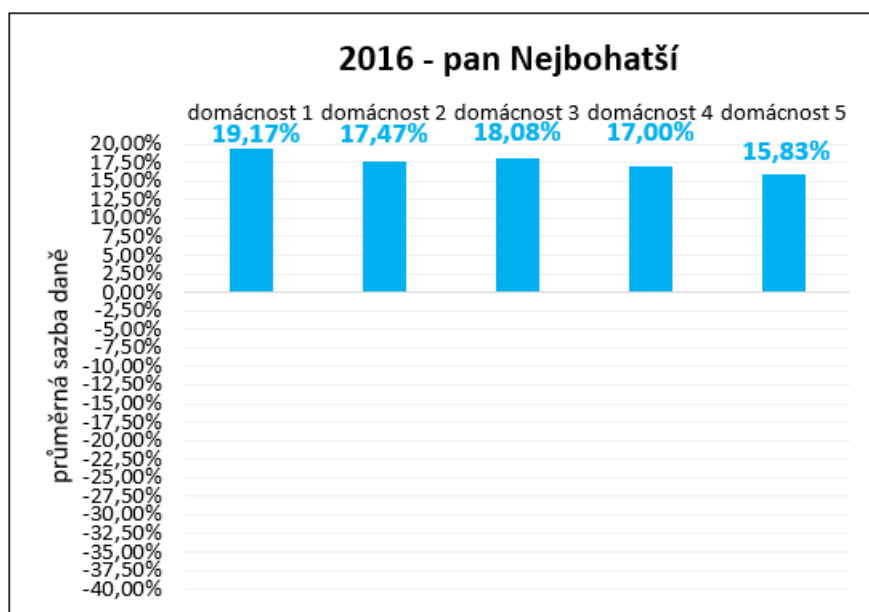
Tabulka 15: Průměrná sazba daně pana **Nejbohatšího** v roce **2016** *

2016 - pan Nejbohatší	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	121 527	121 527	121 527	121 527	121 527
roční HM	1 458 324	1 458 324	1 458 324	1 458 324	1 458 324
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	279 618	254 778	263 694	247 890	230 886
daňový bonus	0	0	0	0	0
průměrná sazba daně	19,17%	17,47%	18,08%	17,00%	15,83%

* Table 15: The average tax rate of Mr. **Nejbohatší** in **2016**

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 4: Průměrná sazba daně pana **Nejbohatšího** v roce **2016** *

* Graph 4: The average tax rate of Mr. **Nejbohatší** in **2016**

Zdroj: vlastní zpracování

U pana **Nejchudšího** se již v roce 2017 (oproti roku 2016) objevuje daňová povinnost, a to v případě, že se tento poplatník nachází v domácnosti 1 (uplatňuje tedy slevu pouze sám na sebe). Jeho průměrné sazby daně jsou znázorněny v tabulce 16 a grafu 5.

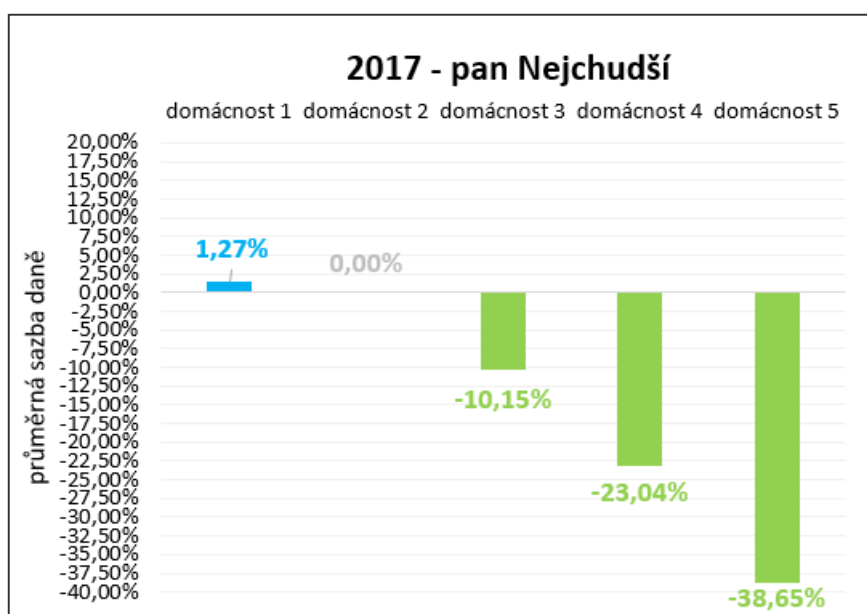
Tabulka 16: Průměrná sazba daně pana **Nejchudšího** v roce **2017** *

2017 - pan Nejchudší	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000
roční HM	132 000	132 000	132 000	132 000	132 000
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	1 680	0	0	0	0
daňový bonus	x	x	13 404	30 408	51 012
průměrná sazba daně	1,27%	0,00%	-10,15%	-23,04%	-38,65%

* Table 16: The average tax rate of Mr. **Nejchudší** in **2017**

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 5: Průměrná sazba daně pana **Nejchudšího** v roce **2017** *

* Graph 5: The average tax rate of Mr. **Nejchudší** in **2017**

Zdroj: vlastní zpracování

Pan **Středněchudý** vykazuje pro rok 2017 vyšší průměrnou sazbu daně v prvních čtyřech domácnostech a vyšší daňový bonus v domácnosti 5 oproti roku 2016. Jeho průměrné sazby pro tento rok lze vyčíst z tabulky 17 a grafu 6.

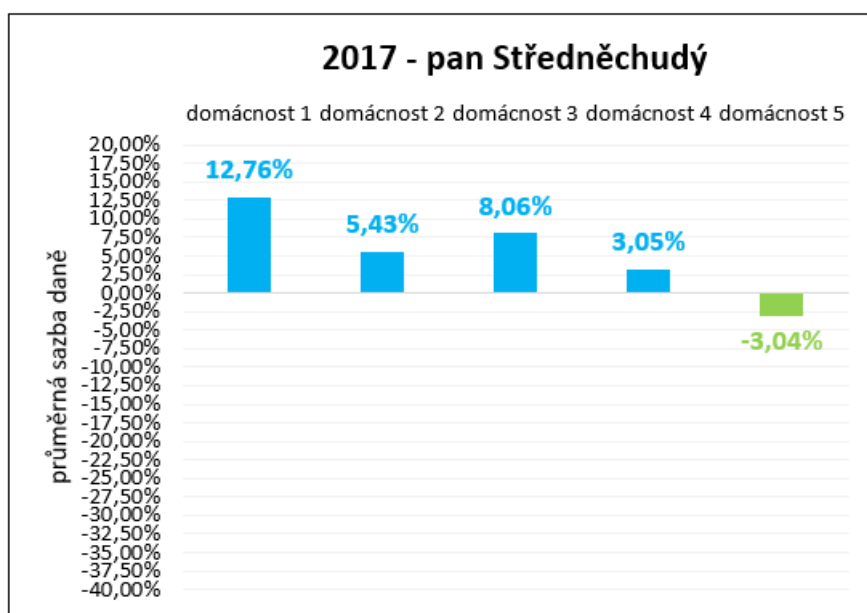
Tabulka 17: Průměrná sazba daně pana **Středněchudého** v roce **2017** *

2017 - pan Středněchudý	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	28 232	28 232	28 232	28 232	28 232
roční HM	338 784	338 784	338 784	338 784	338 784
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	43 245	18 405	27 321	10 317	0
daňový bonus	x	x	0	0	10 287
průměrná sazba daně	12,76%	5,43%	8,06%	3,05%	-3,04%

* Table 17: The average tax rate of Mr. **Středněchudý** in **2017**

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 6: Průměrná sazba daně pana **Středněchudýho** v roce **2017** *

* Graph 6: The average tax rate of Mr. **Středněchudý** in **2017**

Zdroj: vlastní zpracování

Pan Středněbohatý má daňovou povinnost ve všech domácnostech, stejně jako v roce 2016. Průměrné sazby daně, které lze vidět v tabulce 18 a grafu 7, jsou v prvních čtyřech domácnostech vyšší o 0,12-0,24 %. Ovšem v domácnosti 5 má tento poplatník nižší průměrnou sazbu daně, a to o 0,15 %.

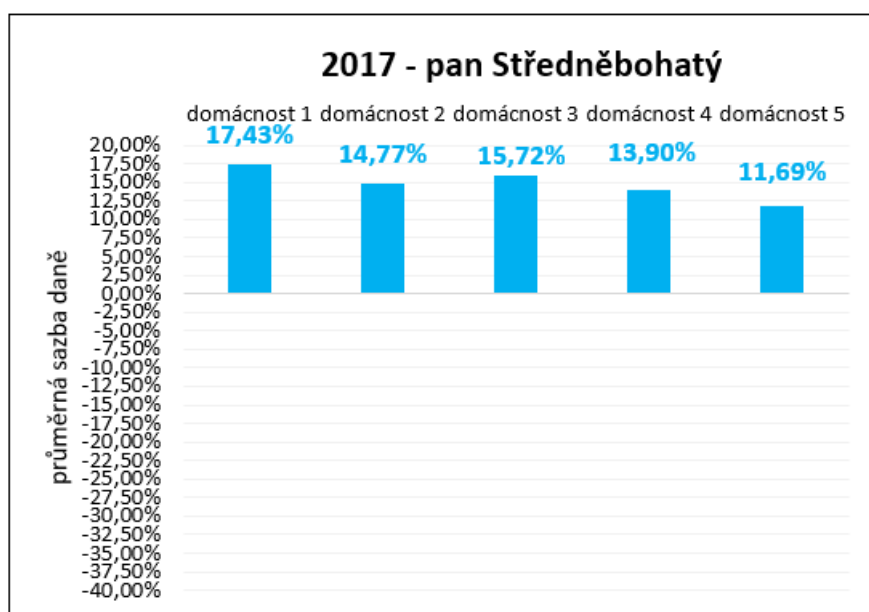
Tabulka 18: Průměrná sazba daně pana **Středněbohatého** v roce **2017** *

2017 - pan Středněbohatý	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	77 638	77 638	77 638	77 638	77 638
roční HM	931 656	931 656	931 656	931 656	931 656
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	162 420	137 580	146 496	129 492	108 888
daňový bonus	x	x	0	0	0
průměrná sazba daně	17,43%	14,77%	15,72%	13,90%	11,69%

* Table 18: The average tax rate of Mr. **Středněbohatý** in **2017**

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 7: Průměrná sazba daně pana **Středněbohatého** v roce **2017** *

* Graph 7: The average tax rate of Mr. **Středněbohatý** in **2017**

Zdroj: vlastní zpracování

Pro pana Nejbohatšího v roce 2017 platí totéž, co pro pana Středněbohatého, tedy že průměrnou sazbu daně má tento poplatník v prvních čtyřech domácnostech nepatrně vyšší a v domácnosti 5 naopak nižší. Tyto výsledky lze vyčíst z tabulky 19 a grafu 8.

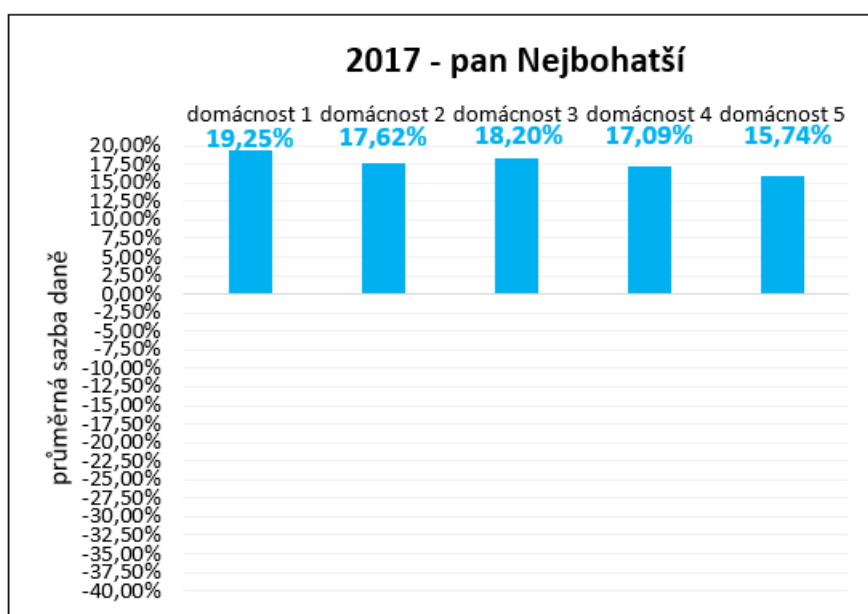
Tabulka 19: Průměrná sazba daně pana **Nejbohatšího** v roce **2017** *

2017 - pan Nejbohatší	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	127 044	127 044	127 044	127 044	127 044
roční HM	1 524 528	1 524 528	1 524 528	1 524 528	1 524 528
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	293 437	268 597	277 513	260 509	239 905
daňový bonus	x	x	0	0	0
průměrná sazba daně	19,25%	17,62%	18,20%	17,09%	15,74%

* Table 19: The average tax rate of Mr. **Nejbohatší** in **2017**

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 8: Průměrná sazba daně pana **Nejbohatšího** v roce **2017** *

* Graph 8: The average tax rate of Mr. **Nejbohatší** in **2017**

Zdroj: vlastní zpracování

Průměrné sazby daně pana **Nejchudšího** v roce 2018 jsou velmi podobné sazbám tohoto poplatníka v roce 2017, liší se maximálně o 1,86 %. Jsou znázorněny v následující tabulce a grafu.

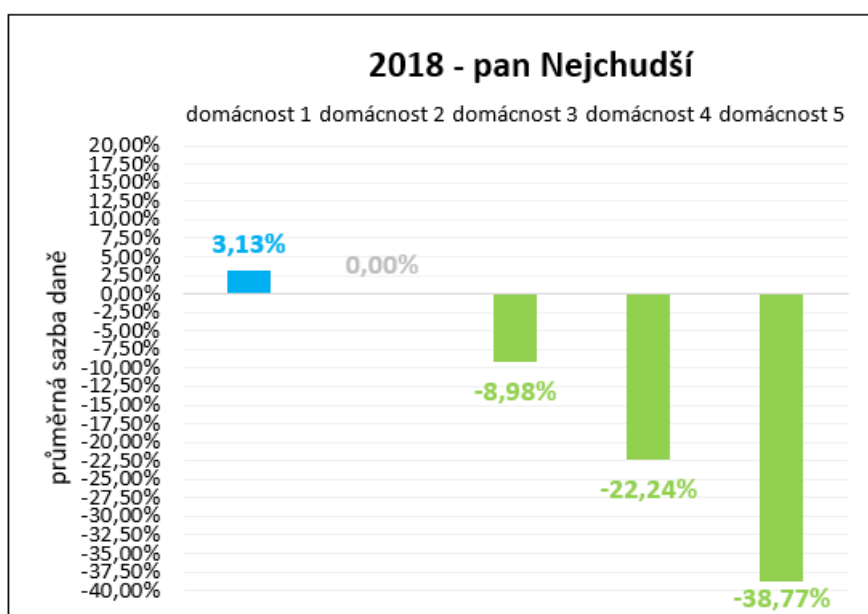
Tabulka 20: Průměrná sazba daně pana **Nejchudšího** v roce **2018** *

2018 - pan Nejchudší	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	12 200	12 200	12 200	12 200	12 200
roční HM	146 400	146 400	146 400	146 400	146 400
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	4 575	0	0	0	0
daňový bonus	x	x	13 149	32 553	56 757
průměrná sazba daně	3,13%	0,00%	-8,98%	-22,24%	-38,77%

* Table 20: The average tax rate of Mr. **Nejchudší** in **2018**

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 9: Průměrná sazba daně pana **Nejchudšího** v roce **2018** *

* Graph 9: The average tax rate of Mr. **Nejchudší** in **2018**

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce 21 a grafu 10 je znázorněna průměrná sazba daně pana **Středněchudého** v roce 2018. Stejně jako v předchozích dvou letech platí, že v prvních čtyřech domácnostech má tento poplatník daňovou povinnost a v domácnosti 5 má již nárok na daňový bonus ve výši necelých čtyř procent. V domácnosti 4 se průměrná sazba daně snížila oproti roku 2017 – zde je rozdíl oproti roků 2016 a 2017, kdy v prvních čtyřech domácnostech průměrná sazba tohoto poplatníka vzrostla, a to včetně domácnosti 4.

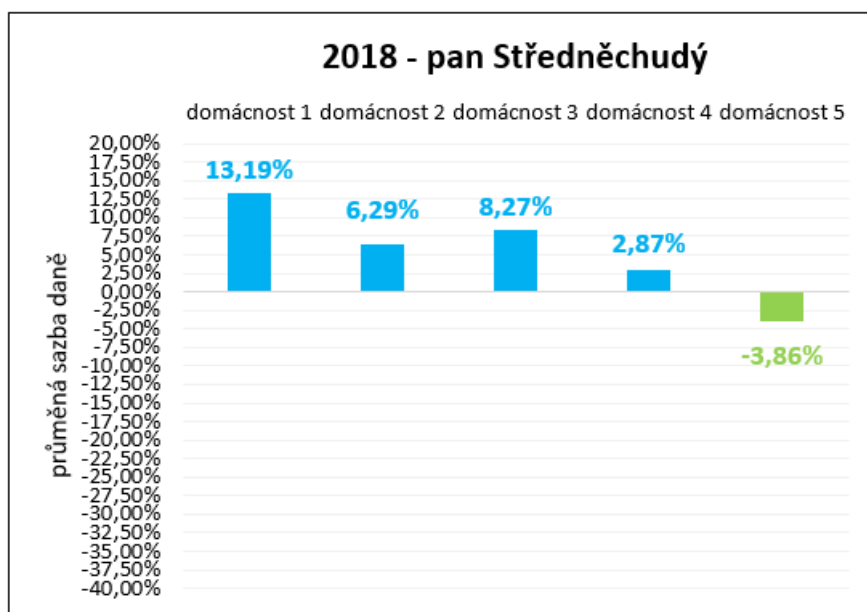
Tabulka 21: Průměrná sazba daně pana **Středněchudého** v roce **2018** *

2018 - pan Středněchudý	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	29 979	29 979	29 979	29 979	29 979
roční HM	359 748	359 748	359 748	359 748	359 748
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	47 460	22 620	29 736	10 332	0
daňový bonus	x	x	0	0	13 872
průměrná sazba daně	13,19%	6,29%	8,27%	2,87%	-3,86%

* Table 21: The average tax rate of Mr. **Středněchudý** in **2018**

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 10: Průměrná sazba daně pana **Středněchudého** v roce **2018** *

* Graph 10: The average tax rate of Mr. **Středněchudý** in **2018**

Zdroj: vlastní zpracování

Průměrné sazby daně pana Středněbohatého v roce 2018, které jsou znázorněny v tabulce 22 a grafu 11, jsou v prvních třech domácnostech vyšší oproti roku 2017 a v domácnostech 4 a 5 naopak nepatrně poklesly.

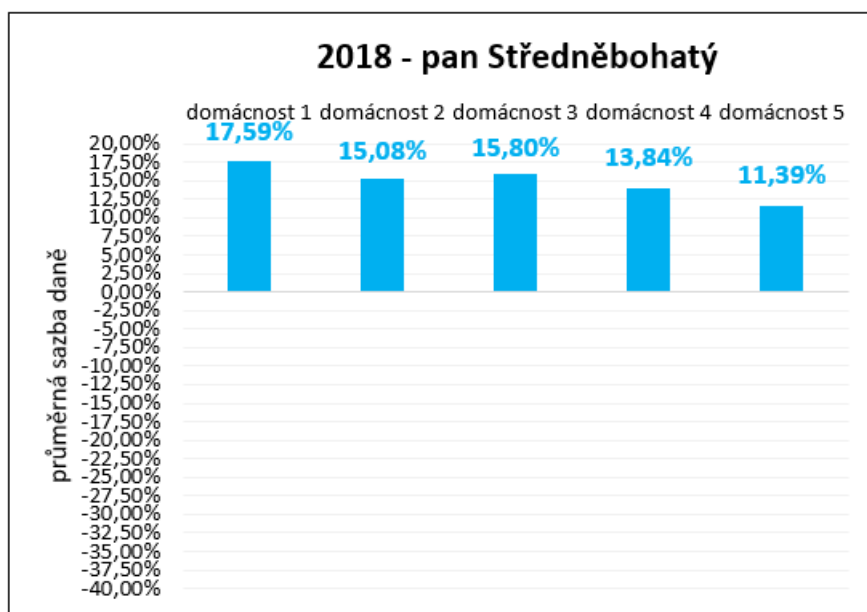
Tabulka 22: Průměrná sazba daně pana **Středněbohatého** v roce **2018** *

2018 - pan Středněbohatý	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	82 443	82 443	82 443	82 443	82 443
roční HM	989 316	989 316	989 316	989 316	989 316
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	174 000	149 160	156 276	136 872	112 668
daňový bonus	x	x	0	0	0
průměrná sazba daně	17,59%	15,08%	15,80%	13,84%	11,39%

* Table 22: The average tax rate of Mr. **Středněbohatý** in **2018**

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 11: Průměrná sazba daně pana **Středněbohatého** v roce **2018** *

* Graph 11: The average tax rate of Mr. **Středněbohatý** in **2018**

Zdroj: vlastní zpracování

Pro pana Nejbohatšího platí opět totéž, co pro pana Středněbohatého, tedy že průměrná sazba daně vzroste pro domácnosti 1, 2 a 3, ovšem v domácnostech 4 a 5 poklesne. Tyto sazby lze vyčíst z tabulky 23 a grafu 12.

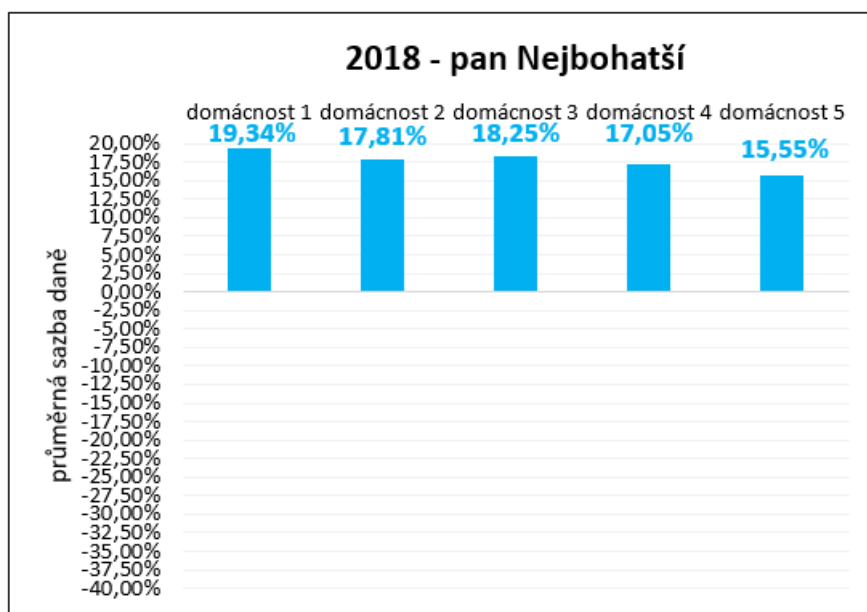
Tabulka 23: Průměrná sazba daně pana **Nejbohatšího** v roce **2018** *

2018 - pan Nejbohatší	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	134 906	134 906	134 906	134 906	134 906
roční HM	1 618 866	1 618 866	1 618 866	1 618 866	1 618 866
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	313 131	288 291	295 407	276 003	251 799
daňový bonus	x	x	0	0	0
průměrná sazba daně	19,34%	17,81%	18,25%	17,05%	15,55%

* Table 23: The average tax rate of Mr. **Nejbohatší** in **2018**

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 12: Průměrná sazba daně pana **Nejbohatšího** v roce **2018** *

* Graph 12: The average tax rate of Mr. **Nejbohatší** in **2018**

Zdroj: vlastní zpracování

7.2 Porovnání průměrných sazeb z pohledu tří let

V dalších částech této diplomové práce budou z různých pohledů porovnány již pouze výsledky – tedy průměrné sazby daně čtyř poplatníků, ve třech letech, žijících v pěti domácnostech. Nejdříve bude porovnání provedeno z pohledu tří let, následně čtyř poplatníků a poté pěti domácností. Jedná se o tytéž výsledky, pouze se liší různými úhly pohledu.

V tabulce 24 lze vidět průměrné sazby daně v roce 2016. Na první pohled je z této tabulky patrné, že čím má poplatník vyšší hrubou mzdu, tím vyšší má průměrnou daňovou sazbu. Jak pro tento rok, tak pro roky 2017 i 2018 platí, že domácnost 2 je daní zatížena méně, než domácnost 3, ale více, než domácnost 4 (kromě pana Nejchudšího). Toto je způsobeno tím, že sleva na manželku (v domácnosti 2) je vyšší, než daňové zvýhodnění na jedno dítě (domácnost 3), ovšem s touto slevou se nelze dostat do záporných hodnot průměrné sazby daně, nelze tedy díky této slevě získat nárok na daňový bonus.

Tabulka 24: Průměrné sazby daně v roce 2016 *

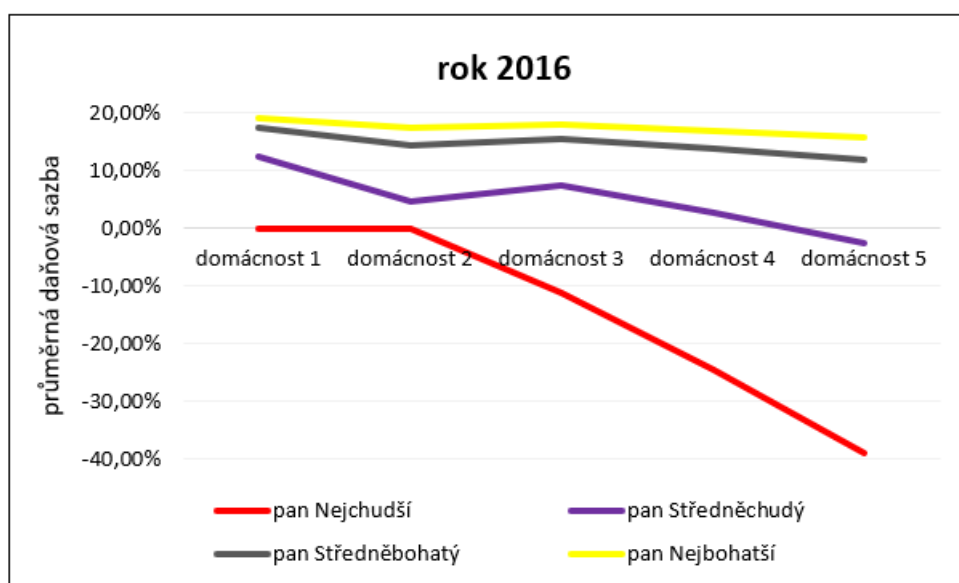
rok 2016	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
pan Nejchudší	0,00%	0,00%	-11,28%	-24,59%	-38,90%
pan Středněchudý	12,43%	4,77%	7,52%	2,64%	-2,60%
pan Středněbohatý	17,31%	14,53%	15,53%	13,75%	11,84%
pan Nejbohatší	19,17%	17,47%	18,08%	17,00%	15,83%

* Table 24: The average tax rates in 2016

Zdroj: vlastní zpracování

Graf je v této části práce zobrazen pouze pro rok 2016, protože jsou hodnoty průměrných daňových sazeb ve všech letech velice podobné a grafy dalších let by byly téměř identické. Z následujícího grafu (grafu 13) lze vyčíst vývoj průměrné daňové sazby všech čtyř poplatníků ve všech pěti domácnostech v roce 2016. Nejpodobnější vývoj mají poplatníci pan Nejbohatší a pan Středněbohatý. Své sazby daně mají velice podobné, vykazují téměř stejný trend, a ani jeden z těchto dvou poplatníků nemá zápornou průměrnou sazbu daně. Z trendu pana Středněchudého je dobře vidět rozdíl mezi domácnostmi 2 a 3, kdy díky slevě na manželku v domácnosti 2 má poplatník nižší průměrnou sazbu daně. V domácnosti 5 může poplatník již nárokovat daňový bonus. Největší „rozpětí“ průměrné daňové sazby má pan Nejchudší, kdy v prvních dvou domácnostech má nulovou daňovou povinnost a poté jeho sazba klesá s růstem daňového zvýhodnění na děti v jednotlivých domácnostech, přičemž v domácnosti 5 dosahuje hodnota průměrné daňové sazby tohoto poplatníka téměř 40 %.

Graf 13: Průměrné sazby daně v roce 2016 *

* Graph 13: The average tax rates in 2016

Zdroj: vlastní zpracování

Z následující tabulky lze vyčíst, že v tomto roce už má daňovou povinnost i pan Nejchudší v domácnosti 1. Stejně je tomu i v roce 2018.

Tabulka 25: Průměrné sazby daně v roce 2017 *

rok 2017	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
pan Nejchudší	1,27%	0,00%	-10,15%	-23,04%	-38,65%
pan Středněchudý	12,76%	5,43%	8,06%	3,05%	-3,04%
pan Středněbohatý	17,43%	14,77%	15,72%	13,90%	11,69%
pan Nejbohatší	19,25%	17,62%	18,20%	17,09%	15,74%

* Table 25: The average tax rates in 2017

Zdroj: vlastní zpracování

Průměrné sazby daně v roce 2018 jsou znázorněny v tabulce 26.

Tabulka 26: Průměrné sazby daně v roce 2018 *

rok 2018	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
pan Nejchudší	3,13%	0,00%	-8,98%	-22,24%	-38,77%
pan Středněchudý	13,19%	6,29%	8,27%	2,87%	-3,86%
pan Středněbohatý	17,59%	15,08%	15,80%	13,84%	11,39%
pan Nejbohatší	19,34%	17,81%	18,25%	17,05%	15,55%

* Table 26: The average tax rates in 2018

Zdroj: vlastní zpracování

V následující tabulce jsou shrnuty průměrné sazby daně ve všech třech letech. V každém roce vykazuje nejmenší průměrnou daňovou sazbu pan Nejchudší, a to za předpokladu, že se nachází v domácnosti 5. Naopak nejvyšší průměrnou daňovou sazbu má pan Nejbohatší v domácnosti 1. V prvních třech domácnostech v průběhu tří let průměrná daňová sazba stále pozvolna roste. Jinak je tomu v domácnosti 4 a jinak v domácnosti 5. Co se týče domácnosti 4, tak v průběhu let u pana Nejchudšího průměrná daňová sazba roste (jelikož se jedná o záporné hodnoty, tak má nárok na čím dál menší procentuální daňový bonus). U ostatních tří poplatníků sice sazba vzroste mezi roky 2016 a 2017, ovšem následně hned klesne mezi roky 2017 a 2018. Domácnost 5 má za výjimku také pana Nejchudšího – u něj průměrná daňová sazba mezi roky 2016 a 2017 vzroste a v roce 2018 opět nepatrně poklesne. U ostatních tří poplatníků průměrná sazba daně v této domácnosti meziročně postupně klesá. Tyto meziroční vzrůsty a poklesy jsou ovšem nepatrné, většinou v řádech desetin či setin procent a jsou způsobeny růstem daňových zvýhodnění na děti a růstem minimální a průměrné mzdy. Například panu Středněbohatému vzrostla mezi roky 2016 a 2017 průměrná sazba daně o 0,15 % (z 13,75 % na 13,90 %) v domácnosti 4. Toto bylo způsobeno tím, že roční hrubá mzda tohoto poplatníka meziročně vzrostla o 4,539 % a daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti meziročně vzrostla o 5,654 % (daň tedy rostla rychleji než mzda).²⁴ Naopak je tomu u stejného poplatníka v domácnosti 5. Zde průměrná sazba meziročně poklesla o 0,15 % (z 11,84 % na 11,69 %), přičemž roční hrubá mzda pana Středněbohatého vzrostla rovněž

²⁴ Výpočty jsou provedeny podle vzorce (2) v kapitole 6; konkrétně: meziroční růst roční hrubé mzdy:

$\frac{931\,656 - 891\,204}{891\,204} * 100 = 4,539\%$; meziroční růst částky daně po uplatnění daňového zvýhodnění na děti:

$\frac{129\,492 - 122\,562}{122\,562} * 100 = 5,654\%$.

o 4,539 % (mzda tedy rostla rychleji než daň), ovšem daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti meziročně vzrostla pouze o 3,155 %.

Tabulka 27: Průměrné sazby daně ve všech třech letech *

rok 2016	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
pan Nejchudší	0,00%	0,00%	-11,28%	-24,59%	-38,90%
pan Středněchudý	12,43%	4,77%	7,52%	2,64%	-2,60%
pan Středněbohatý	17,31%	14,53%	15,53%	13,75%	11,84%
pan Nejbohatší	19,17%	17,47%	18,08%	17,00%	15,83%

rok 2017	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
pan Nejchudší	1,27%	0,00%	-10,15%	-23,04%	-38,65%
pan Středněchudý	12,76%	5,43%	8,06%	3,05%	-3,04%
pan Středněbohatý	17,43%	14,77%	15,72%	13,90%	11,69%
pan Nejbohatší	19,25%	17,62%	18,20%	17,09%	15,74%

rok 2018	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
pan Nejchudší	3,13%	0,00%	-8,98%	-22,24%	-38,77%
pan Středněchudý	13,19%	6,29%	8,27%	2,87%	-3,86%
pan Středněbohatý	17,59%	15,08%	15,80%	13,84%	11,39%
pan Nejbohatší	19,34%	17,81%	18,25%	17,05%	15,55%

* Table 27: The average tax rates in all three years

Zdroj: vlastní zpracování

7.3 Porovnání průměrných sazeb z pohledu čtyř poplatníků

Tabulka 28 představuje průměrné sazby daně pana Nejchudšího, který má v roce 2016 v domácnosti 1 nulovou daňovou povinnost, která se však v následujících letech zvyšuje a pouze v letech 2017 a 2018 v této domácnosti vykazuje kladnou průměrnou sazbu daně. Tento růst je způsoben růstem minimální mzdy, a tedy vyšší částkou daně, kterou je poplatník povinen zaplatit (sleva na poplatníka zůstává ve všech třech letech ve stejné výši). V domácnosti 2 má poplatník nulovou daňovou povinnost, a to díky slevě na manželku. V následujících třech domácnostech vykazuje pan Nejchudší vždy zápornou průměrnou sazbu daně, má tedy nárok na daňový bonus díky daňovému zvýhodnění na děti. Průměrná daňová sazba mezi domácnostmi klesá (daňový bonus roste) se zvyšujícím se počtem dětí v dané domácnosti. Tato sazba v domácnostech 3 a 4 postupem času roste, ovšem v domácnosti 5 mezi roky 2017 a 2018 nepatrně poklesne.

Tabulka 28: Průměrné sazby daně pana **Nejchudšího** *

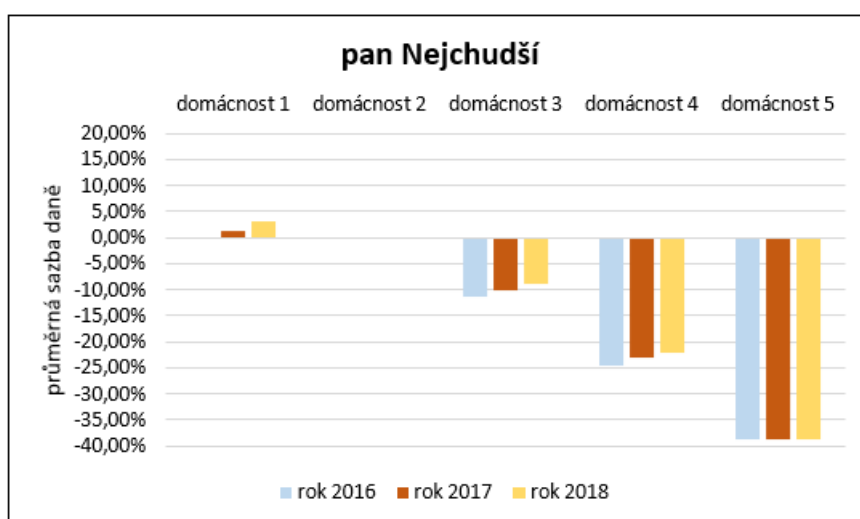
pan Nejchudší	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
2016	0,00%	0,00%	-11,28%	-24,59%	-38,90%
2017	1,27%	0,00%	-10,15%	-23,04%	-38,65%
2018	3,13%	0,00%	-8,98%	-22,24%	-38,77%

* Table 28: The average tax rates of Mr. **Nejchudší**

Zdroj: vlastní zpracování

V následujícím grafu, kde jsou znázorněny průměrné sazby daně pana Nejchudšího, je vidět jejich poměrně velké „rozpětí.“

Graf 14: Průměrné sazby daně pana **Nejchudšího** *

* Graph 14: The average tax rates of Mr. **Nejchudší**

Zdroj: vlastní zpracování

Pan Středněchudý vykazuje kladnou průměrnou sazbu daně, má tedy určitou daňovou povinnost, kromě domácnosti 5, kdy tento poplatník může uplatnit nárok na daňový bonus díky daňovému zvýhodnění na tři děti. Průměrné sazby daně jsou uvedeny v tabulce 29 a grafu 15. Panu Středněchudému v prvních třech domácnostech jeho sazba meziročně roste, ovšem v domácnosti 4 mezi roky 2017 a 2018 poklesne o 0,18 % a v domácnosti 5 již průměrná daňová sazba meziročně klesá – poplatník je na tom tedy stále lépe. Domácnost 2 by se vyšší průměrné sazby daně nacházela mezi domácnostmi 3 a 4, protože

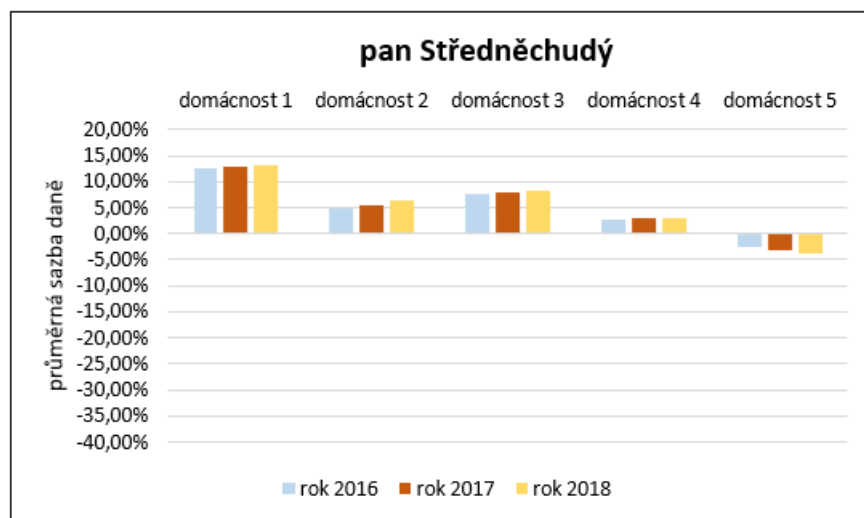
sleva na manželku činí 24 840 Kč a v domácnosti 3 a 4 poplatník uplatňuje slevu na první stupeň invalidity (2 520 Kč), daňové zvýhodnění na jedno dítě (domácnost 3) a na dvě děti (domácnost 4) – domácnost 2 platí tedy částku daně vyšší, než domácnost 4, ale nižší, než domácnost 3 – tento jev lze dobře vidět v grafu 15. Tato poznámka byla již zmíněna u tabulky 24, jednalo se ovšem o časový pohled, konkrétně rok 2016.

Tabulka 29: Průměrné sazby daně pana **Středněchudého** *

pan Středněchudý	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
2016	12,43%	4,77%	7,52%	2,64%	-2,60%
2017	12,76%	5,43%	8,06%	3,05%	-3,04%
2018	13,19%	6,29%	8,27%	2,87%	-3,86%

* Table 29: The average tax rates of Mr. **Středněchudý**
Zdroj: vlastní zpracování

Graf 15: Průměrné sazby daně pana **Středněchudého** *

* Graph 15: The average tax rates of Mr. **Středněchudý**
Zdroj: vlastní zpracování

Pan Středněbohatý má ve všech letech a ve všech domácnostech daňovou povinnost, tedy kladnou průměrnou sazbu daně, která je znázorněna v tabulce 30 a grafu 16. Platí zde tvrzení stejné, jako u ostatních poplatníků, a to, že nejlépe by na tom byl pan Středněbohatý v domácnosti 5, kde by uplatňoval daňová zvýhodnění na tři děti, naopak nejhůře by na tom byl v domácnosti 1, kde by uplatňoval slevu pouze sám na sebe (na

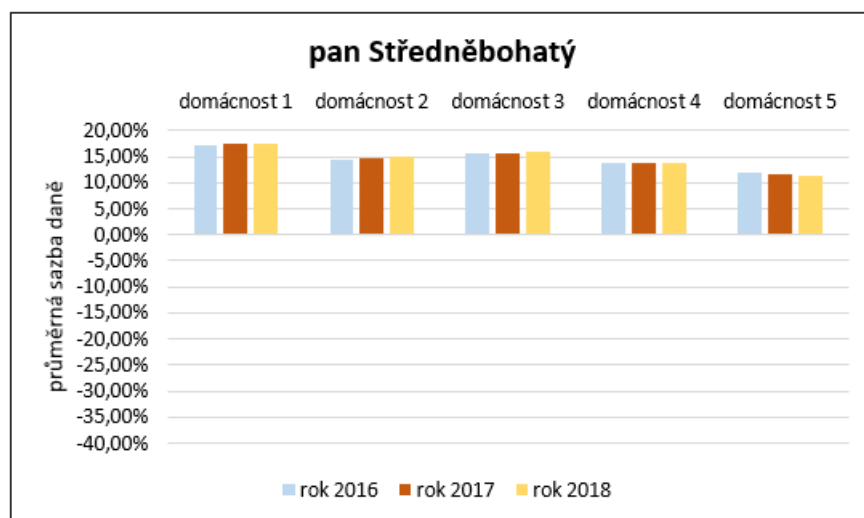
poplatníka). V prvních třech domácnostech v průběhu let opět průměrná sazba daně pomalu roste, naopak v domácnosti 5 postupně klesá. Za povšimnutí stojí opět nepatrné kolísání (nejprve meziroční růst mezi roky 2016 a 2017, poté meziroční pokles mezi roky 2017 a 2018) průměrné daňové sazby v domácnosti 4. Důvody růstu byly vysvětleny u tabulky 27. Naopak důvodem poklesu (o 0,06 %) této sazby je to, že mezi roky 2017 a 2018 rostla rychleji roční hrubá mzda (6,189 %), než daňová povinnost poplatníka po uplatnění daňového zvýhodnění na děti (5,699 %).

Tabulka 30: Průměrné sazby daně pana **Středněbohatého** *

pan Středněbohatý	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
2016	17,31%	14,53%	15,53%	13,75%	11,84%
2017	17,43%	14,77%	15,72%	13,90%	11,69%
2018	17,59%	15,08%	15,80%	13,84%	11,39%

* Table 30: The average tax rates of Mr. **Středněbohatý**
Zdroj: vlastní zpracování

Graf 16: Průměrné sazby daně pana **Středněbohatého** *

* Graph 16: The average tax rates of Mr. **Středněbohatý**
Zdroj: vlastní zpracování

Pro pana Nejbohatšího platí totožná tvrzení jako pro pana Středněbohatého, pouze u domácnosti 4 by se objevily jiné hodnoty u meziročních temp růstu ročních hrubých

mezd a částek daně. Průměrné daňové sazby tohoto poplatníka jsou znázorněny v tabulce 31 a grafu 17.

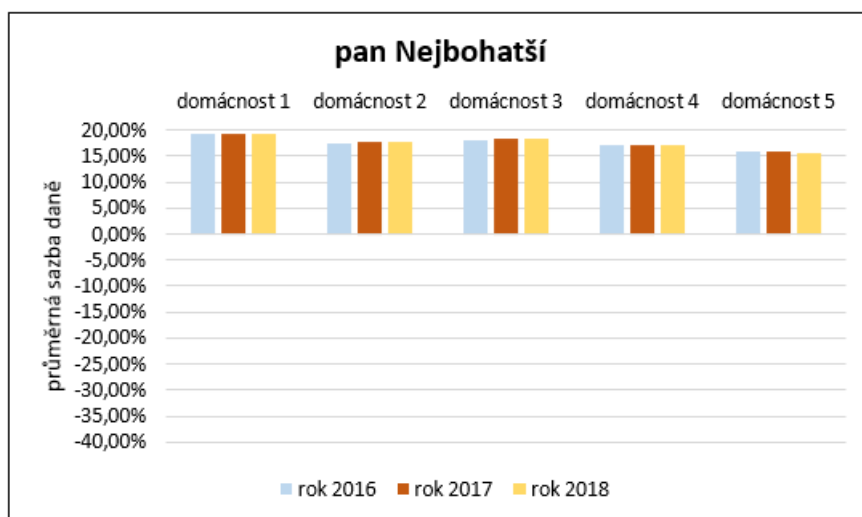
Tabulka 31: Průměrné sazby daně pana **Nejbohatšího** *

pan Nejbohatší	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
2016	19,17%	17,47%	18,08%	17,00%	15,83%
2017	19,25%	17,62%	18,20%	17,09%	15,74%
2018	19,34%	17,81%	18,25%	17,05%	15,55%

* Table 31: The average tax rates of Mr. **Nejbohatší**

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 17: Průměrné sazby daně pana **Nejbohatšího** *

* Graph 17: The average tax rates of Mr. **Nejbohatší**

Zdroj: vlastní zpracování

Z následující tabulky, kde jsou uvedeny veškeré průměrné sazby daně všech čtyř poplatníků lze vyčíst, že z daňového hlediska je na tom nejlépe poplatník s nejnižší hrubou mzdou (pan Nejchudší), který uplatňuje daňová zvýhodnění na tři děti. Naopak nejhůře je na tom poplatník s nejvyšší hrubou mzdou (pan Nejbohatší), který uplatňuje slevu pouze sám na sebe (na poplatníka). Z grafů pana Středněbohatého (graf 16) a pana Nejbohatšího (graf 17) lze vyčíst, že jejich průměrné daňové sazby jsou mnohem vyrovnanější než u předchozích dvou poplatníků (pana Nejchudšího a pana

Středněchudého), a to at' už z pohledu tří let nebo z pohledu pěti domácností. Nejsou zde již takové výkyvy mezi sazbami.

Tabulka 32: Průměrné sazby daně všech čtyř poplatníků *

pan Nejchudší	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
2016	0,00%	0,00%	-11,28%	-24,59%	-38,90%
2017	1,27%	0,00%	-10,15%	-23,04%	-38,65%
2018	3,13%	0,00%	-8,98%	-22,24%	-38,77%
pan Středněchudý	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
2016	12,43%	4,77%	7,52%	2,64%	-2,60%
2017	12,76%	5,43%	8,06%	3,05%	-3,04%
2018	13,19%	6,29%	8,27%	2,87%	-3,86%
pan Středněbohatý	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
2016	17,31%	14,53%	15,53%	13,75%	11,84%
2017	17,43%	14,77%	15,72%	13,90%	11,69%
2018	17,59%	15,08%	15,80%	13,84%	11,39%
pan Nejbohatší	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
2016	19,17%	17,47%	18,08%	17,00%	15,83%
2017	19,25%	17,62%	18,20%	17,09%	15,74%
2018	19,34%	17,81%	18,25%	17,05%	15,55%

* Table 32: The average tax rates of all four taxpayers
Zdroj: vlastní zpracování

7.4 Porovnání průměrných sazeb z pohledu pěti domácností

V tabulce 33 jsou zobrazeny průměrné sazby daně domácnosti 1. Je zde vidět jediný případ, ve kterém je v této domácnosti nulová průměrná daňová sazba, a to platí pro pana Nejchudšího v roce 2016. To je způsobeno velice nízkou minimální mzdou, kterou tento poplatník pobírá, ze které je vypočtena částka daně, kterou však pokryje základní sleva na poplatníka. Pokud se poplatníci nachází v této domácnosti, tak jsou jinak vždy povinni platit určitou částku daně, přičemž průměrná sazba daně se meziročně zvyšuje, stejně jako se zvyšuje s růstem příjmů poplatníků. Toto je patrné i z grafu 18 – je zde vidět největší rozdíl v průměrné daňové sazbě mezi panem Nejchudším a panem Středněchudým.

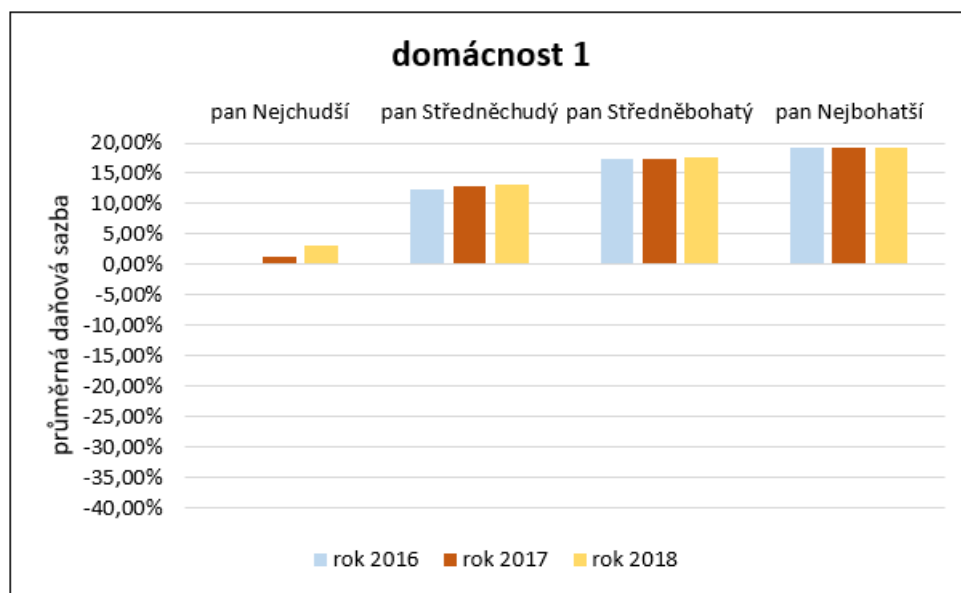
Tabulka 33: Průměrné sazby daně v **domácnosti 1** *

domácnost 1	pan Nejchudší	pan Středněchudý	pan Středněbohatý	pan Nejbohatší
2016	0,00%	12,43%	17,31%	19,17%
2017	1,27%	12,76%	17,43%	19,25%
2018	3,13%	13,19%	17,59%	19,34%

* Table 33: The average tax rates of **household 1**

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 18: Průměrné sazby daně v **domácnosti 1** *

* Graph 18: The average tax rates of **household 1**

Zdroj: vlastní zpracování

V domácnosti 2, jejíž průměrné sazby daně jsou v následující tabulce, má nulovou sazbu (nulovou daňovou povinnost) ve všech letech pan Nejchudší. Toto je způsobeno slevou na manželku a poměrně nízkou částkou daně, kterou tato sleva lehce pokryje. Z grafu 19 lze vidět největší skok mezi průměrnými sazbami pana Středněchudého a pana Středněbohatého.

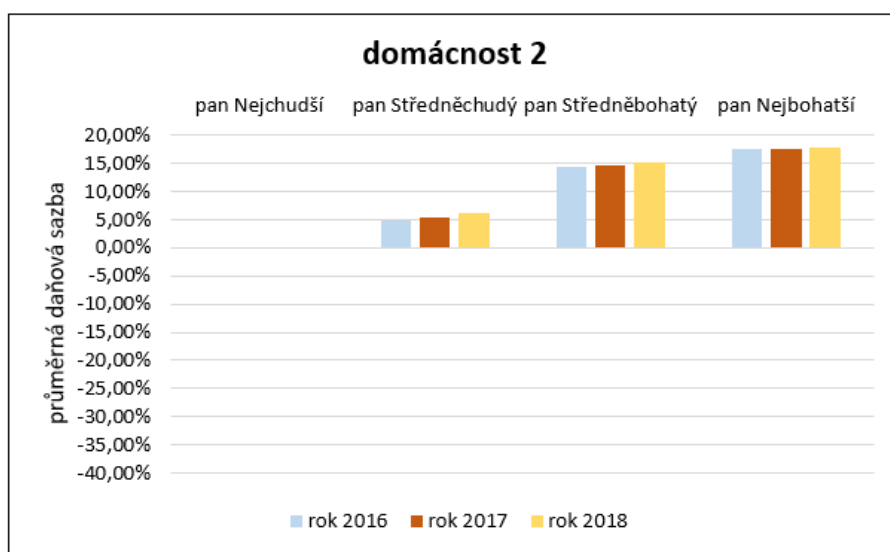
Tabulka 34: Průměrné sazby daně v **domácnosti 2** *

domácnost 2	pan Nejchudší	pan Středněchudý	pan Středněbohatý	pan Nejbohatší
2016	0,00%	4,77%	14,53%	17,47%
2017	0,00%	5,43%	14,77%	17,62%
2018	0,00%	6,29%	15,08%	17,81%

* Table 34: The average tax rates of **household 2**

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 19: Průměrné sazby daně v **domácnosti 2** *

* Graph 19: The average tax rates of **household 2**

Zdroj: vlastní zpracování

V následující tabulce jsou zobrazeny průměrné sazby daně domácnosti 3. V této domácnosti uplatňuje pan Nejchudší ve všech letech nárok na daňový bonus, má tedy zápornou průměrnou sazbu daně. Ostatní tři poplatníci mají v každém roce určitou daňovou povinnost, tedy kladnou průměrnou sazbu daně. V grafu 20 jsou znázorněny průměrné sazby domácnosti 3, přičemž je zde vidět největší rozdíl mezi sazbami pana Nejchudšího a pana Středněchudého. Tento rozdíl je způsoben především tím, že pan Nejchudší uplatňuje ještě daňový bonus, tedy vykazuje zápornou sazbu daně, na rozdíl od pana Středněchudého – je tedy potřeba počítat jak se zápornou, tak s kladnou částí průměrné daňové sazby. Čím mají poplatníci vyšší hrubou mzdu, tím vyšší částky daně pak musí platit a tím vyšší mají průměrné sazby daně. Ovšem progresivita průměrných

daňových sazeb zde již není taková a rozdíly mezi sazbami už nejsou tak velké jako u poplatníků s nižšími příjmy.

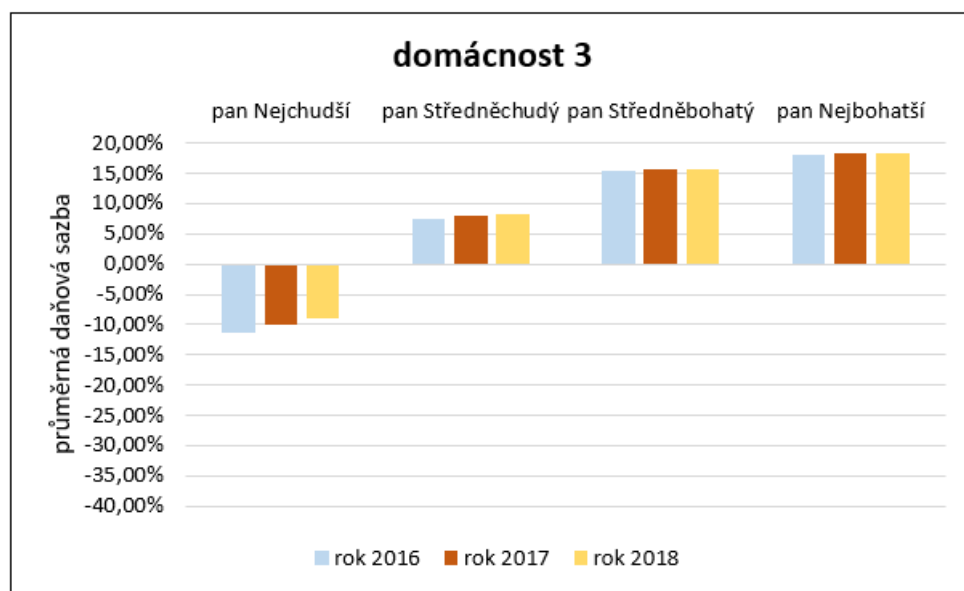
Tabulka 35: Průměrné sazby daně v **domácnosti 3** *

domácnost 3	pan Nejchudší	pan Středněchudý	pan Středněbohatý	pan Nejbohatší
2016	-11,28%	7,52%	15,53%	18,08%
2017	-10,15%	8,06%	15,72%	18,20%
2018	-8,98%	8,27%	15,80%	18,25%

* Table 35: The average tax rates of **household 3**

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 20: Průměrné sazby daně v **domácnosti 3** *

* Graph 20: The average tax rates of **household 3**

Zdroj: vlastní zpracování

Stejně jako v domácnosti 3 má také v domácnosti 4 pan Nejchudší zápornou sazbu daně (nárok na daňový bonus) ve všech letech. Tato sazba v letech roste. U ostatních tří poplatníků však sazba roste pouze mezi roky 2016 a 2017, poté následně mezi roky 2017 a 2018 nepatrně poklesne. Tento jev lze také vyčíst z grafu 21. Opět je zde vidět největší rozdíl mezi průměrnými daňovými sazbami pana Nejchudšího a pana Středněchudého.

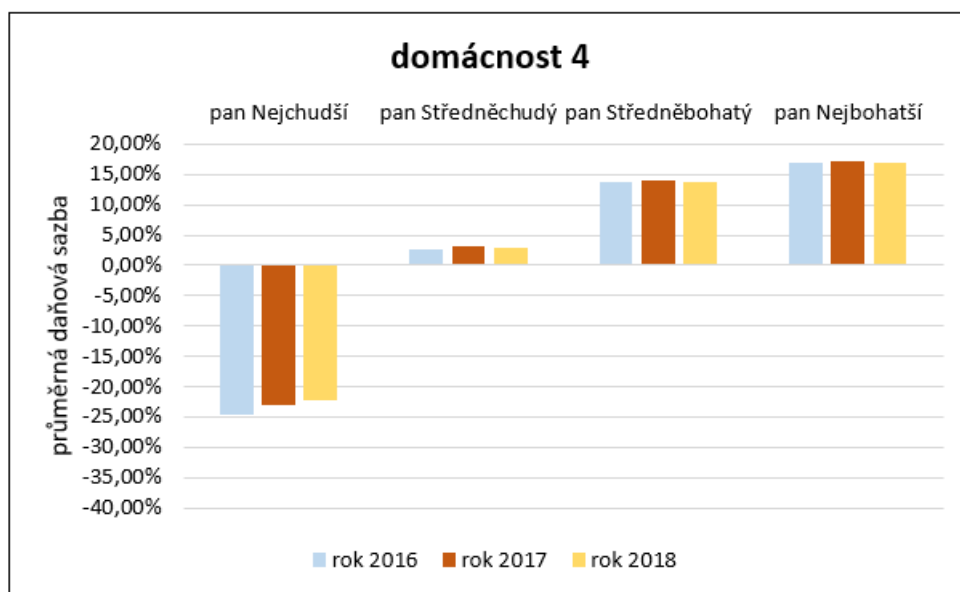
Tabulka 36: Průměrné sazby daně v **domácnosti 4** *

domácnost 4	pan Nejchudší	pan Středněchudý	pan Středněbohatý	pan Nejbohatší
2016	-24,59%	2,64%	13,75%	17,00%
2017	-23,04%	3,05%	13,90%	17,09%
2018	-22,24%	2,87%	13,84%	17,05%

* Table 36: The average tax rates of **household 4**

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 21: Průměrné sazby daně v **domácnosti 4** *

* Graph 21: The average tax rates of **household 4**

Zdroj: vlastní zpracování

V domácnosti 5, jejíž průměrné sazby daně lze vyčíst z tabulky 37, by měl nárok na daňový bonus nejen pan Nejchudší, ale také pan Středněchudý. Z tohoto vyplývá, že pokud poplatník uplatňuje slevu na první stupeň invalidity a nárok na daňové zvýhodnění na tři děti (podmínky domácnosti 5), tak ještě může pobírat průměrnou mzdu, aby měl nárok na daňový bonus (zápornou průměrnou sazbu daně). Při vyšších příjmech by již musel poplatník i v této domácnosti vykazovat určitou daňovou povinnost (kladnou průměrnou sazbu daně), stejně jako kdyby tento poplatník sice pobíral průměrnou mzdu, nárokoval si slevu na první stupeň invalidity, ale uplatňoval daňová zvýhodnění pouze na dvě děti (nacházel by se tedy v domácnosti 4), viz předchozí tabulka. Panu Nejchudšímu jeho sazba nejprve meziročně vzroste, ovšem následně hned nepatrně poklesne.

U zbylých tří poplatníků jejich sazby meziročně postupně klesají. V grafu této domácnosti lze vidět nejvyšší rozdíl v průměrných daňových sazbách opět mezi panem Nejchudším a panem Středněbohatým. Tato sazba je v roce 2016 nižší u prvního zmíněného poplatníka o 36,30 % oproti panu Středněchudému.

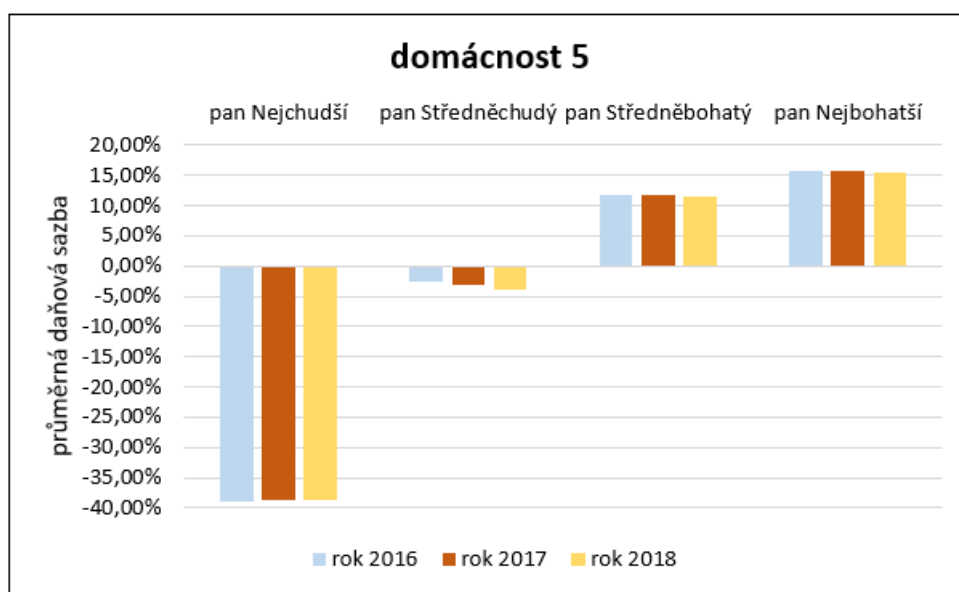
Tabulka 37: Průměrné sazby daně v **domácnosti 5** *

domácnost 5	pan Nejchudší	pan Středněchudý	pan Středněbohatý	pan Nejbohatší
2016	-38,90%	-2,60%	11,84%	15,83%
2017	-38,65%	-3,04%	11,69%	15,74%
2018	-38,77%	-3,86%	11,39%	15,55%

* Table 37: The average tax rates of **household 5**

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 22: Průměrné sazby daně v **domácnosti 5** *

* Graph 22: The average tax rates of **household 5**

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce 38 jsou shrnuty průměrné sazby daně ve všech pěti domácnostech. Z tabulky vyplývá kromě výše zmíněného například to, že čím větší příjem poplatník pobírá, tím vyšší má průměrnou sazbu daně. Dále lze z tabulky vyčíst, že čím větší příjem poplatník pobírá, tím jsou jeho průměrné sazby daně vyrovnanější oproti poplatníkům s nižším

příjmem (tedy větší výkyvy v průměrných daňových sazbách vykazují poplatníci s nižšími příjmy) – tento jev je dobře vidět z grafů jednotlivých domácností.

Tabulka 38: Průměrné sazby daně ve všech pěti domácnostech *

domácnost 1	pan Nejchudší	pan Středněchudý	pan Středněbohatý	pan Nejbohatší
2016	0,00%	12,43%	17,31%	19,17%
2017	1,27%	12,76%	17,43%	19,25%
2018	3,13%	13,19%	17,59%	19,34%
domácnost 2	pan Nejchudší	pan Středněchudý	pan Středněbohatý	pan Nejbohatší
2016	0,00%	4,77%	14,53%	17,47%
2017	0,00%	5,43%	14,77%	17,62%
2018	0,00%	6,29%	15,08%	17,81%
domácnost 3	pan Nejchudší	pan Středněchudý	pan Středněbohatý	pan Nejbohatší
2016	-11,28%	7,52%	15,53%	18,08%
2017	-10,15%	8,06%	15,72%	18,20%
2018	-8,98%	8,27%	15,80%	18,25%
domácnost 4	pan Nejchudší	pan Středněchudý	pan Středněbohatý	pan Nejbohatší
2016	-24,59%	2,64%	13,75%	17,00%
2017	-23,04%	3,05%	13,90%	17,09%
2018	-22,24%	2,87%	13,84%	17,05%
domácnost 5	pan Nejchudší	pan Středněchudý	pan Středněbohatý	pan Nejbohatší
2016	-38,90%	-2,60%	11,84%	15,83%
2017	-38,65%	-3,04%	11,69%	15,74%
2018	-38,77%	-3,86%	11,39%	15,55%

* Table 38: The average tax rates of all five households

Zdroj: vlastní zpracování

8 Závěr

Cílem této diplomové práce je zkoumání progresivity zatížení domácností daní z příjmů fyzických osob, dále zjištění, na jaké poplatníky, a v jakých domácnostech dopadá tato daň nejvíce. Studie je provedena pomocí průměrné daňové sazby, která je stanovena jako podíl částky daně (či daňového bonusu) na ročním hrubém příjmu jednotlivých poplatníků. Tato sazba odpovídá úrovni zdanění příjmů poplatníka. Díky ní lze jednotlivé modelové situace mezi sebou porovnávat. Čím vyšší je průměrná daňová sazba, tím větší je daňový dopad na poplatníka. Z výsledků této práce jednoznačně vyplývá, že daň z příjmů fyzických osob je progresivní – s rostoucím příjmem roste i daňová povinnost.

V praktické části práce je nejprve znázorněno 12 modelových situací čtyř poplatníků, v pěti domácnostech, v průběhu tří let. Za tyto tři roky se měnila pouze výše minimální a průměrné mzdy a výše daňových zvýhodnění na děti. Rozdíly průměrných daňových sazeb mezi roky 2016, 2017 a 2018 jsou minimální, sazby jsou velice podobné. Ovšem pouze v prvních třech domácnostech platí tvrzení, že v průběhu tří let průměrná daňová sazba roste. V domácnostech 4 a 5 závisí na tempu růstu hrubé mzdy a částky daně. Jediným případem z celé studie, kdy poplatník neplatí žádnou částku daně, ať se nachází v jakékoliv domácnosti, je případ pana Nejchudšího (poplatník s minimální mzdou) v roce 2016. Tento poplatník má v tomto roce také nárok na nejvyšší procentuální daňový bonus ze všech modelových situací. Zajímavostí také je, že pokud poplatník pobírá minimální mzdu a uplatňuje si slevu na manželku, má v každém analyzovaném roce nulovou daňovou povinnost, tedy nulovou průměrnou sazbu daně.

Z výsledků praktické části vyplývá, že čím má poplatník vyšší hrubou mzdu, tím vyrovnanější má průměrné sazby daně. Největší výkyvy v průměrných daňových sazbách představuje poplatník s minimální mzdou, což lze nejlépe vidět v grafu 13. Poplatníci s nadprůměrnými příjmy budou vždy platit určitou částku daně, budou tedy mít kladné průměrné daňové sazby a jejich rozdíly v jednotlivých domácnostech nebudou tak velké, jako u poplatníků s menšími hrubými mzdami. Nárok na daňový bonus má pouze pan Nejchudší (tedy poplatník pobírající minimální mzdu) a pan Středněchudý (tedy poplatník pobírající průměrnou mzdu), ovšem tento pouze za předpokladu, že by figuroval v domácnosti 5 (tedy by uplatňoval slevu na poplatníka, invaliditu a daňové

zvýhodnění na tři děti). Bylo také zjištěno, že pro poplatníky je z hlediska daní „výhodnější“ si uplatňovat slevu na manželku (protože je vyšší), než daňové zvýhodnění na jedno dítě (protože je nižší) – daňová průměrná sazba je pak nižší (tedy i daňové zatížení). Všeobecně platí, že čím má poplatník vyšší hrubou mzdu, tím má vyšší průměrnou daňovou sazbu. Toto je právě známka progresivity daně z příjmů fyzických osob.

Tato diplomová práce by mohla být přínosem, mohla by také sloužit k dalším průzkumům daného tématu, nebo její výsledky mohou být použity k dalším analýzám či porovnáním. Nelze říci, jestli je „dobré nebo špatné“, že daň z příjmů fyzických osob je progresivní. Daňový systém je v České republice poměrně složitý, zvláště pak tato daň. Existuje spousta pravidel, ale i výjimek, mnoho odčitatelných položek i nezdanitelných částí základů daně atd. Je správné, že se zvyšuje například daňové zvýhodnění na děti, ovšem těžko by právě tento fakt mohl být motivací k vyšší porodnosti a daňoví poplatníci by chtěli více dětí jen proto, že by měli nároky na vyšší daňové bonusy. Stejně tak je nepravděpodobné, že by zaměstnanec měl raději minimální nebo nízkou mzdu jen proto, že je to výhodnější z daňového hlediska a platil by menší daň nebo měl nárok na vyšší daňový bonus. Otázkou také je, jak ekonomicky aktivní obyvatelstvo vnímá solidární zvýšení daně. Pro někoho to může znamenat menší motivaci v usilování o vyšší (nadprůměrný) příjem, někdo může zvýšit svou snahu se tomuto vyššímu zdanění vyhnout. Určitě je však nesprávné používání superhrubé mzdy při výpočtech částek daně v České republice, protože je tak zdaňováno i to, co poplatníkovi vůbec nepatří.

Summary

The aim of this diploma thesis is to examine the progressive burden on households of personal income tax, as well as to determine which taxpayers and in which households have the greatest tax burden. First, the theoretical part of the work explains the basic concepts, describes the structural elements of the tax, and then describes the methodology for this work. The study is conducted using an average tax rate, which is determined as a proportion of the amount of tax (or tax bonus) on the annual gross wage of each taxpayer. The higher the average tax rate, the greater the tax impact on the taxpayer. The results of this work clearly show that the personal income tax is progressive – with rising incomes, the tax liability is rising.

The practical part of the work is illustrated by 12 model situations of four taxpayers, in five households, over three years. The differences in average tax rates between the years 2016, 2017 and 2018 are minimal, rates are very similar. The higher the gross wage, the more balanced the average tax rates. Taxpayers with above-average gross wage will always pay a certain amount of tax, so they will have positive average tax rates.

Mr. Nejchudší (the taxpayer receiving the minimum wage) is entitled to the tax bonus in each case. Mr. Středněchudý (the taxpayer receiving the average wage) is entitled to the tax bonus only if he would have been in the household 5 (would apply a discount to the taxpayer, invalidity and a tax advantage for three children). Generally, the higher the gross wage, the higher the average tax rate. This is precisely a sign of the progressivity of personal income tax.

Keywords: personal income tax, household, progressivity, tax burden

JEL Classification: H24 – Personal Income and Other Nonbusiness Taxes and Subsidies

Seznam literatury

Knižní zdroje:

1. Apps, P., Rees R. (2009). *Public Economics and the Household*. Cambridge: University Press.
2. Bodešínská, T. (2017). *Dopad daně z příjmů fyzických osob na vybranou skupinu poplatníků* (Diplomová práce). České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
3. Dušek, J. (2016). *Daně z příjmů 2016: přehledy, daňové a účetní tabulky*. Praha: Grada Publishing.
4. Chvojková, T. (2014). *Vliv důchodových daní na míru nerovnosti v České republice* (Diplomová práce). Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze.
5. Jílek, J., Moravová J. (2007). *Ekonomické a sociální indikátory: od statistik k poznatkům*. Praha: Futura.
6. Klazar, S. (2011). *Redistribuční dopady zdanění a důchodového systému a jejich reforem*. Praha: Wolters Kluwer.
7. Křemen, B. (2014). *100 legálních daňových triků 2014*. Praha: ESAP.
8. Kubátová, K., Vitek, L. (1997). *Daňová politika: teorie a praxe*. Praha: CODEX Bohemia.
9. Kubátová, K. (2015). *Daňová teorie a politika*. Praha: Wolters Kluwer.
10. Marková, H. (2018). *Daňové zákony 2018, úplná znění platná k 1. 1. 2018*. Praha: Grada Publishing.
11. Novotná, R. (2016). *Vývoj daňového zatížení příjmů fyzické osoby daní z příjmů fyzických osob* (Bakalářská práce). České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
12. Novotná, R. (2018). *Vývoj daňového zatížení u konkrétních poplatníků daně z příjmů fyzických osob* (Diplomová práce). České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
13. Peková, J. (2008). *Veřejné finance, úvod do problematiky*. Praha: ASPI.
14. Peková, J., Pilný, J., Jetmar, M. (2008). *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI.
15. Pelc, V., Pelech, P. (2018). *Daně z příjmů s komentářem 2018*. Olomouc: ANAG.
16. Smetanová, L. (2012). *Analýza vývoje progresivity daně z příjmů fyzických osob* (Diplomová práce). Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze.

17. Široký, J. (2016). *Základy daňové teorie s praktickými příklady*. Praha: Wolters Kluwer.
18. Vančurová, A. (2013). *Zdanění osobních příjmů*. Praha: Wolters Kluwer.
19. Vančurová, A. (2017). *Zdanění osobních příjmů*. Praha: Wolters Kluwer.
20. Vančurová, A., Boněk, V. (2011). *Správa daní pro ekonomy*. Praha: Wolters Kluwer.
21. Vančurová, A., Láchová, L. (2016). *Daňový systém ČR 2016*. Praha: 1. VOX.
22. Vančurová, A., Láchová, L. (2018). *Daňový systém ČR 2018*. Praha: 1. VOX.
23. Vlček a kol. (2003). *Ekonomie a ekonomika*. Praha: ASPI Publishing.

Internetové zdroje:

1. www.cssz.cz
2. www.czso.cz
3. www.finance-management.cz
4. www.oecd.org
5. www.portal.pohoda.cz
6. www.statistikaamy.cz
7. www.zakonyprolidi.cz

Seznam obrázků

Obrázek 1: Lorenzova křivka.....	27
Obrázek 2: Vliv daní na Lorenzovu křivku	28

Seznam schémat

Schéma 1: Zdanitelné příjmy z pohledu daně z příjmů fyzických osob.....	10
Schéma 2: Výpočet daně z příjmů fyzických osob	17
Schéma 3: Cenzové domácnosti	20
Schéma 4: Vybrané informace ze šetření „Životní podmínky“ za ČR, rok 2017.....	21
Schéma 5: Postup výpočtu daňové povinnosti či daňového bonusu.....	32

Seznam tabulek

Tabulka 1: Rozlišení daní podle stupně progresse	5
Tabulka 2: Příklad stupňovité progresse	5
Tabulka 3: Příklad klouzavé progresse	6
Tabulka 4: Průměrná sazba daně při lineární sazbě 20 % a slevě na dani 10 000 Kč	14
Tabulka 5: Skupiny podle čistého měsíčního příjmu na osobu (v Kč), rok 2017	21
Tabulka 6: Počet a složení domácností v ČR, rok 2017	22
Tabulka 7: Hrubé a čisté peněžní příjmy na osobu za rok 2016 v ČR	23
Tabulka 8: Zákonné pojištění, DPFO, daňový bonus, za rok 2016 v ČR	24
Tabulka 9: Výše použitých slev v jednotlivých letech	30
Tabulka 10: Přehled hrubých mezd poplatníků	33
Tabulka 11: Uplatňované slevy v pěti domácnostech	34
Tabulka 12: Průměrná sazba daně pana Nejchudšího v roce 2016	38
Tabulka 13: Průměrná sazba daně pana Středněchudého v roce 2016	39
Tabulka 14: Průměrná sazba daně pana Středněbohatého v roce 2016	40
Tabulka 15: Průměrná sazba daně pana Nejbohatšího v roce 2016	41
Tabulka 16: Průměrná sazba daně pana Nejchudšího v roce 2017	42
Tabulka 17: Průměrná sazba daně pana Středněchudého v roce 2017	43
Tabulka 18: Průměrná sazba daně pana Středněbohatého v roce 2017	44
Tabulka 19: Průměrná sazba daně pana Nejbohatšího v roce 2017	45
Tabulka 20: Průměrná sazba daně pana Nejchudšího v roce 2018	46
Tabulka 21: Průměrná sazba daně pana Středněchudého v roce 2018	47
Tabulka 22: Průměrná sazba daně pana Středněbohatého v roce 2018	48
Tabulka 23: Průměrná sazba daně pana Nejbohatšího v roce 2018	49
Tabulka 24: Průměrné sazby daně v roce 2016	51
Tabulka 25: Průměrné sazby daně v roce 2017	52

Tabulka 26: Průměrné sazby daně v roce 2018	53
Tabulka 27: Průměrné sazby daně ve všech třech letech	54
Tabulka 28: Průměrné sazby daně pana Nejchudšího	55
Tabulka 29: Průměrné sazby daně pana Středněchudého	56
Tabulka 30: Průměrné sazby daně pana Středněbohatého	57
Tabulka 31: Průměrné sazby daně pana Nejbohatšího	58
Tabulka 32: Průměrné sazby daně všech čtyř poplatníků	59
Tabulka 33: Průměrné sazby daně v domácnosti 1	60
Tabulka 34: Průměrné sazby daně v domácnosti 2	61
Tabulka 35: Průměrné sazby daně v domácnosti 3	62
Tabulka 36: Průměrné sazby daně v domácnosti 4	63
Tabulka 37: Průměrné sazby daně v domácnosti 5	64
Tabulka 38: Průměrné sazby daně ve všech pěti domácnostech	65

Seznam grafů

Graf 1: Průměrná sazba daně pana Nejchudšího v roce 2016	39
Graf 2: Průměrná sazba daně pana Středněchudého v roce 2016	40
Graf 3: Průměrná sazba daně pana Středněbohatého v roce 2016	41
Graf 4: Průměrná sazba daně pana Nejbohatšího v roce 2016	42
Graf 5: Průměrná sazba daně pana Nejchudšího v roce 2017	43
Graf 6: Průměrná sazba daně pana Středněchudého v roce 2017	44
Graf 7: Průměrná sazba daně pana Středněbohatého v roce 2017	45
Graf 8: Průměrná sazba daně pana Nejbohatšího v roce 2017	46
Graf 9: Průměrná sazba daně pana Nejchudšího v roce 2018	47
Graf 10: Průměrná sazba daně pana Středněchudého v roce 2018	48
Graf 11: Průměrná sazba daně pana Středněbohatého v roce 2018	49

Graf 12: Průměrná sazba daně pana Nejbohatšího v roce 2018	50
Graf 13: Průměrné sazby daně v roce 2016	52
Graf 14: Průměrné sazby daně pana Nejchudšího	55
Graf 15: Průměrné sazby daně pana Středněchudého	56
Graf 16: Průměrné sazby daně pana Středněbohatého	57
Graf 17: Průměrné sazby daně pana Nejbohatšího	58
Graf 18: Průměrné sazby daně v domácnosti 1	60
Graf 19: Průměrné sazby daně v domácnosti 2	61
Graf 20: Průměrné sazby daně v domácnosti 3	62
Graf 21: Průměrné sazby daně v domácnosti 4	63
Graf 22: Průměrné sazby daně v domácnosti 5	64

Seznam příloh

Příloha 1: Tabulka dvaceti variant modelových domácností a výše jejich nárokováných ročních slev a daňových zvýhodnění na děti

Příloha 2: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Nejchudšího** v roce **2016**

Příloha 3: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Středněchudého** v roce **2016**

Příloha 4: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Středněbohatého** v roce **2016**

Příloha 5: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Nejbohatšího** v roce **2016**

Příloha 6: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Nejchudšího** v roce **2017**

Příloha 7: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Středněchudého** v roce **2017**

Příloha 8: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Středněbohatého** v roce **2017**

Příloha 9: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Nejbohatšího** v roce **2017**

Příloha 10: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Nejchudšího** v roce **2018**

Příloha 11: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Středněchudého** v roce **2018**

Příloha 12: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Středněbohatého** v roce **2018**

Příloha 13: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Nejbohatšího** v roce **2018**

Příloha 14: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Nejchudšího** v roce **2016**

Příloha 15: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Středněchudého** v roce **2016**

Příloha 16: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Středněbohatého** v roce **2016**

Příloha 17: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Nejbohatšího** v roce **2016**

Příloha 18: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Nejchudšího** v roce **2017**

Příloha 19: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Středněchudého** v roce **2017**

Příloha 20: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Středněbohatého** v roce **2017**

Příloha 21: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Nejbohatšího** v roce **2017**

Příloha 22: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Nejchudšího** v roce **2018**

Příloha 23: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Středněchudého** v roce **2018**

Příloha 24: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Středněbohatého** v roce **2018**

Příloha 25: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Nejbohatšího** v roce **2018**

Příloha 26: English Translations

Přílohy

Příloha 1: Tabulka dvaceti variant modelových domácností a výše jejich nárokových ročních slev a daňových zvýhodnění na děti *

domácnost	druhy slev a daňová zvýhodnění na děti	2016	2017	2018
1 (domácnost 1)	poplatník	24 840	24 840	24 840
2	poplatník + student	28 860	28 860	28 860
3	poplatník + invalida	27 360	27 360	27 360
4	poplatník + student + invalida	31 380	31 380	31 380
5 (domácnost 2)	poplatník + manželka	49 680	49 680	49 680
6	poplatník + manželka + student	53 700	53 700	53 700
7	poplatník + manželka + invalida	52 200	52 200	52 200
8	poplatník + manželka + invalida + student	56 220	56 220	56 220
9	poplatník + manželka + 1 dítě	63 084	63 084	64 884
10	poplatník + manželka + 2 děti	78 888	80 088	84 288
11	poplatník + manželka + 3 děti	95 892	100 692	108 492
12	poplatník + 1 dítě	38 244	38 244	40 044
13	poplatník + 2 děti	54 048	55 248	59 448
14	poplatník + 3 děti	71 052	75 852	83 652
15 (domácnost 3)	poplatník + invalida + 1 dítě	40 764	40 764	42 564
16 (domácnost 4)	poplatník + invalida + 2 děti	56 568	57 768	61 968
17 (domácnost 5)	poplatník + invalida + 3 děti	73 572	78 372	86 172
18	poplatník + invalida + manželka + 1 dítě	65 604	65 604	67 404
19	poplatník + invalida + manželka + 2 děti	81 408	82 608	86 808
20	poplatník + invalida + manželka + 3 děti	98 412	103 212	111 012

* Annex 1: Table of twenty variants of model households and their claimed annual tax discounts and tax advantages for children

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 2: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana Nejchudšího v roce 2016 *

2016 - pan Nejchudší		varianta domácnosti	druhy slev	výše slev	daň po slevách	daňové zvýhodnění na děti	daň po uplatnění daňového zvýhodnění	daňový bonus	průměrná sazba
měsíční HM	9 900	1 (domácnost 1)	poplatník	24 840	0	x	0	x	0,00%
roční HM	118 800	2	poplatník + student	28 860	0	x	0	x	0,00%
34% pojistné	40 392	3	poplatník + invalida	27 360	0	x	0	x	0,00%
ZD zaokrouhlený	159 100	4	poplatník + student + invalida	31 380	0	x	0	x	0,00%
daň před slevami 15 %	23 865	5 (domácnost 2)	poplatník + manželka	49 680	0	x	0	x	0,00%
		6	poplatník + manželka + student	53 700	0	x	0	x	0,00%
		7	poplatník + manželka + invalida	52 200	0	x	0	x	0,00%
		8	poplatník + manželka + invalida + student	56 220	0	x	0	x	0,00%
		9	poplatník + manželka + 1 dítě	63 084	0	13 404	0	13 404	-11,28%
		10	poplatník + manželka + 2 děti	78 888	0	29 208	0	29 208	-24,59%
		11	poplatník + manželka + 3 děti	95 892	0	46 212	0	46 212	-38,90%
		12	poplatník + 1 dítě	38 244	0	13 404	0	13 404	-11,28%
		13	poplatník + 2 děti	54 048	0	29 208	0	29 208	-24,59%
		14	poplatník + 3 děti	71 052	0	46 212	0	46 212	-38,90%
		15 (domácnost 3)	poplatník + invalida + 1 dítě	40 764	0	13 404	0	13 404	-11,28%
		16 (domácnost 4)	poplatník + invalida + 2 děti	56 568	0	29 208	0	29 208	-24,59%
		17 (domácnost 5)	poplatník + invalida + 3 děti	73 572	0	46 212	0	46 212	-38,90%
		18	poplatník + invalida + manželka + 1 dítě	65 604	0	13 404	0	13 404	-11,28%
		19	poplatník + invalida + manželka + 2 děti	81 408	0	29 208	0	29 208	-24,59%
		20	poplatník + invalida + manželka + 3 děti	98 412	0	46 212	0	46 212	-38,90%

2016 - pan Nejchudší

průměrná sazba

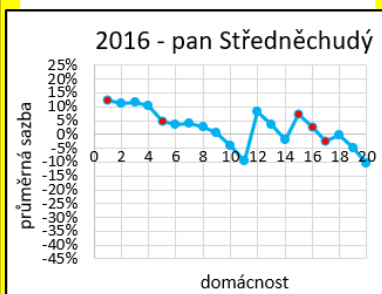
domácnost

* Annex 2: Table (+ graph) of the calculation of the average tax rate of Mr. Nejchudší in 2016

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 3: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Středněchudýho** v roce **2016** *

2016 - pan Středněchudý		varianta domácnosti	druhy slev	výše slev	daň po slevách	daňové zvýhodnění na děti	daň po uplatnění daňového zvýhodnění	daňový bonus	průměrná sazba
měsíční HM	27 006	1 (domácnost 1)	poplatník	24 840	40 290	x	40 290	x	12,43%
roční HM	324 072	2	poplatník + student	28 860	36 270	x	36 270	x	11,19%
34% pojistné	110 184	3	poplatník + invalida	27 360	37 770	x	37 770	x	11,65%
ZD zaokrouhlený	434 200	4	poplatník + student + invalida	31 380	33 750	x	33 750	x	10,41%
daň před slevami 15 %	65 130	5 (domácnost 2)	poplatník + manželka	49 680	15 450	x	15 450	x	4,77%
		6	poplatník + manželka + student	53 700	11 430	x	11 430	x	3,53%
		7	poplatník + manželka + invalida	52 200	12 930	x	12 930	x	3,99%
		8	poplatník + manželka + invalida + student	56 220	8 910	x	8 910	x	2,75%
		9	poplatník + manželka + 1 dítě	63 084	15 450	13 404	2 046	0	0,63%
		10	poplatník + manželka + 2 děti	78 888	15 450	29 208	0	13 758	-4,25%
		11	poplatník + manželka + 3 děti	95 892	15 450	46 212	0	30 762	-9,49%
		12	poplatník + 1 dítě	38 244	40 290	13 404	26 886	0	8,30%
		13	poplatník + 2 děti	54 048	40 290	29 208	11 082	0	3,42%
		14	poplatník + 3 děti	71 052	40 290	46 212	0	5 922	-1,83%
		15 (domácnost 3)	poplatník + invalida + 1 dítě	40 764	37 770	13 404	24 366	0	7,52%
		16 (domácnost 4)	poplatník + invalida + 2 děti	56 568	37 770	29 208	8 562	0	2,64%
		17 (domácnost 5)	poplatník + invalida + 3 děti	73 572	37 770	46 212	0	8 442	-2,60%
		18	poplatník + invalida + manželka + 1 dítě	65 604	12 930	13 404	0	474	-0,15%
		19	poplatník + invalida + manželka + 2 děti	81 408	12 930	29 208	0	16 278	-5,02%
		20	poplatník + invalida + manželka + 3 děti	98 412	12 930	46 212	0	33 282	-10,27%

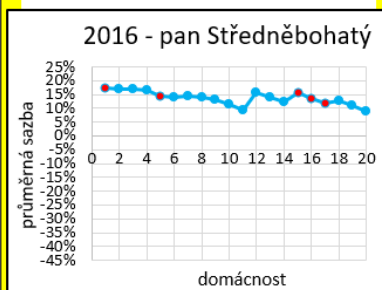

* Annex 3: Table (+ graph) of the calculation of the average tax rate of Mr. **Středněchudý** in **2016**

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 4: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Středněbohatého** v roce **2016** *

2016 - pan Středněbohatý		varianta domácnosti	druhy slev	výše slev	daň po slevách	daňové zvýhodnění na děti	daň po uplatnění daňového zvýhodnění	daňový bonus	průměrná sazba
měsíční HM	74 267	1 (domácnost 1)	poplatník	24 840	154 290	x	154 290	x	17,31%
roční HM	891 204	2	poplatník + student	28 860	150 270	x	150 270	x	16,86%
34% pojistné	303 009	3	poplatník + invalida	27 360	151 770	x	151 770	x	17,03%
ZD zaokrouhlený	1 194 200	4	poplatník + student + invalida	31 380	147 750	x	147 750	x	16,58%
daň před slevami 15 %	179 130	5 (domácnost 2)	poplatník + manželka	49 680	129 450	x	129 450	x	14,53%
		6	poplatník + manželka + student	53 700	125 430	x	125 430	x	14,07%
		7	poplatník + manželka + invalida	52 200	126 930	x	126 930	x	14,24%
		8	poplatník + manželka + invalida + student	56 220	122 910	x	122 910	x	13,79%
		9	poplatník + manželka + 1 dítě	63 084	129 450	13 404	116 046	0	13,02%
		10	poplatník + manželka + 2 děti	78 888	129 450	29 208	100 242	0	11,25%
		11	poplatník + manželka + 3 děti	95 892	129 450	46 212	83 238	0	9,34%
		12	poplatník + 1 dítě	38 244	154 290	13 404	140 886	0	15,81%
		13	poplatník + 2 děti	54 048	154 290	29 208	125 082	0	14,04%
		14	poplatník + 3 děti	71 052	154 290	46 212	108 078	0	12,13%
		15 (domácnost 3)	poplatník + invalida + 1 dítě	40 764	151 770	13 404	138 366	0	15,53%
		16 (domácnost 4)	poplatník + invalida + 2 děti	56 568	151 770	29 208	122 562	0	13,75%
		17 (domácnost 5)	poplatník + invalida + 3 děti	73 572	151 770	46 212	105 558	0	11,84%
		18	poplatník + invalida + manželka + 1 dítě	65 604	126 930	13 404	113 526	0	12,74%
		19	poplatník + invalida + manželka + 2 děti	81 408	126 930	29 208	97 722	0	10,97%
		20	poplatník + invalida + manželka + 3 děti	98 412	126 930	46 212	80 718	0	9,06%

* Annex 4: Table (+ graph) of the calculation of the average tax rate of Mr. **Středněbohatý** in 2016

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 5: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Nejbohatšího** v roce **2016** *

2016 - pan Nejbohatší		varianta domácnosti	druhy slev	výše slev	daň po slevách	daňové zvýhodnění na děti	daň po uplatnění daňového zvýhodnění	daňový bonus	průměrná sazba
měsíční HM	121 527	1 (domácnost 1)	poplatník	24 840	279 618	x	279 618	x	19,17%
roční HM	1 458 324	2	poplatník + student	28 860	275 598	x	275 598	x	18,90%
34% pojistné	495 830	3	poplatník + invalida	27 360	277 098	x	277 098	x	19,00%
ZD zaokrouhlený	1 954 100	4	poplatník + student + invalida	31 380	273 078	x	273 078	x	18,73%
daň před slevami 15 %	293 115	5 (domácnost 2)	poplatník + manželka	49 680	254 778	x	254 778	x	17,47%
solidární daň	11 342,52	6	poplatník + manželka + student	53 700	250 758	x	250 758	x	17,19%
daň před slevami celkem	304 458	7	poplatník + manželka + invalida	52 200	252 258	x	252 258	x	17,30%
4x HM	108 024	8	poplatník + manželka + invalida + student	56 220	248 238	x	248 238	x	17,02%
48x HM	1 296 288	9	poplatník + manželka + 1 dítě	63 084	254 778	13 404	241 374	0	16,55%
		10	poplatník + manželka + 2 děti	78 888	254 778	29 208	225 570	0	15,47%
		11	poplatník + manželka + 3 děti	95 892	254 778	46 212	208 566	0	14,30%
		12	poplatník + 1 dítě	38 244	279 618	13 404	266 214	0	18,25%
		13	poplatník + 2 děti	54 048	279 618	29 208	250 410	0	17,17%
		14	poplatník + 3 děti	71 052	279 618	46 212	233 406	0	16,01%
		15 (domácnost 3)	poplatník + invalida + 1 dítě	40 764	277 098	13 404	263 694	0	18,08%
		16 (domácnost 4)	poplatník + invalida + 2 děti	56 568	277 098	29 208	247 890	0	17,00%
		17 (domácnost 5)	poplatník + invalida + 3 děti	73 572	277 098	46 212	230 886	0	15,83%
		18	poplatník + invalida + manželka + 1 dítě	65 604	252 258	13 404	238 854	0	16,38%
		19	poplatník + invalida + manželka + 2 děti	81 408	252 258	29 208	223 050	0	15,29%
		20	poplatník + invalida + manželka + 3 děti	98 412	252 258	46 212	206 046	0	14,13%

2016 - pan Nejbohatší

průměrná sazba

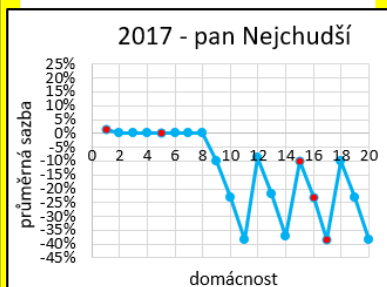
domácnost

* Annex 5: Table (+ graph) of the calculation of the average tax rate of Mr. **Nejbohatší** in **2016**

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 6: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana Nejchudšího v roce 2017 *

2017 - pan Nejchudší		varianta domácnosti	druhy slev	výše slev	daň po slevách	daňové zvýhodnění na děti	daň po uplatnění daňového zvýhodnění	daňový bonus	průměrná sazba
měsíční HM	11 000	1 (domácnost 1)	poplatník	24 840	1 680	x	1 680	x	1,27%
roční HM	132 000	2	poplatník + student	28 860	0	x	0	x	0,00%
34% pojistné	44 880	3	poplatník + invalida	27 360	0	x	0	x	0,00%
ZD zaokrouhlený	176 800	4	poplatník + student + invalida	31 380	0	x	0	x	0,00%
daň před slevami 15 %	26 520	5 (domácnost 2)	poplatník + manželka	49 680	0	x	0	x	0,00%
		6	poplatník + manželka + student	53 700	0	x	0	x	0,00%
		7	poplatník + manželka + invalida	52 200	0	x	0	x	0,00%
		8	poplatník + manželka + invalida + student	56 220	0	x	0	x	0,00%
		9	poplatník + manželka + 1 dítě	63 084	0	13 404	0	13 404	-10,15%
		10	poplatník + manželka + 2 děti	80 088	0	30 408	0	30 408	-23,04%
		11	poplatník + manželka + 3 děti	100 692	0	51 012	0	51 012	-38,65%
		12	poplatník + 1 dítě	38 244	1 680	13 404	0	11 724	-8,88%
		13	poplatník + 2 děti	55 248	1 680	30 408	0	28 728	-21,76%
		14	poplatník + 3 děti	75 852	1 680	51 012	0	49 332	-37,37%
		15 (domácnost 3)	poplatník + invalida + 1 dítě	40 764	0	13 404	0	13 404	-10,15%
		16 (domácnost 4)	poplatník + invalida + 2 děti	57 768	0	30 408	0	30 408	-23,04%
		17 (domácnost 5)	poplatník + invalida + 3 děti	78 372	0	51 012	0	51 012	-38,65%
		18	poplatník + invalida + manželka + 1 dítě	65 604	0	13 404	0	13 404	-10,15%
		19	poplatník + invalida + manželka + 2 děti	82 608	0	30 408	0	30 408	-23,04%
		20	poplatník + invalida + manželka + 3 děti	103 212	0	51 012	0	51 012	-38,65%

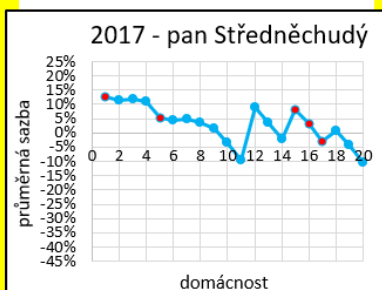

* Annex 6: Table (+ graph) of the calculation of the average tax rate of Mr. Nejchudší in 2017

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 7: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Středněchudýho** v roce **2017** *

2017 - pan Středněchudý		varianta domácnosti	druhy slev	výše slev	daň po slevách	daňové zvýhodnění na děti	daň po uplatnění daňového zvýhodnění	daňový bonus	průměrná sazba
měsíční HM	28 232	1 (domácnost 1)	poplatník	24 840	43 245	x	43 245	x	12,76%
roční HM	338 784	2	poplatník + student	28 860	39 225	x	39 225	x	11,58%
34% pojistné	115 187	3	poplatník + invalida	27 360	40 725	x	40 725	x	12,02%
ZD zaokrouhlený	453 900	4	poplatník + student + invalida	31 380	36 705	x	36 705	x	10,83%
daň před slevami 15 %	68 085	5 (domácnost 2)	poplatník + manželka	49 680	18 405	x	18 405	x	5,43%
		6	poplatník + manželka + student	53 700	14 385	x	14 385	x	4,25%
		7	poplatník + manželka + invalida	52 200	15 885	x	15 885	x	4,69%
		8	poplatník + manželka + invalida + student	56 220	11 865	x	11 865	x	3,50%
		9	poplatník + manželka + 1 dítě	63 084	18 405	13 404	5 001	0	1,48%
		10	poplatník + manželka + 2 děti	80 088	18 405	30 408	0	12 003	-3,54%
		11	poplatník + manželka + 3 děti	100 692	18 405	51 012	0	32 607	-9,62%
		12	poplatník + 1 dítě	38 244	43 245	13 404	29 841	0	8,81%
		13	poplatník + 2 děti	55 248	43 245	30 408	12 837	0	3,79%
		14	poplatník + 3 děti	75 852	43 245	51 012	0	7 767	-2,29%
		15 (domácnost 3)	poplatník + invalida + 1 dítě	40 764	40 725	13 404	27 321	0	8,06%
		16 (domácnost 4)	poplatník + invalida + 2 děti	57 768	40 725	30 408	10 317	0	3,05%
		17 (domácnost 5)	poplatník + invalida + 3 děti	78 372	40 725	51 012	0	10 287	-3,04%
		18	poplatník + invalida + manželka + 1 dítě	65 604	15 885	13 404	2 481	0	0,73%
		19	poplatník + invalida + manželka + 2 děti	82 608	15 885	30 408	0	14 523	-4,29%
		20	poplatník + invalida + manželka + 3 děti	103 212	15 885	51 012	0	35 127	-10,37%

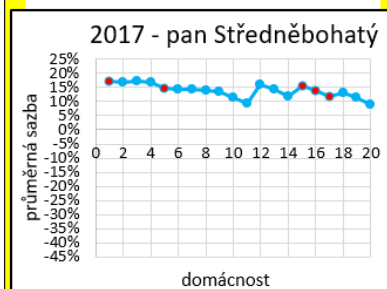

* Annex 7: Table (+ graph) of the calculation of the average tax rate of Mr. **Středněchudý** in **2017**

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 8: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Středněbohatého** v roce **2017** *

2017 - pan Středněbohatý		varianta domácnosti	druhy slev	výše slev	daň po slevách	daňové zvýhodnění na děti	daň po uplatnění daňového zvýhodnění	daňový bonus	průměrná sazba
měsíční HM	77 638	1 (domácnost 1)	poplatník	24 840	162 420	x	162 420	x	17,43%
roční HM	931 656	2	poplatník + student	28 860	158 400	x	158 400	x	17,00%
34% pojistné	316 763	3	poplatník + invalida	27 360	159 900	x	159 900	x	17,16%
ZD zaokrouhlený	1 248 400	4	poplatník + student + invalida	31 380	155 880	x	155 880	x	16,73%
daň před slevami 15 %	187 260	5 (domácnost 2)	poplatník + manželka	49 680	137 580	x	137 580	x	14,77%
		6	poplatník + manželka + student	53 700	133 560	x	133 560	x	14,34%
		7	poplatník + manželka + invalida	52 200	135 060	x	135 060	x	14,50%
		8	poplatník + manželka + invalida + student	56 220	131 040	x	131 040	x	14,07%
		9	poplatník + manželka + 1 dítě	63 084	137 580	13 404	124 176	0	13,33%
		10	poplatník + manželka + 2 děti	80 088	137 580	30 408	107 172	0	11,50%
		11	poplatník + manželka + 3 děti	100 692	137 580	51 012	86 568	0	9,29%
		12	poplatník + 1 dítě	38 244	162 420	13 404	149 016	0	15,99%
		13	poplatník + 2 děti	55 248	162 420	30 408	132 012	0	14,17%
		14	poplatník + 3 děti	75 852	162 420	51 012	111 408	0	11,96%
		15 (domácnost 3)	poplatník + invalida + 1 dítě	40 764	159 900	13 404	146 496	0	15,72%
		16 (domácnost 4)	poplatník + invalida + 2 děti	57 768	159 900	30 408	129 492	0	13,90%
		17 (domácnost 5)	poplatník + invalida + 3 děti	78 372	159 900	51 012	108 888	0	11,69%
		18	poplatník + invalida + manželka + 1 dítě	65 604	135 060	13 404	121 656	0	13,06%
		19	poplatník + invalida + manželka + 2 děti	82 608	135 060	30 408	104 652	0	11,23%
		20	poplatník + invalida + manželka + 3 děti	103 212	135 060	51 012	84 048	0	9,02%

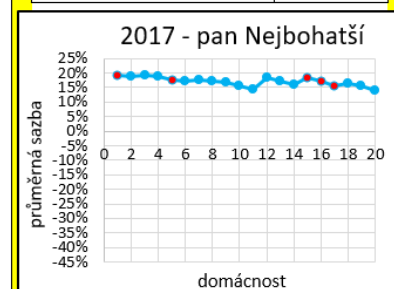

* Annex 8: Table (+ graph) of the calculation of the average tax rate of Mr. **Středněbohatý** in **2017**

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 9: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Nejbohatšího** v roce **2017** *

2017 - pan Nejbohatší		varianta domácnosti	druhy slev	výše slev	daň po slevách	daňové zvýhodnění na děti	daň po uplatnění daňového zvýhodnění	daňový bonus	průměrná sazba
měsíční HM	127 044	1 (domácnost 1)	poplatník	24 840	293 437	x	293 437	x	19,25%
roční HM	1 524 528	2	poplatník + student	28 860	289 417	x	289 417	x	18,98%
34% pojistné	518 340	3	poplatník + invalida	27 360	290 917	x	290 917	x	19,08%
ZD zaokrouhlený	2 042 800	4	poplatník + student + invalida	31 380	286 897	x	286 897	x	18,82%
daň před slevami 15 %	306 420	5 (domácnost 2)	poplatník + manželka	49 680	268 597	x	268 597	x	17,62%
solidární daň	11 857,44	6	poplatník + manželka + student	53 700	264 577	x	264 577	x	17,35%
daň před slevami celkem	318 277	7	poplatník + manželka + invalida	52 200	266 077	x	266 077	x	17,45%
		8	poplatník + manželka + invalida + student	56 220	262 057	x	262 057	x	17,19%
4x HM	112 928	9	poplatník + manželka + 1 dítě	63 084	268 597	13 404	255 193	0	16,74%
48x HM	1 355 136	10	poplatník + manželka + 2 děti	80 088	268 597	30 408	238 189	0	15,62%
		11	poplatník + manželka + 3 děti	100 692	268 597	51 012	217 585	0	14,27%
		12	poplatník + 1 dítě	38 244	293 437	13 404	280 033	0	18,37%
		13	poplatník + 2 děti	55 248	293 437	30 408	263 029	0	17,25%
		14	poplatník + 3 děti	75 852	293 437	51 012	242 425	0	15,90%
		15 (domácnost 3)	poplatník + invalida + 1 dítě	40 764	290 917	13 404	277 513	0	18,20%
		16 (domácnost 4)	poplatník + invalida + 2 děti	57 768	290 917	30 408	260 509	0	17,09%
		17 (domácnost 5)	poplatník + invalida + 3 děti	78 372	290 917	51 012	239 905	0	15,74%
		18	poplatník + invalida + manželka + 1 dítě	65 604	266 077	13 404	252 673	0	16,57%
		19	poplatník + invalida + manželka + 2 děti	82 608	266 077	30 408	235 669	0	15,46%
		20	poplatník + invalida + manželka + 3 děti	103 212	266 077	51 012	215 065	0	14,11%

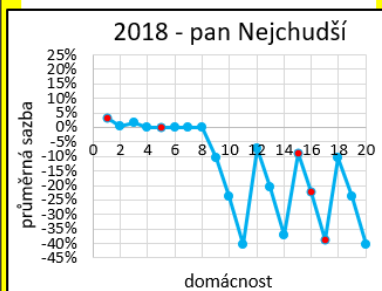

* Annex 9: Table (+ graph) of the calculation of the average tax rate of Mr. **Nejbohatší** in **2017**

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 10: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana Nejchudšího v roce 2018 *

2018 - pan Nejchudší		varianta domácnosti	druhy slev	výše slev	daň po slevách	daňové zvýhodnění na děti	daň po uplatnění daňového zvýhodnění	daňový bonus	průměrná sazba
měsíční HM	12 200	1 (domácnost 1)	poplatník	24 840	4 575	x	4 575	x	3,13%
roční HM	146 400	2	poplatník + student	28 860	555	x	555	x	0,38%
34% pojistné	49 776	3	poplatník + invalida	27 360	2 055	x	2 055	x	1,40%
ZD zaokrouhlený	196 100	4	poplatník + student + invalida	31 380	0	x	0	x	0,00%
daň před slevami 15 %	29 415	5 (domácnost 2)	poplatník + manželka	49 680	0	x	0	x	0,00%
		6	poplatník + manželka + student	53 700	0	x	0	x	0,00%
		7	poplatník + manželka + invalida	52 200	0	x	0	x	0,00%
		8	poplatník + manželka + invalida + student	56 220	0	x	0	x	0,00%
		9	poplatník + manželka + 1 dítě	64 884	0	15 204	0	15 204	-10,39%
		10	poplatník + manželka + 2 děti	84 288	0	34 608	0	34 608	-23,64%
		11	poplatník + manželka + 3 děti	108 492	0	58 812	0	58 812	-40,17%
		12	poplatník + 1 dítě	40 044	4 575	15 204	0	10 629	-7,26%
		13	poplatník + 2 děti	59 448	4 575	34 608	0	30 033	-20,51%
		14	poplatník + 3 děti	83 652	4 575	58 812	0	54 237	-37,05%
		15 (domácnost 3)	poplatník + invalida + 1 dítě	42 564	2 055	15 204	0	13 149	-8,98%
		16 (domácnost 4)	poplatník + invalida + 2 děti	61 968	2 055	34 608	0	32 553	-22,24%
		17 (domácnost 5)	poplatník + invalida + 3 děti	86 172	2 055	58 812	0	56 757	-38,77%
		18	poplatník + invalida + manželka + 1 dítě	67 404	0	15 204	0	15 204	-10,39%
		19	poplatník + invalida + manželka + 2 děti	86 808	0	34 608	0	34 608	-23,64%
		20	poplatník + invalida + manželka + 3 děti	111 012	0	58 812	0	58 812	-40,17%

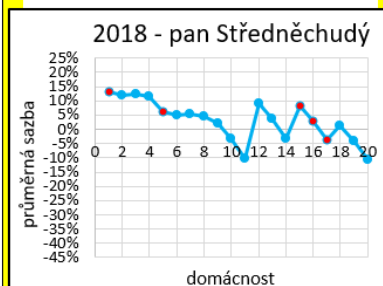

* Annex 10: Table (+ graph) of the calculation of the average tax rate of Mr. Nejchudší in 2018

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 11: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Středněchudý** v roce **2018** *

2018 - pan Středněchudý		varianta domácnosti	druhy slev	výše slev	daň po slevách	daňové zvýhodnění na děti	daň po uplatnění daňového zvýhodnění	daňový bonus	průměrná sazba
měsíční HM	29 979	1 (domácnost 1)	poplatník	24 840	47 460	x	47 460	x	13,19%
roční HM	359 748	2	poplatník + student	28 860	43 440	x	43 440	x	12,08%
34% pojistné	122 314	3	poplatník + invalida	27 360	44 940	x	44 940	x	12,49%
ZD zaokrouhlený	482 000	4	poplatník + student + invalida	31 380	40 920	x	40 920	x	11,37%
daň před slevami 15 %	72 300	5 (domácnost 2)	poplatník + manželka	49 680	22 620	x	22 620	x	6,29%
		6	poplatník + manželka + student	53 700	18 600	x	18 600	x	5,17%
		7	poplatník + manželka + invalida	52 200	20 100	x	20 100	x	5,59%
		8	poplatník + manželka + invalida + student	56 220	16 080	x	16 080	x	4,47%
		9	poplatník + manželka + 1 dítě	64 884	22 620	15 204	7 416	0	2,06%
		10	poplatník + manželka + 2 děti	84 288	22 620	34 608	0	11 988	-3,33%
		11	poplatník + manželka + 3 děti	108 492	22 620	58 812	0	36 192	-10,06%
		12	poplatník + 1 dítě	40 044	47 460	15 204	32 256	0	8,97%
		13	poplatník + 2 děti	59 448	47 460	34 608	12 852	0	3,57%
		14	poplatník + 3 děti	83 652	47 460	58 812	0	11 352	-3,16%
		15 (domácnost 3)	poplatník + invalida + 1 dítě	42 564	44 940	15 204	29 736	0	8,27%
		16 (domácnost 4)	poplatník + invalida + 2 děti	61 968	44 940	34 608	10 332	0	2,87%
		17 (domácnost 5)	poplatník + invalida + 3 děti	86 172	44 940	58 812	0	13 872	-3,86%
		18	poplatník + invalida + manželka + 1 dítě	67 404	20 100	15 204	4 896	0	1,36%
		19	poplatník + invalida + manželka + 2 děti	86 808	20 100	34 608	0	14 508	-4,03%
		20	poplatník + invalida + manželka + 3 děti	111 012	20 100	58 812	0	38 712	-10,76%

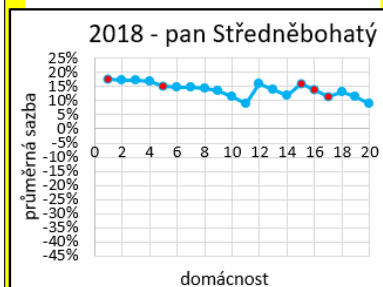

* Annex 11: Table (+ graph) of the calculation of the average tax rate of Mr. **Středněchudý** in **2018**

Zdroj: vlastní zpracování

Príloha 12: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Středněbohatého** v roce **2018** *

2018 - pan Středněbohatý		varianta domácnosti	druhy slev	výše slev	daň po slevách	daňové zvýhodnění na děti	daň po uplatnění daňového zvýhodnění	daňový bonus	průměrná sazba
měsíční HM	82 443	1 (domácnost 1)	poplatník	24 840	174 000	x	174 000	x	17,59%
roční HM	989 316	2	poplatník + student	28 860	169 980	x	169 980	x	17,18%
34% pojistné	336 367	3	poplatník + invalida	27 360	171 480	x	171 480	x	17,33%
ZD zaokrouhlený	1 325 600	4	poplatník + student + invalida	31 380	167 460	x	167 460	x	16,93%
daň před slevami 15 %	198 840	5 (domácnost 2)	poplatník + manželka	49 680	149 160	x	149 160	x	15,08%
		6	poplatník + manželka + student	53 700	145 140	x	145 140	x	14,67%
		7	poplatník + manželka + invalida	52 200	146 640	x	146 640	x	14,82%
		8	poplatník + manželka + invalida + student	56 220	142 620	x	142 620	x	14,42%
		9	poplatník + manželka + 1 dítě	64 884	149 160	15 204	133 956	0	13,54%
		10	poplatník + manželka + 2 děti	84 288	149 160	34 608	114 552	0	11,58%
		11	poplatník + manželka + 3 děti	108 492	149 160	58 812	90 348	0	9,13%
		12	poplatník + 1 dítě	40 044	174 000	15 204	158 796	0	16,05%
		13	poplatník + 2 děti	59 448	174 000	34 608	139 392	0	14,09%
		14	poplatník + 3 děti	83 652	174 000	58 812	115 188	0	11,64%
		15 (domácnost 3)	poplatník + invalida + 1 dítě	42 564	171 480	15 204	156 276	0	15,80%
		16 (domácnost 4)	poplatník + invalida + 2 děti	61 968	171 480	34 608	136 872	0	13,84%
		17 (domácnost 5)	poplatník + invalida + 3 děti	86 172	171 480	58 812	112 668	0	11,39%
		18	poplatník + invalida + manželka + 1 dítě	67 404	146 640	15 204	131 436	0	13,29%
		19	poplatník + invalida + manželka + 2 děti	86 808	146 640	34 608	112 032	0	11,32%
		20	poplatník + invalida + manželka + 3 děti	111 012	146 640	58 812	87 828	0	8,88%

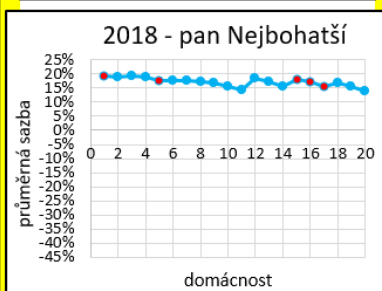

* Annex 12: Table (+ graph) of the calculation of the average tax rate of Mr. **Středněbohatý** in **2018**

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 13: Tabulka (+ graf) výpočtu průměrné sazby daně pana **Nejbohatšího** v roce **2018** *

2018 - pan Nejbohatší		varianta domácnosti	druhy slev	výše slev	daň po slevách	daňové zvýhodnění na děti	daň po uplatnění daňového zvýhodnění	daňový bonus	průměrná sazba
měsíční HM	134 906	1 (domácnost 1)	poplatník	24 840	313 131	x	313 131	x	19,34%
roční HM	1 618 866	2	poplatník + student	28 860	309 111	x	309 111	x	19,09%
34% pojistné	550 414	3	poplatník + invalida	27 360	310 611	x	310 611	x	19,19%
ZD zaokrouhlený	2 169 200	4	poplatník + student + invalida	31 380	306 591	x	306 591	x	18,94%
daň před slevami 15 %	325 380	5 (domácnost 2)	poplatník + manželka	49 680	288 291	x	288 291	x	17,81%
solidární daň	12 591,18	6	poplatník + manželka + student	53 700	284 271	x	284 271	x	17,56%
daň před slevami celkem	337 971	7	poplatník + manželka + invalida	52 200	285 771	x	285 771	x	17,65%
		8	poplatník + manželka + invalida + student	56 220	281 751	x	281 751	x	17,40%
4x HM	119 916	9	poplatník + manželka + 1 dítě	64 884	288 291	15 204	273 087	0	16,87%
48x HM	1 438 992	10	poplatník + manželka + 2 děti	84 288	288 291	34 608	253 683	0	15,67%
		11	poplatník + manželka + 3 děti	108 492	288 291	58 812	229 479	0	14,18%
		12	poplatník + 1 dítě	40 044	313 131	15 204	297 927	0	18,40%
		13	poplatník + 2 děti	59 448	313 131	34 608	278 523	0	17,20%
		14	poplatník + 3 děti	83 652	313 131	58 812	254 319	0	15,71%
		15 (domácnost 3)	poplatník + invalida + 1 dítě	42 564	310 611	15 204	295 407	0	18,25%
		16 (domácnost 4)	poplatník + invalida + 2 děti	61 968	310 611	34 608	276 003	0	17,05%
		17 (domácnost 5)	poplatník + invalida + 3 děti	86 172	310 611	58 812	251 799	0	15,55%
		18	poplatník + invalida + manželka + 1 dítě	67 404	285 771	15 204	270 567	0	16,71%
		19	poplatník + invalida + manželka + 2 děti	86 808	285 771	34 608	251 163	0	15,51%
		20	poplatník + invalida + manželka + 3 děti	111 012	285 771	58 812	226 959	0	14,02%

* Annex 13: Table (+ graph) of the calculation of the average tax rate of Mr. **Nejbohatší** in 2018

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 14: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Nejchudšího** v roce **2016** *

2016 - pan Nejchudší	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	9 900	9 900	9 900	9 900	9 900
roční HM	118 800	118 800	118 800	118 800	118 800
34% pojistné	40 392	40 392	40 392	40 392	40 392
ZD zaokrouhlený	159 100	159 100	159 100	159 100	159 100
daň před slevami 15 %	23 865	23 865	23 865	23 865	23 865
solidární daň	x	x	x	x	x
daň před slevami celkem	23 865	23 865	23 865	23 865	23 865
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	x	x	x
sleva na první stupeň invalidity	x	x	2 520	2 520	2 520
slevy celkem	24 840	49 680	27 360	27 360	27 360
daň po slevách	0	0	0	0	0
daňové zvýhodnění na děti	x	x	13 404	29 208	46 212
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	0	0	0	0	0
daňový bonus	x	x	13 404	29 208	46 212
průměrná sazba daně	0,00%	0,00%	-11,28%	-24,59%	-38,90%

* Annex 14: Detailed calculation of the average tax rate of Mr. **Nejchudší** in **2016**

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 15: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Středněchudého** v roce **2016**

*

2016 - pan Středněchudý	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	27 006	27 006	27 006	27 006	27 006
roční HM	324 072	324 072	324 072	324 072	324 072
34% pojistné	110 184	110 184	110 184	110 184	110 184
ZD zaokrouhlený	434 200	434 200	434 200	434 200	434 200
daň před slevami 15 %	65 130	65 130	65 130	65 130	65 130
solidární daň	x	x	x	x	x
daň před slevami celkem	65 130	65 130	65 130	65 130	65 130
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	x	x	x
sleva na první stupeň invalidity	x	x	2 520	2 520	2 520
slevy celkem	24 840	49 680	27 360	27 360	27 360
daň po slevách	40 290	15 450	37 770	37 770	37 770
daňové zvýhodnění na děti	x	x	13 404	29 208	46 212
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	40 290	15 450	24 366	8 562	0
daňový bonus	x	x	0	0	8 442
průměrná sazba daně	12,43%	4,77%	7,52%	2,64%	-2,60%

* Annex 15: Detailed calculation of the average tax rate of Mr. **Středněchudý** in **2016**

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 16: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Středněbohatého** v roce **2016**

*

2016 - pan Středněbohatý	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	74 267	74 267	74 267	74 267	74 267
roční HM	891 204	891 204	891 204	891 204	891 204
34% pojistné	303 009	303 009	303 009	303 009	303 009
ZD zaokrouhlený	1 194 200	1 194 200	1 194 200	1 194 200	1 194 200
daň před slevami 15 %	179 130	179 130	179 130	179 130	179 130
solidární daň	x	x	x	x	x
daň před slevami celkem	179 130	179 130	179 130	179 130	179 130
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	x	x	x
sleva na první stupeň invalidity	x	x	2 520	2 520	2 520
slevy celkem	24 840	49 680	27 360	27 360	27 360
daň po slevách	154 290	129 450	151 770	151 770	151 770
daňové zvýhodnění na děti	x	x	13 404	29 208	46 212
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	154 290	129 450	138 366	122 562	105 558
daňový bonus	0	0	0	0	0
průměrná sazba daně	17,31%	14,53%	15,53%	13,75%	11,84%

* Annex 16: Detailed calculation of the average tax rate of Mr. **Středněbohatý** in **2016**

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 17: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Nejbohatšího** v roce **2016** *

2016 - pan Nejbohatší	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	121 527	121 527	121 527	121 527	121 527
roční HM	1 458 324	1 458 324	1 458 324	1 458 324	1 458 324
34% pojistné	495 830	495 830	495 830	495 830	495 830
ZD zaokrouhlený	1 954 100	1 954 100	1 954 100	1 954 100	1 954 100
daň před slevami 15 %	293 115	293 115	293 115	293 115	293 115
solidární daň	11 342,52	11 342,52	11 342,52	11 342,52	11 342,52
daň před slevami celkem	304 458	304 458	304 458	304 458	304 458
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	x	x	x
sleva na první stupeň invalidity	x	x	2 520	2 520	2 520
slevy celkem	24 840	49 680	27 360	27 360	27 360
daň po slevách	279 618	254 778	277 098	277 098	277 098
daňové zvýhodnění na děti	x	x	13 404	29 208	46 212
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	279 618	254 778	263 694	247 890	230 886
daňový bonus	0	0	0	0	0
průměrná sazba daně	19,17%	17,47%	18,08%	17,00%	15,83%

* Annex 17: Detailed calculation of the average tax rate of Mr. **Nejbohatší** in **2016**

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 18: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Nejchudšího** v roce **2017** *

2017 - pan Nejchudší	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000
roční HM	132 000	132 000	132 000	132 000	132 000
34% pojistné	44 880	44 880	44 880	44 880	44 880
ZD zaokrouhlený	176 800	176 800	176 800	176 800	176 800
daň před slevami 15 %	26 520	26 520	26 520	26 520	26 520
solidární daň	x	x	x	x	x
daň před slevami celkem	26 520	26 520	26 520	26 520	26 520
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	x	x	x
sleva na první stupeň invalidity	x	x	2 520	2 520	2 520
slevy celkem	24 840	49 680	27 360	27 360	27 360
daň po slevách	1 680	0	0	0	0
daňové zvýhodnění na děti	x	x	13 404	30 408	51 012
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	1 680	0	0	0	0
daňový bonus	x	x	13 404	30 408	51 012
průměrná sazba daně	1,27%	0,00%	-10,15%	-23,04%	-38,65%

* Annex 18: Detailed calculation of the average tax rate of Mr. **Nejchudší** in **2017**

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 19: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Středněchudého** v roce **2017**

*

2017 - pan Středněchudý	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	28 232	28 232	28 232	28 232	28 232
roční HM	338 784	338 784	338 784	338 784	338 784
34% pojistné	115 187	115 187	115 187	115 187	115 187
ZD zaokrouhlený	453 900	453 900	453 900	453 900	453 900
daň před slevami 15 %	68 085	68 085	68 085	68 085	68 085
solidární daň	x	x	x	x	x
daň před slevami celkem	68 085	68 085	68 085	68 085	68 085
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	x	x	x
sleva na první stupeň invalidity	x	x	2 520	2 520	2 520
slevy celkem	24 840	49 680	27 360	27 360	27 360
daň po slevách	43 245	18 405	40 725	40 725	40 725
daňové zvýhodnění na děti	x	x	13 404	30 408	51 012
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	43 245	18 405	27 321	10 317	0
daňový bonus	x	x	0	0	10 287
průměrná sazba daně	12,76%	5,43%	8,06%	3,05%	-3,04%

* Annex 19: Detailed calculation of the average tax rate of Mr. **Středněchudý** in **2017**

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 20: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Středněbohatého** v roce **2017**

*

2017 - pan Středněbohatý	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	77 638	77 638	77 638	77 638	77 638
roční HM	931 656	931 656	931 656	931 656	931 656
34% pojistné	316 763	316 763	316 763	316 763	316 763
ZD zaokrouhlený	1 248 400	1 248 400	1 248 400	1 248 400	1 248 400
daň před slevami 15 %	187 260	187 260	187 260	187 260	187 260
solidární daň	x	x	x	x	x
daň před slevami celkem	187 260	187 260	187 260	187 260	187 260
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	x	x	x
sleva na první stupeň invalidity	x	x	2 520	2 520	2 520
slevy celkem	24 840	49 680	27 360	27 360	27 360
daň po slevách	162 420	137 580	159 900	159 900	159 900
daňové zvýhodnění na děti	x	x	13 404	30 408	51 012
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	162 420	137 580	146 496	129 492	108 888
daňový bonus	x	x	0	0	0
průměrná sazba daně	17,43%	14,77%	15,72%	13,90%	11,69%

* Annex 20: Detailed calculation of the average tax rate of Mr. **Středněbohatý** in **2017**

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 21: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Nejbohatšího** v roce **2017** *

2017 - pan Nejbohatší	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	127 044	127 044	127 044	127 044	127 044
roční HM	1 524 528	1 524 528	1 524 528	1 524 528	1 524 528
34% pojistné	518 340	518 340	518 340	518 340	518 340
ZD zaokrouhlený	2 042 800	2 042 800	2 042 800	2 042 800	2 042 800
daň před slevami 15 %	306 420	306 420	306 420	306 420	306 420
solidární daň	11 857,44	11 857,44	11 857,44	11 857,44	11 857,44
daň před slevami celkem	318 277	318 277	318 277	318 277	318 277
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	x	x	x
sleva na první stupeň invalidity	x	x	2 520	2 520	2 520
slevy celkem	24 840	49 680	27 360	27 360	27 360
daň po slevách	293 437	268 597	290 917	290 917	290 917
daňové zvýhodnění na děti	x	x	13 404	30 408	51 012
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	293 437	268 597	277 513	260 509	239 905
daňový bonus	x	x	0	0	0
průměrná sazba daně	19,25%	17,62%	18,20%	17,09%	15,74%

* Annex 21: Detailed calculation of the average tax rate of Mr. **Nejbohatší** in **2017**

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 22: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Nejchudšího** v roce **2018** *

2018 - pan Nejchudší	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	12 200	12 200	12 200	12 200	12 200
roční HM	146 400	146 400	146 400	146 400	146 400
34% pojistné	49 776	49 776	49 776	49 776	49 776
ZD zaokrouhlený	196 100	196 100	196 100	196 100	196 100
daň před slevami 15 %	29 415	29 415	29 415	29 415	29 415
solidární daň	x	x	x	x	x
daň před slevami celkem	29 415	29 415	29 415	29 415	29 415
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	x	x	x
sleva na první stupeň invalidity	x	x	2 520	2 520	2 520
slevy celkem	24 840	49 680	27 360	27 360	27 360
daň po slevách	4 575	0	2 055	2 055	2 055
daňové zvýhodnění na děti	x	x	15 204	34 608	58 812
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	4 575	0	0	0	0
daňový bonus	x	x	13 149	32 553	56 757
průměrná sazba daně	3,13%	0,00%	-8,98%	-22,24%	-38,77%

* Annex 22: Detailed calculation of the average tax rate of Mr. **Nejchudší** in **2018**

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 23: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Středněchudého** v roce **2018**

*

2018 - pan Středněchudý	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	29 979	29 979	29 979	29 979	29 979
roční HM	359 748	359 748	359 748	359 748	359 748
34% pojistné	122 314	122 314	122 314	122 314	122 314
ZD zaokrouhlený	482 000	482 000	482 000	482 000	482 000
daň před slevami 15 %	72 300	72 300	72 300	72 300	72 300
solidární daň	x	x	x	x	x
daň před slevami celkem	72 300	72 300	72 300	72 300	72 300
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	x	x	x
sleva na první stupeň invalidity	x	x	2 520	2 520	2 520
slevy celkem	24 840	49 680	27 360	27 360	27 360
daň po slevách	47 460	22 620	44 940	44 940	44 940
daňové zvýhodnění na děti	x	x	15 204	34 608	58 812
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	47 460	22 620	29 736	10 332	0
daňový bonus	x	x	0	0	13 872
průměrná sazba daně	13,19%	6,29%	8,27%	2,87%	-3,86%

* Annex 23: Detailed calculation of the average tax rate of Mr. **Středněchudý** in **2018**

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 24: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Středněbohatého** v roce **2018**

*

2018 - pan Středněbohatý	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	82 443	82 443	82 443	82 443	82 443
roční HM	989 316	989 316	989 316	989 316	989 316
34% pojistné	336 367	336 367	336 367	336 367	336 367
ZD zaokrouhlený	1 325 600	1 325 600	1 325 600	1 325 600	1 325 600
daň před slevami 15 %	198 840	198 840	198 840	198 840	198 840
solidární daň	x	x	x	x	x
daň před slevami celkem	198 840	198 840	198 840	198 840	198 840
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	x	x	x
sleva na první stupeň invalidity	x	x	2 520	2 520	2 520
slevy celkem	24 840	49 680	27 360	27 360	27 360
daň po slevách	174 000	149 160	171 480	171 480	171 480
daňové zvýhodnění na děti	x	x	15 204	34 608	58 812
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	174 000	149 160	156 276	136 872	112 668
daňový bonus	x	x	0	0	0
průměrná sazba daně	17,59%	15,08%	15,80%	13,84%	11,39%

* Annex 24: Detailed calculation of the average tax rate of Mr. **Středněbohatý** in **2018**

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 25: Podrobný výpočet průměrné sazby daně pana **Nejbohatšího** v roce **2018** *

2018 - pan Nejbohatší	domácnost 1	domácnost 2	domácnost 3	domácnost 4	domácnost 5
měsíční HM	134 906	134 906	134 906	134 906	134 906
roční HM	1 618 866	1 618 866	1 618 866	1 618 866	1 618 866
34% pojistné	550 414	550 414	550 414	550 414	550 414
ZD zaokrouhlený	2 169 200	2 169 200	2 169 200	2 169 200	2 169 200
daň před slevami 15 %	325 380	325 380	325 380	325 380	325 380
solidární daň	12 591,18	12 591,18	12 591,18	12 591,18	12 591,18
daň před slevami celkem	337 971	337 971	337 971	337 971	337 971
sleva na poplatníka	24 840	24 840	24 840	24 840	24 840
sleva na manželku	x	24 840	x	x	x
sleva na první stupeň invalidity	x	x	2 520	2 520	2 520
slevy celkem	24 840	49 680	27 360	27 360	27 360
daň po slevách	313 131	288 291	310 611	310 611	310 611
daňové zvýhodnění na děti	x	x	15 204	34 608	58 812
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	313 131	288 291	295 407	276 003	251 799
daňový bonus	x	x	0	0	0
průměrná sazba daně	19,34%	17,81%	18,25%	17,05%	15,55%

* Annex 25: Detailed calculation of the average tax rate of Mr. **Nejbohatší** in **2018**

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha 26: English Translations

Table 1: Tax differentiation according to the degree of progression

regresivní daně	regressive taxes
proporcionální daně	proportional taxes
progresivní daně	progressive taxes
míra zdanění s růstem důchodu	tax burden with growth of income
klesá	decrease
nemění se	does not change
roste	increase
daň / důchod je funkcí důchodu	tax / income is a function of income
klesající	decreasing
konstanta	constant
rostoucí	increasing
průměrné daňové zatížení s růstem důchodu	average tax burden with growth of income

Zdroj: vlastní zpracování

Table 2: Example of gradual progression

základ daně	tax base
sazba daně	tax rate
do 10 000 Kč	to 10 000 CZK
nad 30 000 Kč	from 30 000 CZK

Zdroj: vlastní zpracování

Table 3: Example of moving progression

od 10 000 Kč do 30 000 Kč	from 10 000 CZK to 30 000 CZK
1 000 Kč + 20 % ze ZD přesahujícího 10 000 Kč	1 000 CZK + 20 % of tax base exceeding 10 000 CZK

Zdroj: vlastní zpracování

Table 4: Average tax rate with linear rate 20 % and tax discount 10 000 CZK

lineární sazba (%)	linear rate (%)
daň (Kč)	tax (CZK)
sleva na dani (Kč)	tax discount (CZK)
daň po slevě (Kč)	tax after discount (CZK)
průměrná sazba (%)	average tax rate (%)

Zdroj: vlastní zpracování

Table 5: Groups by monthly net income per person (in CZK), year 2017

podíl domácností ve skupině (v %)	proportion of households in the group (in %)
podíl osob ve skupině (v %)	proportion of people in the group (in %)

Zdroj: vlastní zpracování

Table 6: Number and composition of households in the Czech Republic, year 2017

čisté peněžní příjmy	net cash income
počet domácností	number of households
absolutně	absolutely
počet členů domácností	number of household members
průměrný počet členů na domácnost	average number of members per household
nejnižších 10 %	lowest 10 %
(druhých, třetích, čtvrtých, pátých, šestých, sedmých, osmých, devátých) 10 %	(second, third, fourth, fifth, sixth, seventh, eighth, ninth) 10 %
nejvyšších 10 %	highest 10 %

Zdroj: vlastní zpracování

Table 7: Gross and net cash income per person for year 2016 in the Czech Republic

hrubé peněžní příjmy	gross cash income
----------------------	-------------------

Zdroj: vlastní zpracování

Table 8: Statutory insurance, personal income tax, tax bonus, for year 2016 in the Czech Republic

zdravotní a sociální pojištění	health and social insurance
daň z příjmů fyzických osob	personal income tax
bonus u daňového zvýhodnění na děti	bonus for tax advantage for children

Zdroj: vlastní zpracování

Table 9: The amount of tax discount in each year

poplatník	taxpayer
manželka	wife
invalidita 1. stupně	invalidity of the first degree
1. dítě	1 st child
2. dítě	2 nd child
3. dítě	3 rd child

Zdroj: vlastní zpracování

Table 10: Overview of gross wages of taxpayers

měsíční	monthly
roční	annual
pan (Nejchudší, Středněchudý, Středněbohatý, Nejbohatší)	Mr. (Nejchudší, Středněchudý, Středněbohatý, Nejbohatší) Mr. (Poorest, Medium-poor, Medium-rich, Richest) ²⁵
hranice pro solidární zvýšení daně	limit for solidarity tax increase

Zdroj: vlastní zpracování

Table 11: Applied tax discounts in five households

domácnost (1, 2, 3, 4, 5)	household (1, 2, 3, 4, 5)
---------------------------	---------------------------

Zdroj: vlastní zpracování

²⁵ Příjmení poplatníků v této práci nejsou překládána.

Table 12: The average tax rate of Mr. **Nejchudší** in **2016**

měsíční hrubá mzda	monthly gross wage
roční hrubá mzda	annual gross wage
daň po uplatnění daňového zvýhodnění na děti	tax after applying the tax advantage for children
daňový bonus	tax bonus
průměrná sazba daně	average tax rate

Zdroj: vlastní zpracování

Table 24: The average tax rates in **2016**

rok (2016, 2017, 2018)	year (2016, 2017, 2018)
------------------------	-------------------------

Zdroj: vlastní zpracování

Annex 1: Table of twenty variants of model households and their claimed annual tax discounts and tax advantages for children

druhy slev a daňová zvýhodnění na děti	types of tax discounts and tax advantages for children
student	student
invalida	invalid
1 dítě	1 child
(2,3) děti	(2, 3) children

Zdroj: vlastní zpracování

Annex 2: Table (+ graph) of the calculation of the average tax rate of Mr. **Nejchudší** in **2016**

34 % pojistné	34 % insurance
základ daně zaokrouhlený	tax base rounded
daň před slevami 15 %	tax before tax discounts 15 %
varianta domácnosti	household variant
druhy slev	types of discounts
výše slev	amount of discounts
daň po slevách	tax after discounts

daňové zvýhodnění na děti	tax advantage for children
---------------------------	----------------------------

Zdroj: vlastní zpracování

Annex 5: Table (+ graph) of the calculation of the average tax rate of Mr. **Nejbohatší** in **2016**

solidární daň	solidarity tax
daň před slevami celkem	tax before discounts total

Zdroj: vlastní zpracování

Annex 14: Detailed calculation of the average tax rate of Mr. **Nejchudší** in **2016**

sleva na poplatníka	discount on taxpayer
sleva na manželku	discount on wife
sleva na první stupeň invalidity	discount on the first degree of invalidity
slevy celkem	total discounts

Zdroj: vlastní zpracování